

BES^eDA

E L E K T R O N S K A K N J I G A

Feri Lainšček

Petelinji zajtrk

Roman

O M N I B U S

BES^eDA

Feri Lainšček

PETELINJI ZAJTRK

ali Severina pri mehaniku Gajašu

Roman

To izdajo pripravil

Franko Luin

franko@omnibus.se

ISBN 91-7301-145-2

beseda@omnibus.se

www.omnibus.se/beseda

*Ljubezen,
ta nenasitna riba,
ki sva jo sprva še lahko hranila z drobtinami,
je bila že velikanka
in je terjala svoje.*

1.

Vseh dvainsedemdeset ulic tega mesta sem obhodil to poletje in obiskal vseh petintrideset avtomehaničnih in avtoličarskih delavnic tod okoli. Petintrideset delavnic, razumeš, kjer mi niti v oči niso pogledali, kaj šele, da bi me vprašali po imenu. Petintrideset jebenih delavnic — in eno, ki seveda zame ni bila več šestintrideseta, ampak je bila kratkomalo edina preostala in zadnja. Taka pa je bila, Bog mi je priča, še marsikomu, kajti v njej je mojster Gajaš popravljal odslužene pejeke, fičke, stoenke, jugote, katre, spačke, hrošče in sploh vso to staro železo, ki so ga drugi mehniki pogledovali z bolj ali manj slabo prikritim prezirom — ga je popravljaj, razumeš, mojster iz slepe ulice z neizmerno ljubečnostjo in navdihom, ali pa ga pač tudi ni popravljaj, ko se mu ni vzljubilo.

2.

Vseh petindvajset let svojega življenja sem preživel, ne da bi si kdo, razen socialne delavke in kdaj kega sodnika za prekrške, vzel vsaj malo časa zame. Mojster Gajaš pa je večče zavrtel gedore in jih odvrigel, da so kot namagnetene zletele v zabojnik z orodji in hrknili: Veš kaj, bova raje zdaj malo sedla. Nato pa je kar takole, že sede za kovinsko mizico, ki jo je kajpada sam zvaril, prižgal plinski gorilnik na jeklenki in v velikem obtolčenem lončku pristavil vodo za kavo.

Seveda sem mu bil hvaležen za to pozornost.

A če sem bil vse dotlej vsaj petintridesetkrat pripravljen zaupati eno izmed mnogih izmišljenih zgodb o svojem dotedanjem življenju, mi tokrat priprošnja nikakor ni hotela z jezika. Kar nekako v trebuhu sem namreč čutil, da bi tokrat moral na dan z resnico. Ta pa bi mi zagotovo priskutila filter 57, ki mi ga je brez vprašanja, ali kadim, ponudil mojster in pa seveda tudi kavo, ki jo je skuhal in raztočil v skodelici, ne da bi kjerkoli onesnažil s svojimi črnimi in z motornimi olji zamaščenimi prsti.

Pa ne da si tudi ti, kot ta moja Lajka? je ob prvem vročem požirku preko skodelice ošinil lisičje dlakega cucka, ki je na drugi strani dvorišča rožljajal z verigo. Skorajda je še nisem slišal lajati, pa je že cela tri leta pri meni, je pojasnil, ko je seveda zlahka razbral, da ne dojemam kam meri. A to je pač težko tu komu spraviti v glavo, da sem jo ravno zato pokrstil po ruski Lajki, ki je bila, dokazano, prav tako sila molčeča psička. Razen tega pa je bila, prosim, tudi tista Lajka v resnici eno tako navadno ščene iz moskovskega predmestja, in potemtakem niti slučajno ne, kot so tu mnogi prepričani, kak šolan in dragi gosposki pes, je pomenljivo povzdignil glas in me po ptičje premeril z nenadnim leskom v očeh.

Prvo živo bitje, ki je obkrožilo Zemljo!? sem ugotavljal in se čudil obenem.

Prvo živo bitje, ali pa morda tudi ne! je dvignil črni kazalec in se zaupljivo nagnil preko škrípave mize. Po enih teorijah, veš, se je Sputnik že tri minute po istrelitvi tako segrel, da se je ščene scvrlo, je zavihtel prst nekam tja nad glavo. Če pa seveda vemo, da potrebuje vesoljska ladja tudi še danes vsaj devet minut do utirjenja v tirnico okoli Zemlje, potem nam je kajpada jasno, da bitje v vesolju v resnici sploh ni bilo več živo.

No!? sem zmignil resnično presenečen.

So pa seveda tudi torije, ki Lajki le dopuščajo njeno nesrečno slavo, je slastno nadaljeval mojster, ki je sukal

besede, kot bi jih bil prej naoljil. Po teh teorijah, veš, je psička živela vsaj še pet ur po iztrelitvi, pa čeprav je bila temperatura v satelitu že čez štirideset stopinj in ji seveda ni bilo niti malo prijetno.

No!?! sem spet zinil, zdaj že povsem ogorčen. Vseskozi sem bil prepričan, da se je živa vrnila na Zemljo.

O tem pač ni teorije in je niti ne more biti! me je ustrelil s kazalcem, ki je ves čas nemirno šaril po govorenem. Znano je vendar, da tista prva vesoljska plovila sploh niso poznala sistemov za povratek. Obstajajo pa, bogmeda, celo torije, da je še pred Gagarinom, ki se je seveda vrnil, kar nekaj ruskih kozmonavtov prostovoljno potovalo samo v eni smeri.

Samo v eni smeri!?! mu nisem želel več verjeti. Čeravno so vedeli, da bodo ostali gori!?

Vedeli so tudi, da bodo umrli za komsomolsko mater Rusijo, ki jim ne bo tega nikoli pozabila, je bil neizprosen.

Pa čeprav je potem pozabila! sem ves razžarjen nehotе dvigoval glas.

Komsomolska mati pač ne! je kričal tudi Gajaš. Pozabljati je začela spet šele Gorbačovova in potem Jelcinova Rusija! Zato pa naj gre lepo v pizdo materino, taka Rusija! Meni je ne bo več niti tule za pod noht žal, pa četudi jo čez noč požreta beda in lakota...

In tedaj je Lajka zalajala.

Pravzaprav: bilo je to bolj nekako klavrno bevskanje, ki kot da je pribruhalo prav iz globin pasjega srca. Ali pa ga je bilo pač tako slišati zaradi odmevov v tesnih ožinah samotne in puste predmestne ulice.

No, vidiš — !? se je zlagoma ozrl mojster, kot bi se bil pomalem dramil in si je z zapestjem pomel med očmi. Ali je pes res pes in ali je človek človek? je počasi in nezanesljivo vstal, kot bi ga bil pogovor povsem izžhel. Huda so to vprašanja, na katera si moram dan za dnem odgovarjati, namesto da bi lepo v miru šraufal, je bil njegov pogled omrežen z nedoumljivo skrbjo in čudno žalobnostjo. Ti pa tudi! mi je nato pristopil. Ves čas se boš odslej samo spraševal, kaj ti je namenilo ravno to zajebano ulico? Ker, nisi je izbral sam — tega mi pač tu ne tvezi. Tudi ti je nisem dal jaz — tega mi nikdar niti v hecu ne reci. Temveč so ti jo kajpada dodelili drugi — tisti, ki so te po krivici, ali pa morda tudi ne, zavrnil. Zdaj pa ga jebi....

Torej me vzamete? sem mu še nejeveren segel v besedo.

Ker boš nahranil psa, ko bom kdaj pozabil kje sem doma, je skomignil, kot bi sam pri sebi iskal opravičilo za to odločitev.

Seveda bom, sem pritrdil z vsem telesom. Vseskozi bom skrbel zanj.

Pa ker boš dvigoval telefon, ko spet ne bo popravljeno, mi je pomežiknil.

Se razume, da bom, mojster, sem siloma poiskal njegovo črno keljivo dlan in jo nerodno stisnil. Jasno mi je, da začenjam spet na začetku in se bom tako tudi nosil, sem v tej nenadni ganjenosti še kar blebetal in blebetal, tako da sva bila naposled povsem po nepotrebnem oba v zadregi. In samo ena sreča je, ki me lahko odreši nelagodja ob tem patetičnem spominu: namreč, da sčasoma kaj neprijetnega tudi pozabim.

3.

Moja zgodba, ki jo le redko povem po resnici, je pravzaprav sila bizarna.

Na 20. olimpijskih igrah leta 1972 v Munchnu, ki so sicer mnogim ostale v spominu predvsem po napadu arabske teroristične skupine Črni september in enajstih mrtvih izraelskih športnikov, je največ kolajn osvojil ameriški plavalec Mark Spitz. Zmagovalec je bojda plestil tudi z utesano moško lepoto in značilnimi črnimi brki, ki so bili očitno usodni za takrat še ne sedemnajstletno dijakinjo srednje gostinske šole Betko Slavinec iz Gaberja. Dekle se je namreč bolj, kot je to običajno in navsezadnje tudi razumljivo, zazrlo v športnega zvezdnika in je začelo, še preden je prav uplahnil olimpijski ogenj, zbirati denar za pot v Ameriko. Vsi, ki so o tem sicer vedeli, so se seveda pomenljivo nasmihali, ali pač malomarno odmahovali, le Usoda je kajpada edina dojemala, da misli dekle povsem resno. Zato pa je najverjetneje tudi potuhtala, kako bi ji to brezupno potovanje nekako preprečila. In zaobrnilo se je potem tako, da so iz Medje na jugoslovansko-romunski meji premestili na carinsko postajo v Radgoni uslužbenca Radeta Djurića,

imenovanega tudi Špic. To dodano ime je seveda povedalo, kar je bilo vsakomur, ki je vsaj malo vedel o športnem dogajanju, že na prvi pogled jasno: Rade carinik je bil podoben Marku plavalcu, vsaj kot je ptičje jajce podobno kurjemu. Usoda pa je seveda potem samo še napeljala to pot po kateri je šla Betka neko poznojesensko soboto v Avstrijo po nakupih.

Težko sicer rečem, ali sta bila moja nesrečna mati, ki se je kajpada sploh ne spominjam in jo poznam le po orumenelih fotografijah iz otroštva, in Rade Djurić, imenovan Špic, v resnici sploh par. Dejstvo je le, da je začelo dekle v vsej silni vznesenosti zaradi bližine nadomestka slavnega Spitzza izostajati iz šole in begati od doma. Prihranki, ki ji za čez lužo gotovo niti ne bi zadoščali, so pomalem kopneli na lokalnih avtobusih za Radgono in še preden so doma prav dojeli, da je svojeglavo dekle tokrat resnično zabredlo, Betka že ni bila več sama. Nekje globoko v hotnih pregibih njenega komaj doraslega telesa sem se namreč tistega dalnjega januarja leta 1973 zaredil v bivanje in si prisvojil prvih nekaj milimetrov prostora na tem svetu. Nihče mi sicer ne bo verjel in tudi sam še kako vem, da je pravzaprav neverjetno, a vendarle se še zdaj kdaj ujamem v občutku, kako lepo mi je bilo takrat, povsem na začetku. Kajti, saj mi je zanesljivo bilo, kot je slehernemu, ki lebdi v plimah silovitega ženskega koprnjenja in seveda še nima pojma,

da se lahko vse to v tej ženski tudi v hipu uplahne in se sesuje. Ni je namreč bolj senzibilne in čustvom podležne stvari in rasti, kot je ravno žensko telo in vse žensko. In Betki se je, tudi to pač nekako vem, zalomilo že kmalu — že takoj namreč, ko je Nadomestku prišepnila, da je noseča in da je kajpada z njim.

Sprva jo je sicer le odrival in klel.

Nato si je podaljševal in podaljševal dopust in se skri-val pred njo.

Naposled so ga potem premestili neznano kam.

Ali pa je kratkomalo pobegnil kot uš — tisti moj oče — saj ga ni nikdar več našla — tista moja mama — če-ravno ga je očitno iskala ves čas nosečnosti in je z mano v trebuhu prepotovala takorekoč pol Jugoslavije. Dok-ler si ni potem, že v zoni porodnih krčev na stranišču na železniški postaji v neki Čapljini nadela vrv in končala v prepričanju, da tudi mene zdaj ni.

Če je seveda sploh tuhtala o meni.

Ker morda niti ni.

Betka.

Ki so jo tisto jesen, ko so njeni vrstniki najdevali prve službe, ali pa so pač odhajali na študij, pokopali kar tam, nekje, v zakotju zdaj že v mnogih vojnah razkosanega Balkana, meni pa je po njej ostal le ta tako zelo razločen začetek, ki naj po mnenju tolažečih sicer ne pomeni prav nič usodnega, v resnici pa seveda še kako vem,

kako se s tem. Moja stara mama Elza Slavinec, ki ji je bilo takrat že polnih enainpetdeset let, je šele na pomlad naslednjega leta nekako dosegla, da so me iz zavetišča končno pripeljali domov. Dolgo časa mi je potem tudi skušala vsaj deloma prikriti, zakaj je v mojih dokumentih kot rojstni kraj navedena Čapljina. A ljudski glas je bil v teh krajih pač zmeraj močnejši od osamljenih dobrih src in če se prav spominjam, so me že pred vstopom v šolo klicali Dj.

4.

Dj ali Dž? je iznenada vprašal mojster, ko sva naslednje jutro z odslužene lade skupaj snela kolo s scefrano gumo.

Kot da je sploh kaka razlika? sem zaobrnil z očmi.

Seveda je! je izpustil kladivo in slastno zatipal po zmečkanem zavojčku cigaret, ki ga je zmeraj nosil v nprsnem žepu. Razlika je, fant, kot med življenjem in smrtjo! je z zobmi izvlekel cigareto in si jo v en mah že tudi prižgal z bencinarjem. Saj, če si bil Dž, so te zdaj tam doli dali na kol, če si bil Dj, si bil pa lahko njihov, je pomenljivo pojasnil in se z dolgimi koraki napotil k majavemu lesenemu stolu v kotu, sedeč na katerem je ponavadi kadil. Samo, veš, mi je potem po nekaj dolgih dimih pomignil: Jaz sem si bil takrat še na ti z Diji in Džji, pa najsi so bili direktorji, doktorji, ali sekretarji. Saj, če je prišel Gajaš dol — šel pa je, bogmeda, kar — so v Tasu zmeraj ustavljali stroje. Potem pa: kaffica, ratluk, baklava. Potem pa: varivo, pečenje, sač. Potem pa: muzika, pevaljka, pa do zore. Zmeraj do zore, tovariš, ker to je bila Jugoslavija, ki je edina znala živeti, kot ne bo na tem svetu nihče živel nikoli več.

Nikoli nisem bil doli in me ni niti mikalo, sem ga skušal nekako ustaviti, saj, blatno kolo mi je kar ostalo v rokah in nisem prav vedel, kaj naj.

Vem, vem, vsi ste zdaj taki, jebe se vam, je odmahnil Gajaš in je dolgo žalobno zrl v svoj veliki dim. A kar se mene tiče, je čez čas spet vzplahutal in si je s čikom prižgal novo cigareto: Zaradi mene si lahko daš zamenjati tudi krv.

Izpustil sem kolo in zasačen obrnil glavo.

Vsak drugi bi si jo bil moral zamenjati, da bi se sploh kaj poznalo, mi je neizprosno žmirkal v obraz. Samo — kdo bi jo dal? Kdaj pa je, prosim, Slovenec komu kaj dal? Dale so zmeraj samo Slovenke — dale so kaplarjem, cestarjem, carinikom, pometačem, zato pa je to tako! Zato pa tudi ti zdaj čepiš tu in ne veš kdo si in kaj bi sploh rad!

Stegnil sem roko in iz zaboja z orodji izvlekel najdaljši izvijač. Začutil sem, kako pravšnje se mi je zlizan leseni ročaj prilegel v dlan in čutil sem po dolgem času tudi spet, kako se mi je zatiščano razlezlo iz trebuha in me zaščemelo na vrhu čela. S takim občutkom pa sem še zmeraj dobro udaril in ne bi me bilo zadržati, četudi bi jih bilo naproti več.

Pa vendar sem zdaj še zmeraj čakal.

No, vidiš! si je namreč Gajaš s palcem in kazalcem pridržal cigareto nad zgornjo ustnico in me srepo pre-

meril izpod skoraj spuščениh vek. Tudi o tem te bom moral še podučiti, za kako reč se tu dvigne možak in za kak drek niti slučajno ne, je otresel pepel, kot bi ga bil tresel po meni in se ob tem nekako sam vase nasmehnil. Nato je le naglo vstal — morda tudi, da bi bil vendarle pripravljen — in je tiho dejal: Ko se boš tepel zaradi politike, tovariš, se boš zmeraj tepel zaman. Ko se boš pa tepel za kruh ali babo, takrat, vidiš, pa bo Gajaš, če bo le treba, zmeraj še korak pred tabo.

Predal sem izvijač v levico in si obrisal vročično dlan ob hlače. Vedel sem, da me ni ustavil z besedami, ki so se mi navsezadnje zdele celo puhle; ustavil me je z načinom nekoga, ki je povsem prepričan, da ima prav in zato niti ne verjame, da sem se res pripravljen bosti. Zdaj pa, ali je bilo s tem res tako, ali pa je bila vse le igra, o tem bi v tem zocu le stežka sodil. Mojster iz slepe ulice je bil pač gladka in hitra riba.

Prav, sem torej rekel. Pozabiva.

To pa niti slučajno, je pristopil, mi zmaknil izvijač in ga zalučal v koprive, ki so od strani obraščale delavnico. Ali pač ravno kontra, se mi je povsem od blizu zazrl v obraz. Zapomniva si raje to kot tvoj prvi vražji, usrani, ušivi vajeniški dan, mi je trdo položil črno dlan na ramo in me povlekel k avtu.

Šla sva potem tudi že, še preden sva sploh kaj tu postorila, v bife v sosednji ulici. Bila je to oguljena in ne

ravno vohka luknja, kakršnih sem se že nekaj časa sicer ogibal, a kaj ko je bilo zdaj vendar jasno, da je bil prav tu mojstrov najljubši kot. Zbirali so se v njem, ki kot da so se ustavili le mimogrede: šoferji dostavnih vozil, terenski mojstri in delavci, prikriti alkoholiki vseh čudi, od policajev do gimnazijskih profesorjev, pa tudi kak profesionalc, kajpada, ki je še živel le, da je lahko pil. In če se že niso res vsi poznali med sabo, so se nekako čutili, zato je tu beseda pač zmeraj dala besedo, ali kaj več. To več, pa je bila seveda runda, ali kakor je mojster tokrat napletel: Moj novi vajenec bi vam rad nekaj rekel!

Ampak, saj sem brez ficka! sem se prihuljil in v dokazilo obrnil žep.

Odkar si Gajašev imaš pač na vseh svetih mestih garant! me je opomnil z dvignjenim kazalcem in je obenem pomignil točajki, ki je kot po nekem naključju v rokah že držala zguljen rumen zveščič. Dvignila ga je nekako zmagovito in žugajoč obenem, kakor sodnik pri nogometu pokaže karton, nato pa je med blagodejnim nasmeškom že segla po opranih kozarcih in je jela nalivati vsem.

Še dobrih devetindvajset dni, pa boš dobil prvo plačo, mi je nazdravil mojster in pomežiknil, kot da se skupaj odpravlja krast. Vse prave babe v mestu bodo takrat že vedele, kdo si in s kom si, zato bo že prav, da prej kaj

pametneje porabiš in jim ne daš ravno vsega, se je glasno zarežal in smejali so se kajpada tudi drugi.

Pil sem in začuda sploh nisem pomislil, da bi lahko še pobegnil. Nekaj je bilo v tem njegovem načinu s čemer me je kratkomalo zasvajal. Pač: nisem bil vaje, da lahko nekdo vsemu navkljub tako prostodušno vihti vrat in gobezda. Sam sem se namreč, vsaj tako se mi je še takrat zdelo, zmeraj gnetel na robu in dihal v vmesnih prostorih. Bila mi je to že zgodaj v otroštvu pridobljena drža, saj sem bil Dj in razen nekoč babice nisem imel nikogar, ki bi se kakorkoli postavil zame. Še manj, seveda, ki bi mi rekel, da je lahko svet vsaj kdaj tudi zame.

5.

Mojster Gajaš je že od leta 1991 živel sam. Leta 1979 ga je zapustila prva žena, nekako v času slovenske osamosvojitve pa potem tudi druga. Maščeval se jima je tako, da se ni spomnil njunih imen. Pa tudi o otrocih je pravil zmeraj drugače: včasih jih kajpada sploh ni bilo, včasih je bila to postava v košarki, včasih celo nogometno moštvo z rezervami. A čeravno ni bilo nikoli na spregled niti enega, bi človek bolj verjel slednjemu, saj sploh ni bil tip, ki ne bi puščal takih sledi. Pa še tudi sedaj je bilo ravno nasprotno: prihajale so ženske, take in drugačne, s takimi in drugačnimi avtomobili, ki so si bile dobre z njim, bolj kot je to običajno za še tako stalne stranke.

Sprva mi je o njih pravil takole: Boj se takih, ki bi ti dale za cinšpulo ali anlaser. Pri teh se potem zmeraj po malem kvari, ti pa kmalu ugotoviš, da nimajo niti toliko, da bi jim lahko kdaj zaračunal vsaj delovno uro. Nato je sčasoma še pridal: Boj se takih, ki počepnejo že za šoferšajbo in te pri tem gledajo, kot bi bil vsemogočni. Šajbo jim boš morda res še lahko zaračunal vsaj po polovični ceni, a že pri naslednjem popravilu te bodo

imele kajpada v lasti. Potem pa je ceno še zvišal. Boj se takih, ki so ti rade samo za tehnični in pa generalko, te so šele prav vražje, me je posvaril. Po cinšpule bodo šle k enemu, po šajbe k drugemu, ti boš pa le enkrat na leto res glavni. A kaj ti bo to, prosim, pomagalo, ko pa je ni na tem hudem svetu hujše golazni, kot so iz mehankarskih delavnic picajzli.

Torej najboljše nobene? sem končno zinil.

O, ne! je poskočil in je že spet kadil tam v svojem kotu. Le to si enkrat zazmeraj zapomni: najboljše so, ki delajo karambole, me je podučil z značilno dvignjeno cigareto v ustih. Karambol prismoji žensko, kot bi udarila strela. Zdi se ji, da pa je zdaj kar naenkrat vsega konec in da se brez tvoje pomoči sploh ne bo zvlekla. Sam bog ji namreč ne bo pomagal, saj se je očitno celo spraval nanjo in jo kdo ve zakaj maltretira. Pa tudi tako je: babe, ki delajo karambole, so resnično neke posebne ženske, je pomolčal in je žmirkajoč iskal besed s katerimi bi to različnost opisal. Usekane so, razumeš, je tudi že kar nekako obupal in je skušal opravičiti na kratko. Zaženejo se v tri krasne in so ob tem prepričane, da imajo povsod prednost. Ne zmenijo se za svet in živega boga v tem diru, dokler seveda potem spet ne počí...

Morda pa so le nerodne, se mi je zdelo.

Vedel sem, da tudi o tem nimaš pojma, se je obupan sesedel. Pravim ti vendar o babah, ki so res prave in s

katerimi se edino še splača, je pridušeno zažvečil, kot bi mu šlo med zobe staro olje. Le z njimi se še lahko kdaj znajdeš na valu, ki te dvigne iz vsega dreka. Le tako lahko res potuješ, ne da bi si razbijal glavo, kam te odnaša pa kako se bo vse skupaj končalo...

Čeprav to seveda že veš, mi je bilo smešno.

Kaj — kaj da spet veš? je zmedeno vprašal.

Kako se bo pač končalo, sem bil neizprosen. Ali na strehi ali pa v jarku.

Ti!? se je grdo spačil in je dolgo nabiral v ustih. Ti: Dj! je krepko pljunil, nato pa si je z ogorkom glasno sesajoč prižgal novo cigareto in se skril v kobalečih se sivih oblakih.

Obžaloval sem, da sva si bila spet tako zlahka na naproti. A nadvse se mi je zdaj že upiralo tako barantanje s čustvi, storitvami in rezervnimi deli. Do žensk sem pač čutil po svoje in nisem se dal o tem tako po mehanično poučiti. Imel sem seveda že kake razloge, da bi jih lahko tudi sovražil, a v presežku je bilo vendarle čutenje, ki mi jih je pomagalo razumeti. Predvsem pa je bilo kajpada res, da sem se od nekdanj vznemirjeno čudil, kako pozorno in tudi skrivnostno so znale živeti s svojim telesom. Ali pa so si to vsaj želele. Saj tudi vse tiste, ki jih je zdaj tu omenjal z nemarnostjo, s kakršno se jih je najverjetneje tudi loteval, so potem zopet odhajale polne svoje posebnosti in vsaj na videz tudi pokončno.

Dobro, pustiva to, je tokrat začuda popustil mojster. Že deset let nisem imel vajenca pa sem malo pozabil, da nekaterih ne moreš učiti niti dveh reči obenem. Čeprav, mojster Vavroš, ki je vkalil mene, bi mi seveda hudo zameril, če bi le videl, kako se nategujem s tabo kot s staro mamó. Pri njem namreč ni bilo tople malice pa tudi ne telečjega jezika. Če ti je rekel švacaj, si pač švacal, pa četudi je bilo leseno. Če ti je rekel kradi, si pač kradel, pa četudi siromaku. Če ti je pa rekel fukaj, tovariš, si pa fukal, četudi ni imelo luknje.

Saj, saj, sem ga razumel. Ampak fukal bom pa le raje po svoje.

Fukal boš ti pasjo mater, je naglo vstal in je pri tem odrinil stolček, da se je prevrnil. Prosjačil boš tu naokoli in se nekaj slinil, ga je nato še brcnil. Zapravil boš vso Gajaševo slavo, ki zdaj sije tudi nate. Napravil boš en drek iz kovačije, kjer so se kovale fine podkve za najboljše konje, z zlatim pa so se, da boš vedel, podkovale samo kobile. Potem se boš pa vprašal, kam sem dal ušesa? kje sem nosil glavo? kaj sem storil sebi in mojstru, ki mi je bil kot oče? Samo, da bo takrat seveda že zdavnaj prepozno.

6.

Popoldne je potem pripeljala avto, ki ni prav nič modelovala, a ji mojster tudi ni zaračunal.

Bil je to bel mercedes, dobro ohranjen starejši letnik, kakršni so bili v mestu redki, v najino delavnico pa jih, vsaj v mojem času, niti še ni zaneslo. Pridrsel je z odzvetim plinom in prav počasi, da se mi je med vso to najino utrujeno pločevino in zarjavelo šaro zazdel kot prisanjan. Nič manj nestvaren pa ni bil v tem dolgem hipu niti njen obraz nad volanom. Ošinila me je pred postankom z nekakim dvoumnim mimom, kot bi me bila že od prej poznala, ali pa morda, kot bi me bila pozdravila s šalo, naj vendar pazim, saj me lahko povozi. Nato je ta njen smejavi pogled sicer že zašel k mojstru, ki je zastal pod napuščem in je seveda mečkal svoj delavski filter, meni pa se je vendarle zdelo, da me z nekim skritim očesom še zmeraj opazi, zato še kar nekaj časa nisem potem vedel, kam bi s pogledom in kako z rokami.

Lepo, da več niste sami, je nekako zviška pozdravila mojstra, saj je bila kljub nizkim petam od njega za col ali dva višja.

Vsak je zmeraj sam, je zapel Gajaš in sumnjičavo zatocal okoli avtomobila. Vsaj to si že enkrat zapomnite, Bronja.

Šele tedaj sem tudi sam opazil odrgnjen desni blatnik in zdrobljen žaromet.

Bila je torej ena tistih, ki delajo karambole.

Gajaš pa tokrat za kavo ni pristavil na plinskem gorilniku v kotu delavnice, temveč jo je šel skuhat v kuhinjo. Tudi to je navsezadnje pričalo, da mu je bila posebna gostja. A saj je bila res izjemna — ta lepa ženska, ki je bila veliko mlajša od njega, pa vendar starejša od mene, sicer pa bi le stežka natančneje ugibal o letih, ki so jo napravile tako polno vsega. Sedla je bila na leseno klop pod napuščem in kljub kratkemu krilu brezбриžno prekrižala noge. Polistala je časopis in nekako s posmehom preletela naslove, nato pa je, ne da bi me pogledala, rekla: Pa je polna luna očitno res spet napravila svoje.

Zmignil sem in se krčevito povprašal, kaj da je to takega napravila luna? Pa mi ni še pravi čas kapnilo, da je Bronja najverjetneje mislila na voznike, o katerih je videla v črni kroniki, zato sem nekako zapravil priložnost, ki sem jo ves čas tipal — namreč, da bi jo ogovoril. Mojs-ter pa se je medtem tudi že vrnil s pladnjem in samo dvema skodelicama.

Občutje, ki mi je ohromilo možgane in me ustavilo, mi je bilo neznano in novo. Ne pomnim, da bi bil še kdaj

tako v zadregi pred ženskami, saj sem sicer ponavadi zlahka iznašel priložnost, ki je zbliževala in tudi zasvajala. Tokrat sem bil že od začetka povsem na robu. Zdel sem se sebi kot golobrad vajenec, ki se šele uči v kateri smeri se odvijajo vijaki. Obilno slino, ki se mi je nabirala v ustih, ker je pač nisem upal izpljuniti, sem čutil kot mazivo za zatajevano in zajčje jutranje drkanje. Za povrh se mi je seveda zdelo, da me tudi ona vidi natanko takega. Sicer pa: saj sem bil res samo vajenec. Razdalja od zamaščenega jaška pred delavnico pa do mizice pod napuščem, kjer si je Bronja pravkar prižgala ponujeno delavsko cigareto, je bila tudi zares razsežnost, ki je ločevala in opominjala.

Lovil se je tu za glavo, kot bi bila najmanj totalka, je dejal mojster in je očitno imel v mislih nekoga, ki ga je skrbelo zaradi njenega poškodovanega avta.

Slona dela iz muhe, je planila. Če pa bi zaradi njegove neumnosti pogorela hiša, bi pa bila to božja volja.

Ja, je prikimal. Tako je to z moškimi, je skomignil, meni pa sploh ni šlo v glavo, da je tako zlahka zatajil vso svojo poprejšnjo muževnost. A tudi tak je bil Gajaš: včasih je zlahka pihnil na dušo. Ona pa je bila, res, kot bi hodila čista duša naokoli in sijala z vso svojo nedoumljivo popolnostjo. In bilo mi je neznansko lepo v njenem magnetizmu tudi še potem, ko sem se pri delu do krvi uščipnil v palec.

7.

Poslušaj, uš! mi je kasneje v bifeju pritajeno dejal mojster. Pred Lepčevo ženo si boš pač odslej natakla zaščitna očala, ali pa ti bom oči kratko in gladko prepikal s švas aparatom.

Pred Lepčevo ženo? sem trznil.

Dobro ti zdaj že veš, kaj je tovarišija, se je samo še namrščil. Edino tu ima še Bog brata, me je vščipnil v ramo. Zato o tem sploh ne bova na dolgo razpravljala: tovarišu se še plota ne poščije, kaj šele, da bi se mu gledalo ženo. Zato pa: če je že ne zmoreš gledati z mehkim, potem raje zmeraj še pravi čas obrni glavo, da ti je ne bo treba meni obračati.

Če je tako, sem pogledal vstran, kajti res sem se počutil krivega.

Seveda, da je tako, me je objel čez ramo. Pa še prav je, da je tako.

8.

Lepec je bil eden izmed tipov, ki so pogostoma prihajali h Gajašu.

Prihajali so namreč tako še Batistuta, Pavlica, Zobar in Malačiči. Batistuta je bil gimnazijski profesor filozofije, Pavlica vodja voznega parka v Mesni industriji, Zobar stomatolog in protetik, Malačiči pa gostilniški glasbenik v kombinaciji en mož en orkester, ki je predvsem po okoliških vaseh še zmeraj slovel z zaprašenim repertoarjem nekdanje jugo skupine Pro Arte. Vsi skupaj pa so bili torej tovarišija. Ali pač sila pisana družčina tipov, ki so se tudi čez dan radi pomudili v najini delavnici, zvečer pa so včasih v bolj ali manj nepopolni zasedbi posedali za mizo pod napuščem in razcejali vina, ki jih je bilo v Gajaševih shrambah zmeraj dovolj.

Sam sem bil tudi med njimi le vajenec.

Bili so dobri z mano, ker sem jim v loncu na plinskem gorilniku kuhal debrecenke in frankfurterke, jim hodil po polnoči na bencinski servis po cigarete, ali pa jih v daljših nočeh, ko niso več našli s ključem v ključavnico, razvažal po domovih. Batistuta se je pred dnevi ravno preselil od žene k prijateljici, ki si je kot mlada gimna-

zijska predavateljica najela stanovanje v samem starem središču mesta, Pavlica se je ponašal z dvonadstropno vilo v najuglednejšem primestnem naselju, Zobar je po spozabljeni noči ponavadi prespal na delovnem stolu v ordinaciji, Malačiči pa se je preseljeval iz hotelov v gostišča, ali kakor je pač nanese z njegovo muziko, in ni nikoli govoril o domu. Le Lepec torej, ki je zmeraj prihajal ob nepredvidenem času in je tako tudi odhajal, se je očitno ob vsakih maliganih dobro znašel v svojem šeniti ne tako zelo starem bivalju in mu ni bilo treba nikoli pomagati domov.

Sprva sem bil celo prepričan, da je zmeraj samo v prehodu in da se spušča v to našo stransko ulico z neke relacije med Mariborom, Varaždinom in Zalaegerszgom, ker ravno tja je pač najpogosteje lazil. Menil sem celo, da je komercialist, ali kak trgovski potnik, dokler mi ni Gajaš potem le pomalem pojasnil, da je pravzaprav nekakšen meneger estradnih pevcev, trgovec s fuzbalerji in posrednik za dekleta, ki prihajajo v tukajšnje lokale iz Romunije in predvsem iz Ukrajine. Ali drugače: bil je torej, ta naš Lepec, tako rekoč človek s scene. Edini tu, ki je nekoč v Esplanadi popil kavo s Šurjakom, žuriral z Novimi fosili v zasedbi z Djurdjico in otipaval Ukrajinke, ne da bi mu bilo treba plačati. Razen tega je bil zdaj seveda tudi mož ženske iz belega mercedesa, ki

mi je kljub mojstrovi prepovedi prihajala pred oči z zmeraj večjimi angelskimi perutnicami.

Lepec pa so mu seveda rekli, ker je bil nekoč nekomu lep.

Še najbolj verjetno, da je bilo to mama.

Le v maminih očeh, pravijo, je vsak lahko lep.

Meni se namreč ni zdel kaj posebnega.

Lepec.

Kvečjemu nasprotno: bil je to namreč visok in plečat možki v tistem odločilnem pregibu let, ko ostanke mladosti začnejo prekrivati nanosi starosti in na prvi pogled pravzaprav sploh ne veš ali ugibaš o zgaranem tridesetletniku ali čilem petesetletniku. Daljši temni lasje, ki so mu prekrivali ušesa in silili čez ovratnik, so bili na temenu že vidno redki in so mu le v sprijetih pramenih padali po čelu. Na izrazito koščenem in nosatem obazu so se raznavale številne brizgotine, ki jih je bilo za eno življenje resnično preveč in so se nekatere zdele tudi zlovešče. Še posebej, recimo, raztrglina pod levim očesom, kjer so se mu v dveh smereh poznali sledovi šivov, ali pa fibrozna otrdlina skorajda na vrhu brade, ki bi jo bil še najlažje staknil z kakim dobro merjenim aperkatom.

Sicer pa je tudi še sedaj tičal v njem človeček, ki se ne umakne zlahka.

Poznal sem namreč take tipe — zadržane, hladne, fine —, ki so pristopali v rokavicah in z neko samo njim razumljivo strategijo popuščali čez mejo, ko pa se je potem v njih zgostilo, so te mimogrede oklali z večšino in ostrino, ki je zaprla sapo in ti v hipu sfižila obrambo.

In prav zato, zagotovo, je imel tudi mojster, ko je imel težave z neizterljivimi strankami, navado reči: Mu bom poslal Lepca, pa bo že videl svojega boga! Na občino in k dacarjem, kjer je le bolje, če se da gladko, pa je seveda pošiljal Pavlico, ki je bil svetnik v krajevni skupnosti in sploh tisti iz družčine, ki je z Batistuto najžolčnejše razpravljal o politiki.

9.

Beli mercedes je stal pred delavnico že peti dan. Mojster namreč na svojem pokopališču starih avtomobilov ni našel rabljenega žarometa, ki ga je bil obljubil Bronji. Lepec, ki ni želel plačati novega in se je raje odločil, da ga bo pripeljal iz Hrvaške, pa je zadevo očitno tudi po nemarnem odlagal. In tudi meni je bilo — pa kakorkoli bo že to slišati — tako še najbolj prav.

Po tihem sem sicer komaj čakal, da bo prišla ponj.

Obenem me je bilo tega trenutka nadvse strah, saj je navsezadnje nisem smel niti gledati, pa tudi upanje, da bo vsaj ona zopet pogledala mene, je bilo lahko varljivo.

Zato je bilo pač najbolje, da je še kar lahko tekel čas, ko se ni nič dogajalo in se ni o ničemer vedelo. Bili so namreč to pravi trenutki za sanjarjenje — edino božjo hrano, ki sem je bil kdaj v življenju deležen. Lahko sem upal, da bo začutila moj nemir in napravila korak, ki ga Gajaš ne bo mogel preprečiti. Lahko sem celo verjel, da si bom slej ko prej izmislil finto, ki bo pritegnila njeno pozornost, ne da bi mojster to sploh opazil in me naci-ljal s polnim pepelnikom. Lahko pa sem se seveda tudi dotikal pločevine, ki se je je ona dotikala. Lahko sem se

gledal v ogledalu, v katerem se je tudi ona gledala. Lahko sem, ko je šel mojster na kako poskusno vožnjo, celo posedel v njenem avtomobilu in ga vohkal. Saj bil je tu v žametnih sivih prevlekah in zajčji dlaki na volanu le vonj po njej, o tem sploh nisem dvomil.

Bil je okus, ki ji je povsem pristajal.

Primerljiv bolj z barvami kot s tvarino.

Sestavljen iz črne, češnjeve in modrine.

Nekaj bolj temnega torej; nekaj, ne kar tako; nekaj, kar se ne oprime ženske v slabi drogeriji in ne njenega avtomobila na vsakodnevni poti v službo in domov. A kaj, ko nisem upal vprašati Gajaša, s čim se ukvarja? kaj počne? kam zahaja? Veliko bolje bi namreč potem vedel o tem njenem posebnem okusu, ki ga doslej nisem srečeval pri nobeni. Toda Gajaš je bil — tako sem si pač domišljjal — še zmeraj na preži za mojimi občutki.

Mercedesa pa tudi še nisva porihkala, je zmajal zvečer, ko sva izjemoma posedela sama.

Res bi lahko že pripeljal to luč, sem menil.

Ne bo je, dokler je ne bo primoral, da ga bo prosila na kolenih, je privzdignil obrvi in me pomenljivo premeril. A saj mu res ni lahko z njo, je nato čez čaz skušal pojasniti. Velika loterija je bila to in velika gostija, je napletel v svojem značilnem načinu, iz katerega še zmeraj nisem povsem razbiral. Na koncu pa mu je od vsega seveda ostala le gos.

Gos? sem torej vprašal.

Gospa! je pomenljivo povzdignil kazalec. Madam, ki mu ga ni nikoli niti pofafala, medtem ko je siromak pucal tudi sekrete, samo da ji je lahko vsaj za silo postiljal v belem.

Tega pač ne razumem, sem vztrajal.

Saj ni kaj razumeti, ker ni vic, ampak kar cel roman, je odmahnil. Lepše od lepših so si pulile lase zaradi nje-ga. Imel jih je lahko sedem v eni noči, če je le pomignil. Ni jih bilo niti na televiziji, ki jih ne bi lahko nategnil. On pa se je, sam vrag ve zakaj, zagledal ravno vanjo, ki ni šla nikoli bosa po strnišču. Bila pa je za povrh edin-ka pokojnega Habjana, javnega tožilca, ki je najbolj ren-čavo preganjal ravno take, kot je bil že takrat Lepec. In zdaj si torej lahko samo misliš, kaka je bila to hajka in kak je bil to cirkus, ko je mesto obkrožila novica, da sta se ta dva sprijela. Za vsak drek so ga imeli nekaj prvih let na milici. Vse dobre posle so mu sčasoma uničili. On pa si je bil, ko se je petinosemdesetega po eni taki večji svi-njariji vrnil iz aresta, sposodil toliko denarja, da je lah-ko pogostil več kot tristo svatov in si jo je kajpada pri-peljal. Stari Habjan pa se je je še v tisti noči odrekel in jo razdedinil.

Seveda sem kar zijal, kajti pripoved me je res zadela.

Gajaš pa si je s čikom razžaril novo cigareto in se je ves blažen smehljaj v obilnem dimu. Ni mu bilo namreč

večjega užitka, kot ko je z vtisom zmogel sogovornika in mu izvabil čudenje.

Strašna zgodba, sem končno rekel.

Strašna, strašna, je pihnil mojster.

A taka ženska —? sem pomislil. Taka ženska pač že ne more biti gos.

10.

Z ženskami je imela tovarišija očitno sila različne izkušnje. Tudi zato, najverjetneje, so si bila njihova mnenja nadvse navzkrižna in nemalokrat meni komaj razumljiva. A nekaj je bilo za tem omizjem vendarle skupnega: slastno in sočno so si bili pravili o svojem mesnem življenju, medtem ko so bili pogovori o čustvih prava redkost, ali pa so bili tako zelo okolišavi in jecljavi, da je bilo le slutiti kaj jih pravzaprav greje in kaj žuli.

Batistuta je že nekaj večerov zapored posegal s prepričanjem, da je bila njegova bivša žena neozdravljivo histerična in da ga je s to svojo pohabo skorajda pahnila v alkoholizem. Histerija da je bila namreč edini način s katerim je ta nesrečna ženska uveljavljala svoje mnenje in pa seveda tudi zahteve. Bil je prepričan, da ga je ravno s tem sprva nezavedno spremenila v odsotnega očeta, ki se je vse bolj umikal iz družinskega življenja in ji prepuščal tudi vzgojo otrok. Ko pa so šle vse te zakonske reči že povsem navzkriž, se je v nemi grozi oprijel kozarca. Pomagala pa mu je v tem brezupu seveda lahko le druga, ki mu je bila nekako bolj razumsko dorasla. Šele ta je namreč lahko tudi dojela, da nima ob sebi

vodovodarja in pleskarja, ali pač tisočmojstra, ki bi ves svoj prosti čas namenjal zgolj popravljanju in zaljšanju skupnega gnezda, temveč, prosim lepo, diplomiranega profesoraja filozofije, ki ga v življenju zanima še vse kaj drugega kot so pregorele žarnice in odpadli omet.

Pavlica ni s takimi teorijami seveda niti malo soglašal, saj je menil, da je profesor v zakonu zatajil ravno zaradi tega, ker ni znal priviti žarnice in prepleskati stanovanja. Ali celo še več: bil je prepričan, da ga je tudi ta druga sprejela le začasno in to seveda samo zato, ker je očitno premlada in se še ne zaveda, da premnogih nujnih reči v življenju ni mogoče obrniti z besedami. Moški, da je pač še zmeraj tisti, ki mora še pravi čas poskrbeti, da bo imela hiša čim več vogalov, žena pa čim več otrok. Le ženska, ki ima zmeraj kje pometati in kaj likati, namreč nima časa za fantaziranje. Možu pa je navsezadnje potem celo hvaležna, ko ji kdaj malo pomaga. Glede vzgoje otrok pa je tako in tako že od nekdaj tako, da naj mati poskrbi za hčer in oče za sina. Kar je pri vsem skupnega, je pa tole: mati naj otroke še pravi čas pouči, kako si prav obrišejo rit, oče pa naj poskrbi, da se ne bodo potem v življenju pred vsem, kar jim ponuja svet, obrisali le pod nosom.

Tedaj je Batistuta končno iztisnil: Pavlica, ti si kreten!

Takoj za tem pa še: Pavlica, ti si en navadni podalpski kreten, kakršnim bi bilo treba z zakonom prepovedati, da se še sploh razmnožujejo!

Pavlica pa je povsem mirno odvrnil: Karkoli boš rekel in karkoli sem že — svoje otroke sem pa le zmeraj pojčkal in jih pogrel! Tvojih pa tebi žena naпусти več niti videti!

In le Gajašu gre seveda tudi tokrat zahvala, da nista pometla kozarcev in si oskubila brk. Zganil je namreč s kolenom majavo mizo, tako pozvonil s polpraznimi steklenicami in oznanil: Tukaj se že ne bomo dajali zaradi frač! Pol življenja sem se bil tolkel za to svoje osvobodeno ozemlje, zdaj pa naj zopet jem njihov drek!

Saj, saj, je v hipu popustil profesor.

Vodja voznega parka, ki mu je torej tokrat pripadla vsaj majcena zmaga, pa je le dobrikavo žmirkal in je sogovorniku preko mize značilno zviška ponudil svojo zalito dlan.

Zobar, ki je bil ves ta čas nekako skromno, ali pač uvidno tiho, pa je še zmeraj bolj zase dejal: Vrag je s tem, vrag.

Možic, ki jih je štel že krepko čez petdeset in je z Gajašem včasih že z zanimanjem razpravljaj tudi o spremembah pokojninske zakonodaje, namreč ni bil nikoli poročen in je še zmeraj živel pri mami. Vse njegove poti do žensk so bile razpredene okoli zabavišč vse tja doli

do Čakovca in zavite v slutljivi nočni plašč, ki so ga kdaj pa kdaj presvetlile le anekdotične iskrice. Te sta kajpada prinašala Lepec in pa predvsem Malačiči, ki si je strega fanta nemalokrat pošteno privoščil. Zobar se je bojda prav zaradi spoštovanja do Ukrajink nekaj let zapovrstjo udeleževal tečajev ruščine v Gradcu in je ta jezik sčasoma obvladal že tako dobro, da so ga nekateri direktorji ob poslovnih srečanjih najemali kot prevajalca. Pogrevala se je njegova obsedenost z nekdanjo znamenito barsko plesalko Silvano, ki ji je v zameno za naklonjenost prinašal celo pohana piščančja bedrca. Dobroto, ki jo je imel tudi sam najraje, je seveda pripravljala njegova mama, zato je bilo njegovo ogorčenje najverjetneje še toliko večje, ko se je sčasoma razvedelo, da je nočna dama z njimi v resnici pitala lastnikovega pudla. Prav nič k časti in v slavo mu ni pridevala niti dogodivščina s plesalko Magdaleno. Ker ji je, skopuški kot je pač res bil, bojda dolgoval že vse preveč denarja, ga je v neki razvratni noči pustila zvezanega h križu pri kapeli Svetega Vida in so ga zjutraj našli gozdarji. Zaradi tega se ga je oprijel vzdevek Rezervni Kristus, ki ga sicer tovarišija ni uporabljala, ali pa se je kvečjemu kateri spozabil v njegovi odsotnosti.

Zobar je sicer tudi še v najgloblji pijanosti zmeraj krčevito zanikal, da je imel ob razpelu spuščene hlače in da sta se šla z dotično spet Križev pot. Trdil je, da je vso

to norijo z njim uprizorila zelena albanska mafija, ki jo je pretental za borih pet gramov dentističnega zlata in da je Magdalena sodelovala le v toliko, da mu je pač nekaj primešala v penino. Toda Lepec je seveda še kako vedel o njegovih nastranostih in doplačilih za posebne usluge, zato ni takim zagovorom nihče tu verjel.

Res pa je bilo tudi, da je Zobar kljub vsemu, in najsi je bilo to še tako težko razumeti, za našim omizjem najbolj vztrajno in dosledno zagovarjal ženske. Pa saj ne morejo, revice, iz svoje kože, je ponavadi popevkal. Narava jih je napravila take, da jim zmeraj nekaj manjka. Saj: manjka jim med nogami. Umanjka jim že po devetih mesecih spet iz trebuha. Manjka jim navsezadnje nemalokrat pod palcem...

Ali pa jim manjka v glavi, je bil ponavadi že spet kdo povlečen za jezik.

Toda možicelj ni take dovtipnosti dopuščal niti za šalo. Kdor lahko kaj takega sprdne, seveda ne ve veliko o naravi in človeku, je ponavadi vračal. Ženske dokazano posedujejo veliko višjo čustveno inteligenco kot moški. Če pa seveda vemo, da je prav ta vrste inteligence tisto, kar pomaga mislečemu bitju in s tem seveda njegovi skupnosti pri preživetju in prilagajanju na vsakršne razmere, potem je vendar jasno, da so prav ženske tiste, ki preprečujejo, da bi se svet spričo moške potentnosti in napuha že zdavnaj razletel na dvoje. Pro-

blem je torej le v tem, da nikakor in z ničemer ne morejo nadomestiti moških semenčic, sicer bi jih gotovo že zdavnaj mirno požrle in s tem zazmeraj odstranile brezglavo nadlogo, ali pač svoje največje zatiralce.

Seveda se zlahka razume, da so bili taki doneski k Zobarjevi razvojni teoriji za Gajaševim omizjem deležni predvsem posmeha. A saj za njega je že tako in tako po tihem veljalo, da je pač malce čuden, zato mu ni nihče nikdar zares oporekal, še manj pa mu je kajpada zameril. Sam pa sem bil kvečjemu zbegan, ko sem bil vse pogostejše na njegovi strani. Vsa ta zadrta moška prisega mi je namreč šla včasih res že pošteno na jetra.

11.

V soboto je obstala Bronja sredi dvorišča, kot bi jo bila tu pozabila noč.

Z mojstrom sva si ravno prižgala prvi jutranji cigareti in sva krmežljava čakala, da bo v lončku nad plinskim gorilnikom zavrela voda za kavo. V hipu sva se nato spogledala, ker sva pač obenem začutila nekoga za hrbtom. Tako se nama je sicer zgodilo že večkrat, kajti privzgojila sva si sčasoma nekaj jutranji strah pred strančami, ki so prihajale moledovat in tudi tečnarit zaradi zaostankov pri popravilu. A tokrat sva očitno prepoznala drugačen obisk še preden sva sploh obrnila glavi.

No, prosim, si je ob hrku zgovoril mojster in si obrišal dlani ob hlače, čeravno sicer sploh ni imel navade, da bi segal v roke.

Sam sem grabežljivo izrabil trenutek — ta veliki, lepi, darežljivi trenutek, ko sem jo lahko gledal, kako je tam sredi dvorišča prestopila s pete na peto in so se njene gladke goleni zalesketale v še žolti jutranji svetlobi. Zazdela se mi je v mnogočem drugačna, kot ko sem jo videl prvič — a kar sem edino ob tem pomislil: bila je še lepša, kot sem jo gledal te dni v spominu. A saj, bilo je

že od nekdanj tako z mano, da sem na ženskah, ki so me pritegnile scela, šele sčasoma opažal potankosti.

Pa ne, da se je komu kaj pripetilo? je končno in še kar zmedeno vprašal Gajaš.

Hvala za skrb, je odmahnila in naju z zvonkim smehom odrešila. Le čez v Avstrijo bi še danes morala, pa sem pomislila, ali me ne bi morda lahko pomočnik zategnil? je poprosila in me ošinila. Če ga boste seveda lahko teh nekaj ur tu pogrešali? je rekla Gajašu, meni pa se je zdelo, da mi je ob tem pomežiknila.

Vajenc!? je zategnil mojster, kot bi dejal: pasji drek. Vas pa, oprostite, pač ne bo vajenec prevažal, je zaplahutal in je že začel tipati po zadrgi na kombinezonu, ker se je pač nameraval takoj preobleči za na pot.

Ne, prosim! je pristopila. Dobro veste, da ne bi prosila, če ne bi res nujno morala čez, ga je ujela za zapestje. Cveto se je ponoči spet nekje zataknil in kdo ve, kdaj se bo privlekel domov, ga še kar ni izpustila, čeprav se je pulil in se je ves umikal k sebi. Jaz pa vam zaradi njegove nore glave pač ne bom kvarila posla. Ne bom ga in pika! O tem se sploh ne bova več pogovarjala.

Prosim vas no! je končno rešil roko iz primeža. Kaj pa je to meni takega? Pa saj mali nima niti pasoša.

Seveda ga imam, sem zinil.

Imaš ti pasjo mater! je kar bevsknil mojster.

Če pa ga res imam! sem zmignil.

No, vidite! je rekla z glasom, ki ga niso več dosegali njegovi ugovori. Vedela sem jaz, da bova midva to zlahka uredila, se mi je že smejala kot šoferju, ki mu lahko povsem zaupa. Zato sem kajpada že tudi preskočil po tri in tri stopnice in se v svoji podstrehi v naglici preoblekel za na pot.

12.

Mojstrov jugo 45 je bil zanesljivo najbolj zanemaren avto, kar sem jih kdaj vozil. V menjalniku gotovo že predolgo ni nihče zamenjal olja, sklopka je komaj še prijemala, zavore pa so se že ob najmanjšem naporu oglašale, kakor bi bil pohodil mačko. V prtljažniku se je presipalo in ropotalo orodje, na zadnjih sedežih je šelestel star časopisni papir in najrazličnejša polprazna embalaža, pri nogah se nama je kotalil krompir in gnila jabolka. Bilo je skratka v tem Gajaševem edinem in najljubšem avtomobilu kot v ropotarnici in je tako tudi zavdarjalo. Zato sem si seveda zaman prizadeval, da bi ji bila vožnja udobna in sem se že ves prepoten še kar kobalil v zadregi.

Po tablete grem, ki jih pri nas nimajo, mi je pravila. Mandelanin se baje imenujejo in uravnavajo Ph vrednost sečnine, je čez čas pojasnila. Prijateljica v Vogošči, ki si je med vojno hudo poškodovala ledvice, jih nujno rabi, zato res upam, da jih bom lahko dobila brez recepta.

Gotovo jih boste, sem prostodušno zmignil, obenem pa sem se spraševal, ali mi to morda pripoveduje zaradi mojega djja.

Pri najbolj nujnih rečeh se včasih z veseljem zakomplicira, si je nekam zaskrbljeno pogrizljala spodnjo ustnico in se zazrla skozi šipo.

Z veseljem? sem vprašal, ker res nisem razumel.

Z veselje ali ne, me je ošinila in se ob tem grenko nasmihnila. Človeku se v takih situacijah že včasih zdi, kot da bi imel kdo kaj od tega.

Prestavil sem v tretjo, čeprav mi sploh ne bi bilo treba in skušal doumeti o čem mi pravzaprav pravi. Nisem si namreč smel dopustiti občutka, da se ne bom znal pogovarjati.

Tudi recept je navsezadnje mogoče dobiti, sem ji potem čez čas skušal pomagati iz zaskrbljenosti. Gajaš pozna Zobarja, ta pa najverjetneje vse zdravnike v mestu, sem glasno pomislil.

Zelo slabo se počutim, če moram moledovati za nekaj, kar ljudem tako in tako pripada, je odvrnila.

Ta občutek poznam, sem pritrdil. Na koncu pa smo si potem za nameček kar vsi nekaj dolžni, čeprav je v resnici šlo, kot tule, recimo, samo za zdravila.

Zopet si je pogrizljala ustnico in se zamaknila.

Čutil sem jo v teh trenutkih v svoji bližini kot drobce-
no nebogljenjo, a obenem uporno dekletce, in to mi je

bilo nekaj povsem novega. Vsa tista prepričljiva in polna ženskost s katero je prihajala na dvorišče se je torej tu zdaj tako spontano umikala in mi dopuščala celo občutek, da mahedram v starem jugoju s štoparko, ki se je pač malce naveličala domačega vrta in bi zdaj nekam šla.

O tem sem ji potem tudi zaupal.

O! je nekako v zadregi našobila ustnice in zazdelo se mi je, da je celo zardela. Kaka pa je zdaj to pravljica? se je glasno smejala. Razen tega pa, je potem še dodala: Ne spomnim se, da bi sploh kdaj v življenju štopala. Tega me je bilo pač zmeraj malce strah.

Vas da bi bilo tega strah? se mi je zareklo.

Čakajte! se je obrnila na sedežu in se mi od strani vprašujoče zazrla v obraz. Zakaj pa ravno mene ne?

Tako, sem zmignil. Tako, pač, no.

Če pa vem, da ni — tako! me je še merila, kot da ji je bilo res nadvse pomembno — to.

Če pa je.

Če pa vem, da ni.

Prav, sem se že omehčal. Presodil sem, kot morda na bi smel, sem se glasno kesal. A pri Gajašu sem pač spoznal moža.

Pokarala me je samo s pogledom in se znenada obrnila vstran. Skrila je z lasmi ves svoj obraz in me pustila v molku v katerem sem hlačal kot bosopeti pamž, ki spet

ne ve, kako bi zgladil spor in se odkupil za neznansko lumparijo. Vse drugo bi ji namreč prej omenjal kot moža, do katerega sem bil že od začetka zadržan, on pa je tako še gledal skozme, kot se pač gleda skozi vajenca. Zdaj pa sem si — le vrag to morda ve, zakaj — spet zmesil z jezikom, namesto, da bi se bil še pravi čas ugriznil.

13.

Mandelanin je potem seveda dobila brez recepta in šele to ji je naposled le spet zvedrilo obraz. Za šilinge, ki so ji ostali, sva šla celo v kavarnico na kapučin in ananasov sok, ki ga je imela, kot je rekla neizrekljivo rada. Brkljal sem z žličko po skodeli in nisem bil več niti malo tak, kot sem si želel biti in kot sem ob takih prilikah ponavadi tudi zmogel. Tiho jezo, ki me je ob tem navdala, sem čutil kakor srbeščico, ki se mi je preseljevala po telesu, a se kljub že kar bolečemu občutku niti nisem praskal. Bilo mi je ta čas vseeno, tudi če jo zgubljam. Bila je navsezadnje to res ženska, ki je morala ostati tam — na tisti svoji daljni strani. Prepovedal mi jo je bil mojster, stražila jo je tovarišija, zavezovala jo je romantična gostija s trisotimi svati, dodala so se k temu leta, ki so resda dobro skrita ždela tam nekje pod kožo, pridelo se je k temu zagotovo še toliko tega, da je bila vsaka moja drzna misel v resnici čista fantazija.

Pozabila sem vzeti kaj otroku, me je vzdramila, kot bi mi brala misli.

Pa mu vzemite, sem skomignil, vsaj navidez ravno-dušno.

Če pa nimam več drobiža, se je zvonko posmejala.

No, sem zinil nejevoljno — a to le zato, ker sem ji iz svojih praznih žepov pač težko pomagal.

Oj! me je očitno zopet razumela. Ne zamerite mi — res sem to neumno rekla, se je še kar smejala. Včasih pač kar tvezim, potem pa si kdo zlahka misli, da sem neka taka, se je na mah zresnila. V resnici pa sem vam samo zelo hvaležna, da ste sploh hoteli z mano. Morala sem se nekako znajti in ne bom vam pozabila...

Eh, no, dajte vendar..., sem odhahnil in sem se samo še bolj spotil v zadregi. Brez zveze je predvsem, da vam mojster še ni popravil avta, sem se navidez branil pred hvaležnimi pogledi, ki so dolgo dolgo potovali k meni in so bili od vsega, kar sva si lahko še tukaj rekla, prijaznejši in lepši.

Popravlil ga bo, ko ga bo popravil, se je spet smejala. Saj ga vendar že pozna, je odmahnila čez mizo in me povlekla za komolec, da pač greva.

Stopil sem za njo, še zmeraj kakor bos in kakor v tistih hlačah, le da zdaj tudi še kot kužek hvaležen za pogled, dotik in za bližavo, ki se mi je zopet zdela zmagovita kot nekomu, ki je ravnokar preplaval morje. Bil sem spet očitno res tako pijan od vsega, da mi je ob speljevanju dvakrat crknil avto — tisočkrat prekleti jugo, predpotopni letnik še iz časov, ko se je na Balkanu še nekomu zdelo, da bi se dalo tak pleh izvažati celo v Čezlužo.

14.

Morda je lažje preživeti svoj vek, če še lahko verjameš, da svet urejajo naključja. A mene se je tokrat pač spet dotaknilo drugače, ko je Lepec potem že takoj popoldne pripeljal tisto luč in vse potrebno za popravilo. Razen tega pa — se mi je zdelo — se mu je za njen mercedes zdaj nenadoma nadvse mudilo.

Mojster, ki se je že dopoldne, ko sva šla z Bronjo čez čez mejo, predolgo zamudil v bifeju in si je potem dotakal tudi ob kosilu, mu je seveda vse obljubil do večera, potem pa se je še kar in kar prerekal z Lajko. Bila sta si namreč zlahka v svaji, ko mu kaj ni bilo po volji, ali pa mu ni dišalo delo, kajti psička se je na nergavost praviloma odzivala z nezaslišanim cvilavim bevskom in neobrzdanim nemirom. Dajala sta se tako do onemoglosti, dokler potem ni včasih celo strgala verigo in pobegnila, da sva jo tudi že do jutra iskala in klicala po predmestnih dvoriščih in zarobjih. Vrnila pa se je zmeraj šele, ko jo je Gajaš takorekoč na kolenih prosil, ji obljubljal pljučno pečenko in se zaklinjal pri vseh svetnikih, ki jih je začuda poznal več, kot sem predvideval.

Ta tvoja nehvaležna natura in pasja pamet! je zdaj začel znova. Srebrno korito imaš pri meni in železno streho! ji je očital — misleč kajpada na masivni srebrni pladenj, v katerega ji je edino prinašal hrano, in na odsluženega golfa, ki ji ga je postavil k plotu namesto utice. Pa se še zmeraj dereš le name, nobenega pravega fakina pa nisi na tem dvorišču nikoli še niti oblajala! jo je obtoževal. Četudi zagotovo sama prav dobro vidiš, da prihajajo sem sami ocvirki in pljunki! jo je prepričeval. Nosijo se in pršijo in se v zlatih barvah kažejo naokoli, jaz pa naj jim tu lepo še kar naprej zastonj klepljem in šraufam! ji je pojasnjeval. Na uro in na minuto naj jim obljubim — na tisti hip naj sem pripravljen, ko se jim dvigne v hlačah, je tožil. Prekleta banda kurbirska, stokrat prekleta svojat hohštaplerska, golazen zlikana in poštiršana, da so se morali spraviti ravno name! je potem ob najbolj duškajočih kvantah za nekaj časa pozabil nanjo in je v krčevitem besu poplesoval in plahutal za vogali.

Kar nekajkrat sem mu bil sicer medtem že rekel, da lahko luč tudi sam zamenjam, ali pa se danes lotim vsaj blatnika, a me seveda ni niti slišal. Ko pa mu je končno le seglo v uho in je torej nekako doumel, da mu želim v resnici pomagati, je zabolščal vame, kot bi se zdramil iz sna.

Ti, mi je šepnil. No, je zazvzdihnil v nekakem olajšanju. Hvala mu na višavah, da zdaj vsaj ti lahko vidiš, kako je vse to sranje okoli mene, se je ves ožet sesedel in je tipal po žepih za cigaretami. Za pol leta nazaj mi dolguje, pa gospod ni niti omenil, da ima vsaj zabeleženo. Ampak samo — spet: Če bi se dalo? Seveda bi se. Pa bi se dalo še danes? Seveda še tudi danes. Ampak — potem: delal bom kot bedak tu do polnoči in po nepotrebnem trošil elektriko, zjutraj pa mi bo potem rekel hvala lepa. Ali pa se bo kvečjemu izgovarjal, da mi prinese v petek. Jaz pa pač še kako dobro vem, kateri bo spet to petek. Petek na Nikdarjevo, Dj! To je vsa ta velika Gajaševa kupčija, ki je ne bo nihče nikoli razumel.

Mislil sem, da imate to urejeno, sem se začudil.

Bilo je res vse drugače v komunizmu, je končno izbrskal cigareto in jo slastno oslinil. Takrat se je pač še nekako dalo, je pokašljal v svoje dime. Tam se je vzelo in tu dodalo, pa se je takega ajnc-cvaj skrpalo. Zdaj pa se vsenaokoli samo še zapirajo pipe, ljudje pa pač ne razumejo, da mora tudi Gajaš od nečesa živeti.

Torej mu ne bova popravila? sem ugibal z nekakim otročjim strahom, da mi bo Bronja zamerila.

Seveda bova, je tlesknil z jezikom. Popravila bova in zaračunala, se je celo nasmehnil. Zaračunala bova in pribeležila, je zapisal po mizi s kazalcem. Potem bova pa čakala, da bo Lepec končno ujel veliko ribo in naju bo

častil vsaj s polovico, je pomežiknil, kot bi ga končno le pretentala.

Zmignil sem in se napotil v delavnico. Gajaš pa se je izmuznil v kuhinjo in se vrnil na dvorišče z velikim kosom pečene zarebrnice, ki nama je ostala ob kosilu. Z žepnim nožičem jo je v dlaneh skrbno razrezljal na koščke, nato pa je počasi in kar nekako skesano odhlačal k Lajki, ki se je medtem že pomirila in se zavlekla v svojega golfa.

15.

Lepec zvečer k sreči ni prišel po avto. Tip je najverjetneje predvidel, da ga ne bova zgotovila, saj je bilo treba blatnik obdelati s kitom in nato še seveda pobarvati. Napletlo pa se je spet tudi tako, da se je ob sedmih oglasil Batistuta, ki mu je neki zaskrbljeni stariš na govorilnih urah vsilil petlitrsko plastenko rdečega vina, ob osmih pa je potem pričebľjal še Pavlica, ki je v tranzitu zmaknil avstralsko ovco in jo je medtem doma že tudi pripravil za peko.

Korupcija tukaj ni produkt političnega sistema in tudi ni problem države, temveč gre pri tem zmeraj in praviloma za vprašanje posameznika, je razlagal profesor, medtem ko nam je natakal svoj dobiž. Dokler bodo tu ljudje zdravnike plačevali z uplenjenimi srnjaki in mufloni, odvetnike z letnimi članarinami v golf klubih, politike pa z gradbenim materialom, medtem ko bodo šolnikom še zmeraj prinašali le jajca in kislico, seveda ni upanja, da bi se Slovencem zbistnila pamet in bi se jim razsvetlil um. Ob takem maloumju pa kajpada še zdaleč tudi ni mogoče pričakovati tiste kritične mase, ki bi naše družbeno življenje nekako dvignila na višjo raven in ga

predvsem seveda napolnila z novo kakovostjo, je bil po prvih požirkih res kislega vina samo še bolj prepričan. Kajti, o tem pač ni nobenega dvoma: lopov bo volil lopova, bedak bedaka, pameten pa še najraje nikogar — in tako bodo o naši skupni usodi seveda še naprej odločali ljudje vprašljivih kvalitiet in sumljivega kova, je zaokrožil razmišljanje in si kljub grenkobi v goltancu znova natočil.

Ko človek takole dan za dnem opazuje, kaj vse si zmišljujejo novodobni direktorji, se mu prej ali slej res obrne v želodcu, je tudi Pavlica tokrat uvedel svojo udeležbo z nadvse angažiranim monologom. Potem, ko je prvi nekako počastil bratovščino z gamsom, smo morali za drugega nemudoma priskrbeti medvedje šape, zdaj pa so, bogmeda, na vrsti že ovce naravnost iz Avstralije. Če bo šlo to tako naprej, bomo kmalu morali v lov za pelikani in tropskimi gosenicami, ali pa si bo naposled kateri zaželel še kak človeški zrezek, je zmajeval, medtem ko je razkazoval svoj dragoceni plen. In vse to se seveda mirno dogaja v času blokiranih računov, odpuščanja viškov delovne sile, stečajnih postopkov in sploh vsega tistega, kar bi v deželi že zdavnaj moralo sprožiti vsesplošni preplah in nas prepričati, da je treba take patrone nujno sklatiti in pozapreti, je bil bolj kot običajno ogorčen in je naravnost terjal skupno izjavo s katero bi

tovarišija obsodila neodgovorne in lahkožive direktorje.

Toda Gajaš in Batistuta sta zdaj tuhtala le še o tem, kako bi direktorsko ovco čim prej spravila na raženj.

Najbolje bo, da tam zadaj podkuriš z bukovimi poleni, mi je velel prvi in me je kar zrinil od mize. Škoda bi bilo to kvalitetno meso cvreti na nekvalitetnem ognju, še bolj pa bi bilo škoda, če ne bi z njim sosedom vsaj malo poščemeli v nos.

Medtem, ko se bo razgorelo, pa lahko potem lepo v miru pripraviš drog, je dodal drugi. Treba bo to z občutkom vrteti vsaj tri štiri ure, če res želimo, da se nam ne bo potem blejalo v želodcu.

In tako sem torej nalagal in vrtel vse do polnoči, medtem ko so trije modri pomalem posrebal kislico in so si zdaj že točili iz rezerv. Med steklovino v shrambi se je namreč praviloma zmeraj še našla polna steklenica, o kateri je Gajaš ponavadi vedel natanko povedati kako je priromala k njemu in kako dolgo je že čaka na ta svečani trenutek. Opažal sem tudi, da je bila kakovost pijače, ki se mu je kar po naključju znašla v rokah, praviloma uglasena z navdihom, ki ga je sprožal dogodek; in danes je torej pač že bil dogodek, saj so si nazdravljali z mašnim vinom, s katerim je mežnar Lojze plačeval oživljanja svojega vse pogostejše crkavajočega hrošča.

Prihajali so vmes seveda tudi za vogal, kjer sva z Lajko postopala okoli žerjavice in žmirkala v dimu, ki ga je nek skriti in nagajivi nočni veter ves čas obračal ravno v naju. Ščipali so in gulili pečenje, ki se jim potem v ustih še zmeraj ni zdelo dovolj dobro, zato je Pavlica še kar prilagal v žerjavico, Gajaš pa je zmajeval nad uvoženo robo, ki da je začuda ne morejo zmeščati niti naša najbolj izborna drva. Naposled ga je potem prešinilo: Kaj pa če je stvar v resnici umeten?

Umeten!? je vrisnil Pavlica in je zaplahutal, kakor bi se bil opekel. Kako pa je lahko neka živa stvar umetna?

Pa saj ni živa, je mojster spet odščipnil in je med žvečenjem nadaljeval: Obenem pa se lahko tudi vse bolj resno vprašamo, ali je sploh kdaj bila?

Daj, daj! je zabolščal vodja voznega parka. Kaka pa je potem lahko še bila, če ni bila živa? Boš vendar zdaj rekel, da so jo pitali mrtvo, ali kaj?

Kdo pa pravi, da so jo pitali? je gablljivo izpljunil. Če nekaj napraviš umetno, potem to pomeni ravno to, da ti živali ni treba krmiti, ampak jo pač izdeláš, kot, recimo, izdeláš avtomobilsko gumo, in je.

Gajaš, tebi je šlo to popovsko vino res mimo riti v glavo, je zdaj skušal Pavlica vso reč razumeti kot šalo.

Prosim, prosim, je navidez popustil mojster. A če lahko umetno meso izdelajo v Ameriki, ne vem, zakaj ga ne

bi lahko že tudi v Avstraliji, je potem znova podrezal. Ne boš vendar rekel, da nisi še tega bral v časopisih?

Umetno meso je umetno meso in to je neka povsem druga reč, kot si ti sploh misliš, je nadaljeval zagovornik svojega blaga. Vsak, ki ima toliko v glavi, da ga lahko izdela, je vendar tudi toliko pameten, da bo takoj napravil zrezke in ne bo, prosim lepo, zapravljjal čas in material še za kosti. In tole so res kosti, vsaj o tem zdaj pač ne moremo dvomiti, je z gorčim polenom besno udrihnil po ražnju, da so tisočere iskre poletele globoko v noč.

Če naj tu jaz kaj razsodim, potem moram že takoj reči, da ima vsekakor vsak malo prav, se je tudi Batistuta končno opotekel med njiju. Ali še bolj natančno: pravi-maš gre najverjetneje kar lepo po polovici, saj je ovca pol prava in pol umetna, je zamahnil med njiju z razprto dlanjo in je tako skušal tudi simbolično presekati spor.

Pol prava in pol umetna!? ni bil Pavlica niti malo zadovoljen. Kaka teorija pa je zdaj spet to?

To, prosim, ni nikaka teorija, temveč čista resnica! se je profesor razkoračil z dvignjenim kazalcem. Ovca je prava, zato ker je bila živa, in ob vsem našem vedenju o življenju na zemlji drugačna niti ni mogla biti, je s prstom zapisal po zraku in je tudi podčrtal. Umetna pa je zato, ker so jo vzredili v umetnih življenjskih pogojih in so jo ves njen ljubi čas krmili samo z umetno hrano in drugimi farmakološkimi substancami.

No, vidiš!? je bil Gajaš zdaj končno zadovoljen. Kaj sem pa jaz pravzaprav drugega rekel?

Čakaj, čakaj, se je naslonil nanj Pavlica. Trdil si, da so jo napravili iz gumija?

Iz gumija!? ga je odsunil.

Iz gumija, ja, si rekel, iz tistega, kot delajo avtomobil-ske gume, si rekel, in jaz sem to na svoja ušesa slišal, in naj se vam ta pes pošči v ušesa, če niste tudi vsi vi prav dobro slišali, samo, da zdaj tu nekaj obračate in se nekaj greste...

Ti bom jaz že pokazal, kdo se tu gre! je mojster v nenadnem besu planil proti njemu in je pri tem zadel v kol, na katerem sem doslej vrtel to našo nesrečno ovco. Ko pa se je ob tem vsa zadeva snela in zdrknila v žerjavico, ga je to kajpada samo še bolj razkačilo. Pograbil je kol z nataknenim mesom — ki je bilo, vsaj po mojem skromnem mnenju, zdaj že res ravno prav pečeno — in se je z njim kakor s kopljem zapodil za njim. Ti bom jaz že dal ta tvoj gumi! je bilo samo še slišati izza vogala. Jedel boš ti ta prekleti gumi, sam vrag, da ga boš glodal, dokler ti ne bo iz riti lezel...

16.

Ko sva z Batistuto pribežala za njima na dvorišče, sva z olajšanjem ugotovila, da se je Pavlica srečno zatekel v beli mercedes in se še pravočasno zaklenil. Pečenje, ki se je med pregonom snelo, je v dveh kosih ležalo v prahu, Gajaš pa je z naperjenim kolom prežal ob vratih. Zdelo se je sicer, da je tudi sam že dojel, da ni Bronjin avto prav nič zakrivil, in da bo moral tudi vzvratno ogledalo, ki ga je očitno v naletu vendarle sklatil, navsezadnje sam popraviti, ali pač zamenjati. Kljub temu sva se mu bližala po prstih in sva ga v en glas rotila, naj o vsem bolje premisli in naj ne dela nepotrebne škode.

Polil ga bom z bencinom in zažgal! je zarežal v šipo, ko naju je končno le doslišal.

Ta bedak bo to res napravil! se je bralo z ozkih ujetnikovih ustnic, ki je vzravnan sedel v avtu in ni upal obrniti niti pogleda.

Če naj tu jaz razsodim? se je profesor nekako le dotipal do kolca in mu ga je skušal izpuliti. Med pravimi borci je boja zmeraj konec, ko se prvi podela v hlače, se je potem dotipal še do njegovih še zmeraj krčevito zati-

ščanih zapestij in jih je začel pomirjajoče božkati. Pavlica pa se je zdaj res usral. O tem ni nobenega dvoma. Bili smo priča. Potrdimo lahko tudi pismeno, če je treba...

Prav, pa pismeno! je tedaj iznenada soglašal napadalec in je odstavil kolec.

Kako — pismeno? se je zmedel pogajalec.

Lepo, je zmignil. Sede naj tu, naj lastnoročno napiše in se podpiše.

Kaj naj napiše?

Kaj — kaj!? Da se je usral, kaj pa? Kaj pa lahko tako usrane sploh drugega napiše?

In tako je torej profesor nesrečnika zlahka prepričal, da je v zameno za prostost in odpuščanje, na hrbtni strani zavržene dobavnice po mojstrovem nareku napisal: Jaz, Pavel Ščavničar, imenovan tudi Pavlica, izjavljam, da sem se dne 5. 9. 1997 v strahu pred gospodom mojstrom avtomehanikom Pištijem Gajašem posral v hlače. Pri tem sta bila navzoča še gospod vajenec Adi Slavinec, imenovan tudi Dj, in gospod profesor Jure Cikuta, imenovan tudi Batistuta, ki to tudi potrjujeta s svojim podpisom.

17.

Kmalu za tem, ko smo se torej vsi odgovorni podpisali in je mojster dragoceno listino spravil neznan kam, je bilo za omizjem pod napuščem začuda že spet vse tako kot v najboljših časih. Lajka je v svojem golfu pokljala s kostmi z ražnja, mi pa smo si nalagali na kruh debele rezine šunke, ki jo je Gajaš vzel iz zmrzovalne skrinje in jo pod toplo vodo vsaj za spoznanje odtajal. Pošlo je edino mašno vino, zato so si trije modri zdaj raje točili slivovko, ki so jo naposled vsilili tudi meni. Bil sem namreč ves preznojen, osmojen in po vseh napestih nekolikaj tudi pretresen. Skrbelo me je zaradi razbitega vzvratnega ogledala na belem mercedesu, še bolj pa seveda, ker sem že slutil, da ga mojster po prekrokani noči jutri ne bo začel niti popravljati.

Ob dveh je potem prišel še Malačiči.

S svojo rdečo katro brez zadnjih sedežev, ker je v njej pač ponavadi prevažal ozvočenje in instrumente, je zavozil v krog po dvorišču in je ob glasnem zaviranju še po pobalinsko pohupal. Ko je potem le ustavil motor in izstopil, ne da bi sploh zaprl vrata, je bilo že na pogled

jasno, da se je tudi muzikant to noč nekje pošteno nadeval.

Fantje, ta nas res voha! se je otročje razveselil Batis-tuta.

Ali pa voha šunko!? se je že spet hahljal, ki je podpisal, da se je usral.

V resnici pa mu samo diši sliva, je mojster natočil v svoj kozarec in je prišlemu ponudil za dobrodošlico.

Malačiči je zvrnil na dušek in je, ne da bi trenil, znova pristavil. Naj gre vse nekam! je spregovoril šele po drugem. Konjem igram in kravam! je poprosil še tretjič. Skozme gledajo in se bašejo! je spet žlopnil, tokrat do polovice. Prdce izvabljam in riganje, namesto, da bi se komu odprlo srce...

Ali pa: srce in denarnica, mu je segel v besedo Pavlica.

Tudi ti pač ne razumeš, se je sesedel za mizo in je izpil do dna. Ni več pravih veselic, ne veseljakov, ne prave muzike, je skušal pojasniti. Ne pomnim, da bi kateri vrgel kozarec, da bi kdo zapel od srca, da bi se vsaj zjokal, če mu že ni do drugega. Takole pa — stenam in mizam in stolom — kako naj človek še sploh igra? Razumem, da se mnogi več ne spomnijo starega, a saj ti ljudje ne slišijo niti novega. Severina ima ravno novi hit, pravi hit, dečki moji, pa kaj?

Severina? je vprašujoče zategnil profesor.

Katera pa je sploh ta? je pritegnil vodja voznega parka.

No vidite, se je skremžil mož, ki je orkester in je spet segel po steklenici s slivovko.

Kaj pa če bi nam zaigral ta novi hit? se je poprskal mojster, ki ga je ideja potem še kar srbela. Le zakaj ga ne bi zaigral vsaj nam, če ga že drugi ne marajo? se mu je oprl na laket, da je moral odstaviti šilce. Kot da ravno nam ne bi pripadalo malo tvoje muzike?

Tako sem torej moral po vsej kalvariji z ražnjem privleči iz delavnice še kabel z električno in pomagati majavemu muzikantu, da je razpostavil opremo in jo priključil vse lepo po vrsti, kot je treba in kot se mora, če želiš, da se bo dobro slišalo. Prizor je bil smešen in ganljiv obenem, kajti tovarišija je medtem že zvelkala mizo spod napušča in je obrnila stole kot najboljša publika, ki res želi prisluhniti. Še celo Lajka, kot da je zaslutila, da se dogaja nekaj posebnega, saj je prinosljala do vogala in je sloneč z glavo na prednjih tačkah zvedavo čakala.

*Raste trava zelena,
zelena, zelena,*

je Malačiči s skoraj ženskim glasom zapel v velik hruškast mikrofonski. Nenadna nočna muzika pa se je dvigala visoko tja nad speče strehe in se razlezla med dimniki še v sosednjih ulicah.

*Ti si ljubav jedina,
jedina, jedina,*

je samotnim poslušalcem v slepi ulici očitno vse bolj šlo v ušesa in seglo tudi do srca. Stojte so si nazdravili, zvrtili kakor v škafe, nato pa združno treščili kozarce v tla.

*Raste trava zelena,
zelena, zelena,
ti si ljubav jedina,
jedina, jedina,*

se je polagoma iztekala pesem, Gajaš pa jo je glasno naročil znova, in mi z roko pokazal v kuhinjo v lov za novimi kozarci, ki so neoprani in potolčeni tičali po koritih in predalih.

18.

Poslušal sem jih in jim stregel, dokler mi ni slivovka že tako zmehčala udov, da sem se obnemogel zlekniti v samokolnico, s katero je mojster s pokopališča avtomobilov za hišo privažal rezervne dele. Tu sem potem očitno kaj kmalu tudi zakinkal, saj nisem ne videl in ne slišal, kako je tovarišija zaključila z zabavo. Ko sem namreč spet odprl oči, me je sonce že prijetno grelo po razgaljenih golenih, na dvorišču pa ni bilo več muzikantove opreme, niti njegove odrgnjene katre. Šele steklovina, ki se je razletela vse tja do dovoza in je bleščala vse kod sem poškilil po dvorišču, je res pričala, da niso bile le norčave sanje.

Gajaš, ki je s praga, vsaj zdelo se mi je, po soncu ugotaljal, koliko je ura, je nejeveren zmajal in je z razbolelim glasom rekel: Severina, Severina! Potem pa, ko me je opazil, je samo še bolj zamaknjen vprašal: A si zdaj videl, kaj lahko napravi ena taka dama?

Dama!? mi ni šlo v omrtvelo glavo, saj jim je vendar pel Malačiči.

Šel boš takoj zdaj in boš kupil plošče, je prikimal.

Plošče!? sem se še bolj čudil. Saj imajo, mojster, kvečjemu kasete.

Pa kasete, vrag jih vzemi, je zatipal v žepe po denarju. Prekleta me zanima, kaka je to baba, je ob tem pojasnil. Ker ne more biti slaba, ki ima take pesmi. To ti pravi Gajaš, mojster Gajaš, ki so mu bile odprte vse kafane in so mu zmeraj pele samo prave dame.

Šlo mi je zdaj že na smeh, a sem raje kar pogoltnil, kajti mojster, ki se je očitno še kobalil v alkoholnih hlapih, je postajal že res nestrpen. Pojma nimaš o ničemer! me je pahnul z denarjem. Gluh si bil in gluh ostajaš! me je odganjal z dvorišča kakor potepuško ščene. Bogu si se ponesrečil, zdaj pa naj se s tabo matra Gajaš. A Gajaš bo napravil iz tebe džeka, pa magari te bo moral razstaviti na dele in ti vsak vijak priviti znova. Ja kaj se pa to pravi: mehanik brez posluha? Davno je to že meni vcepil pokojni mojster Vavroš: mehanik, ki ne sliši slavčkove pesmi, pač ne more slišati niti motorja.

19.

Kupil sem najnovejšo kaseto hrvaške pevke Severine in si na stojnici za mestno tržnico naročil pol para domače klobase s hrenom. Čeravno sem prebil v delavnici že več kot mesec dni, še zmeraj nisem prejel obljubljenе prve plače, zato sem si priboljške še zmeraj lahko privoščil le ob takih priložnostih. Vedel sem namreč, da mojster ni nikoli prešteval denarja in da me najverjetneje ne bi oštel, tudi če bi manjko slučajno opazil.

Moj obraz v šipi z napisom RAD JEM PRI BABICI, se mi je zdel nadvse tuj in hudo zanemarjen. Lasje so se mi ponoči povsem zamastili in so se mi v zaležanih pramenih zlepili na čelo, nekajdnevna brada je bila v resnici daljša, kot sem jo tipal, opazil sem celo podočnjake. Zaradi takega skoraj že klošarskega videza sem se nato trudil, da bi vsaj jedel uglajeno in sem si pri prijemanju sočne in res tudi okusne klobase pomagal celo s servilnimi papirčki. A ti so se kot zanalašč kaj kmalu zamastili in se mi skosmani zlepili na prste.

Tedaj mi je nekdo povsem ob ušesu dejal: Dober tek. In jaz sem s polnimi usti odvrnil: Hvala.

In sem kljub obilni meseni dišavi še tisti hip razznal vonj iz belega mercedesa, ki se mi je nekje v raztreseni glavi tudi tokrat naslikal s črno, češnjevo in modro, zato sem seveda takoj vedel: bila je Bronja.

Vi? sem iztisnil in jo strahoma ošinil.

Skoraj vsako dopoldne grem mimo, pa si nisem še nikoli zaželela tega, se je nekako res vznemirjena nasmehnila ostanku klobase. Zdaj, ko sem kar stala in gledala, kako vam je teknilo, pa se mi je pocedila taka slina, da si bom kar naročila.

Gledali ste? sem bleknil.

O! se je še smejala. Uživala sem ob vašem užitku! je potem šepnila, kot bi bilo zaupljivo. Ne boste se zaradi take prisklednosti zdaj hudovali name? Sicer pa se vam morda lahko odkupim — če boste še eno?

Bom, sem ustrelil, čeravno bi najvarjetneje moral reči, da ne. Toda, bila je to priložnost, da še ostanem z njo in ob taki računici je bilo vse drugo zdaj že lahko zanemarljivo.

No, vidite, si je nekako zaigrano oddahnila in je naročila dve povsem taki, kot je imel prej gospodič. Nato se je z obema laketoma naslonila na polico, si s pestmi podprla brado in se mi od blizu zazrla v obraz. Kako vama gre z Gajašem? je potem vprašala.

Mercedes še nisva popravila, sem skomignil.

Ker mojster ne mara mercedesev, ali ker mojster ne mara žensk? se je spet smejala in opazil sem, da so se ji tokrat smejale tudi oči.

Oboje je pravzaprav lahko res, sem presenečen pri-trdil; rekla je to tako, ker je dobro poznala Gajaša. Če-prav mojster tudi pravi, da delo ni zajec in da mu zato zanesljivo ne bo pobegnilo, sem se domislil še tretjega razloga za zamudo, ki se mi je, moram reči, vsaj v tem primeru vendarle zdel bolj verjeten. Res pa je, da je vaš mož šele včeraj pripeljal luč, sem se obenem spomnil olajševalne okoliščine.

Tudi on je že en tak Gajaš, je odmahnila in segla po papirnatih krožnikih z domačo klobaso in hrenom, ki ju je kuharica ravno ponudila skozi okence.

Zrl sem v njene ozke negovane dlani in dolge prste, s katerimi je lomila ne ravno svežo zemljo, in bil prepričan, da nisem še videl lepših ženskih rok. Zdele so se mi tako posebne in polne nečesa svojega, da bi bile lahko tudi ljubki živalci, ki sta se vohkajoč lotili hrane. Zaželel sem si, da bi se jih vsaj kot da nehote dotaknil, pa se je ona ravno dotaknila mene. Ti, me je pravzaprav bolj dregnila v laket. Ne vem zakaj se mi zdi že ves čas hecno, da se vikava?

Ja, sem se za hip zmedel ob tako ponujeni bližini. Saj je res hecno, sem se preglasno nasmehnil. Sicer pa, sem se nato le domislil in ji ponudil roko. Jaz sem Adi.

Položila je tisto lepo dlan na mojo in mi pustila, da sem jo občutil.

Bilo je v tem dotiku več kot le rokovanje.

Ali pa sem si pač namislil.

20.

Dopoldne naslednjega dne sva se z Bronjo kot po naključju zopet srečala ob lesenem kiosku Pri babici.

To pa je res naključje, se je nasmehnila namesto pozdrava.

Kar zadeva mene pravzaprav niti ni, sem skomignil.

Tudi kar zadeva mene, bi najverjetneje lagala, se mi je zazrla v oči in, vsaj zdelo se mi je, zardela.

21.

S topljala sva potem brez cilja, čeprav se je morda od daleč zdelo, da naju nadvse zanimajo izložbe. Čutil sem neko nit, ki naju je zvezala in začuda sploh ni bila več tista pasja, na kateri dama pelje pudla. Bilo je nemara celo nasprotno: zmogel sem ji zdaj že biti ob rami in bilo mi je lepo v takem paru. Deklice, ki so doslej tako stopljale z mano, so bile resda bolj vihrave in drugače mlade, Bronja pa je bila zdaj zame vse bolj neka, ki ni rasla z leti, ali pa ji je kljub časom preostala želja.

Rada imam dopoldneve v mestu, mi je rekla. Včasih tudi do poldneva hodim, pa čeprav se tukaj človek zmeraj vrača in je vsem že malo čuden. Rada imam tudi ta občutek, ko bi vsi kar nekam, ti pa lahko mirno čakaš na prehodu in postopaš na vogalu. Čeprav seveda to, da lahko tako zastajaš, pridobivaš šele s časom. Sprva se ti namreč zdi, kot da ne sodeluješ v nekem teku za življenjem in da te bo prej ko slej doletela neka kazen.

Torej nisi zaposlena? sem ugotovil.

Seveda sem bila in bi tudi še želela biti, je odvrnila. A Cveto ni nikoli zares prenesel moje samostojnosti. Za-

radi njegovega boleznega ljubosumja pa je bilo potem zmeraj tudi toliko sranja, da sem raje odnehala.

On, da bi bil lahko tako zelo ljubosumen? sem se resnično začudil.

Zakaj pa ravno on ne? je prostodušno skomignila.

Saj vendar veva s čim se ukvarja, mi ni in ni šlo v glavo.

S čim, no? me je zadržala.

Kot da ne bi sama tega najbolje vedela? nisem želel izgovoriti.

Nekaj že vem, pač — a kako ima to zvezo? je vztrajala.

Res ne razumem, sem jo povlekel za sabo. On, ki je toliko z ženskami, da bi te potem zaklepal pred moškimi? sem ji skušal pojasniti z izbranimi besedami. On, da naj bi imel vso pravico, ti pa nobene, ali kaj?

Oj! se je zasmejala. Si ti en otrok, se me je oprijela. Zakaj pa so ljudje ljubosumni, če ne ravno zaradi tega, ker vedo, kako gredo te reči? Razen tega pa so, pravijo, najbolj zadržti ravno tisti, ki ga najbolj biksajo.

In to mi poveš, kot bi govorila o vremenu!? sem bil zdaj že povsem ogorčen.

Kako pa? me je spet zadržala.

Kako!? sem vzkliknil, da so se mimoidoči ozirali.

Ti pač ne poznaš Cvetota, me je pomirjala. Ti ne poznaš takih ljudi in tega sveta, zato ti tega ne morem ta-

kole pojasniti. Pravzaprav pa tudi ni več pomembno. Zgodilo se mi je z njim veliko lepega in veliko slabega. Bilo je v paketu, ki sem ga sama naročila. Zdaj pa sem se že navadila. Zdaj se lahko že povsem mirno sprehajam; se sprehajam tudi s tabo, ker se mi zdi, da se veš tako sprehajati. Niti malo pa si res ne želim, da bi si še s tem težila, je potem poprosila. Saj vendar veva, da ne bova z besedami ničesar spremenila in ničesar razrešila. Razen, seveda, da si bova pokvarila dan, ki je tudi tako lahko lep.

Umolknil sem, čeprav ji nisem zmogel pritrditi. Lepec je bil brez dvoma kreten, ki bi ga bilo treba z macolo po temenu. Vse drugo so bile lahko samo podrejene razlage. Zgodilo se je, kakor se je bilo že zgodilo in se je na nek način zagotovo še zmeraj dogajalo — zdaj pa, ali je učinkovalo tako tragično, ker za njo ni bilo več poti nazaj ali, ker on ni več zmogel naprej, to je bilo vprašanje, ki mu nekako niti nisem skušal iskati odgovora.

Se ne bojiš, da bi te videl z mano? sem šepnil, ko sva v bifeju v samopostrežnici naročila kavo in skozi šipo še zmeraj zrla na razživelu dopoldansko ulico.

Saj si vendar Gajašev, je skomignila. To bi za začetek še zadostovalo.

Za začetek? je nisem povsem razumel.

Vprašanje je, kako bi bilo, ko bi te videl drugič ali tretjič? je pojasnila. Lahko sicer, da bi se celo obvladal, toda

to pač še ne bi pomenilo, da ni naročil svojim, naj grejo za tabo.

Zopet sem ga le potihem zmerjal s kretenom in se spraševal o svojem strahu, če bi se tako tudi zares nاپletlo. Gotovo bi izgubil posel pri Gajašu, a to me bržda ne bi posebej prizadelo, saj sem medtem izvedel marsikaj o tem podjetju. Pred vsem drugim, kar ni bilo niti malo milo z mano, pa sem se zmeraj dobro branil.

Torej se ne bova več sprehajala? mi je šepnila v zamaknjenost.

Rad bi, da se še sprehajava, sem izrekel, kot je tiščalo v meni. Pravzaprav, sem ji skušal zaupati še bolj natančno: Želim si samo še teh sprehodov.

Njen lepi kazalec je zaokrožil ob skodelici in po polici počasi pripotoval do mojega mezinca. Dotaknila se me je le za hip z blazinico, pa vendar je bil to poljub, ki se mi je toplo razlezel po telesu. Prav zato, seveda, sem nato zaplaval v močniku in ji nisem zmozel več slediti. Le še gledal sem jo lahko, kako mi je značilno pomežiknila, se zavrtela k vratom in odstopljala v sosednjo ulico.

Bilo je neverjetno, a vendar tokrat nisem več niti malo dvomil: Bronja se je res še želela sprehajati z mano.

22.

Mojster je premestil boljši kasetnik iz kuhinje v delavnico in je ves dan poslušal Severino. Z ovitka, da se mu je smejala natanko taka, kot si jo je tudi zamišljal. Glas pa, da je imela seveda neprimerno lepši kot prekrokani Malačiči. Meni se pesmice še sedaj niso zdele prav nič posebnega, a neka druga očitnost me je vendarle pritegnila: Severina me je v nečem spominjala na Bronjo. Morda so bile to polne in čutne ustnice, povdarjene in nekako nagajivo smejoče se ličnice, zamaknjene rjave oči, ali pač vse to v odtenkih in na nek svoj način. Vsekakor pa sva jo zato lažje skupaj gledala, kajti mojster je nosil ovitek v naprtnem žepu in ga je ponavadi izvlekel s cigaretami.

Ali jo vidiš? je pridihnil in je pomenljivo obrnil oči.

Dobra je, mojster, sem mu spet pritrdil. Dobra je.

Poslušaj, me je naciljal s cigareto. Bilo je to sedeminosemdesetega. Dobavljal sem zadnjega posebej zame dodelanega golfa iz Vogošče. Bil je v resnici za doktorja Ružiča. Še dandanašnji se stari po goricah prevaža z njim, uslugo pa mi je, se razume, že zdavnaj pozabil. Sedeli smo v najboljšem hotelu za najboljšo mizo, ki je

segala od sem pa do tja. Sedeli smo: sekretarji, inženirji, direktorji in med njimi jaz. Hanka pa, ki je tam takrat prepevala, me je na lepem zagledala. Me je zagledala in me je gledala in mi je pela in je kar šla. Vse od tam sem je prišla, ravno k meni, razumeš, med vsemi tistimi glavami naravnost k meni, in me je takole objela in takole poljubila. Zdaj pa si ti to zamišljaj, kako so zazijali — sekretarji, inženirji, direktorji — res so zazijali, saj mi ni po tistem nihče več tam rekel Gajaš, temveč, ta, ki ga je Hanka poljubila.

Pa potem? sem povprašal, ker me je zgodba pritegnila.

Kaj!?

Mislim — je bilo kaj?

Kaj!?

Pač, sem raje odnehal.

Mojster pa me je vščipnil v nadlahet, me potisnil za vogal in me tam nekaj časa žmirkajoč meril, kot bi mu zažgal delavnico. Nato pa je rekel: Vem, da ti tega ne boš nikoli razumel. A to, da me je Hanka takole poljubila, je bil najlepši dogodek v mojem življenju, ki se ga bom še na smrtni postelji s ponosom spominjal.

23.

Lepec je stopil v delavnico in je z ušesom ošinil hreščeči kasetnik.

A, Severina, je rekel, kot bi rekel: sosedu.

Severina, ja, je mojster pri priči odložil orodje in se je ves v pričakovanju zazrl vanj.

Seveda smo že delali z njo, je zmignil menedžer, kot bi mu bilo to nekaj povsem običajnega. Pela je na ciganski noči in zdi se mi celo dvakrat zapored na bazenu, je pojasnil. Moram reči: strašna profesionalka je, ena tistih redkih, ki ne komplicira po nepotrebnem in pošteno oddela svoje.

Gajaš je stopil do kasetnika in je za spoznanje utišal glas, nato je slastno zatipal za cigaretami in je seveda izvlekel tudi ovitek. Videti je še zelo mlada? ga je pomolil Lepcu in si v en mah prižgal cigareto.

Severina Vučković, letnik enainsedemdeset ali morda celo dvainsedemdeset, je poznavalsko odvrnil Lepec.

Poznal sem nekega Vučkoviča iz Zagreba, se je samo še bolj vznemiril mojster. Mislim, da mu je bilo ime Jo-

sip, obnavljal je amortizerje za južane, naredil sem mu tu kar nekaj prometa, dokler ni nekoč kar poniknil z aro.

Ne, ne, je odmahnil poznavalec. Temu Vučkoviču je ime Sever. Po njem je dobila punca tudi ime.

Aja? je zastal Gajaš. Torej je to njeno pravo ime? se je še kar samo čudil. Torej ni to kot tisto — ? — saj veš: Silvana, Rosanda, Melinda...

Misliš — umetniško ime?

Mislim — umetno ime, ja.

Ne, ne, je odločno odkimal Lepec. Slučajno dobro poznam to zgodbo z imenom saj se je tudi meni sprva zdelo čudno. Ampak: njen ded je bil, pravijo nek poseben človek, ki je otrokom dajal imena po straneh sveta. Ker pa imena Sjever, kot bi se temu po njihovem reklo, ni v katoliškem koledarju, je zato sina vendarle poimenoval Sever. Tako pa seveda Severina zdaj tudi ni Sjeverina, čeprav se tudi to ne bi slabo slišalo.

Torej so njeni katoliki? je povzel mojster.

Kako pa ima to zvezo? se je začudil menežer.

Ne verjamem, da hodi tako dekle v cerkev, mu je zmaknil ovitek in se vprašujoče zazrl v podobo. Ne more se kar tam nekaj kropiti in poklekati, kdor ve, da ni vse v grehu in kazni.

Kako? se je končno zmedel poznavalec. Ni vse v grehu in kazni? si je ponovil, pa očitno še zmeraj ni dojemal.

Tako! je bil več kot prepričan Gajaš. Lepo! je še pri-trdil. Saj samo o tem nam prave pesmi pojo, da nismo kar takoj nekaj krivi, če se veselimo življenja, in da tudi ni že kar greh, če se imamo radi, je ves vznesen razložil. Če pa ni greha, potem kajpada ni niti kazni, je zaokrožil z mislijo in rokami. In Severina to ve! je zmagoslavno pokazal na ovitek. O tem nam govorijo njene oči in nje-ne pesmi!

No, se je skrušil Lepec.

Kaj — no? ga še ni izpustil.

Pojma ti nimaš, kako je s tem in kaj je v resnici estra-da, se ga je ves obupan in nejevoljen otresal.

Pa mi pač ti povej — kaj je estrada — če si že taka gla-va?

Estrada, Gajaš, živi ravno na ta račun, da taki kot si ti verjamejo tem očem in takim pesmim, mu je oponesel v obraz. Kaj pa Severina v resnici ve in kaj si o vsem tem misli, to pa je pač že neka čisto druga pesem, ki ji midva ne bova nikoli prišla do dna.

Zdaj se je mojster zopet zazrl v pevkin obraz na ovit-ku in dolgo molče tuhtal. Čelo se mu je ob tem mrščilo, košate obrvi so se mu povsem približale, ustnice pa je premikal, kot bi bral neko nam nevidno pisavo. Nato je končno spet dvignil pogled in je rekel: Navadil si se v svojem grdem poslu na laž, Lepec, zato jo vidiš že tudi tam, kjer je ni. Ne rečem, da ni ta vaša estrada res pra-

sica, saj ste tudi vi včasih prasci, a Severina pa pač ni. In če te bo kdo vprašal zakaj, potem mu kar lepo povej: Zato, ker je mojster Gajaš tako rekel!

24.

Ne bom mu popravil avta, je pravil mojster za Lepcem, ki je moral tokrat oditi brez ponujene pijače. Ne bom več sodeloval s takimi, ki jim nobena lepota na tem svetu ni vredna svojega denarja, je prisegal. Ne, ne bom in ne bom, je bil že povsem prepričan. Raje mu ga bom zapravil, se je nato celo domislil. Bo že on videl, kako lahko Gajaš zacopra tako škatlo. Prestave se mu bodo mešale, kolesa mu bodo odpadala, napeljava se mu bo vnemala...

Avto je vendar ženin, sem končno posegel.

Saj, je uvidel. Še srečo ima, da je njen, je le stežka popustil. Revica pač ni kriva, da ima takega vola za moža.

In tako sva beli mercedes naslednje jutro končno vendarle zapeljala v delavnico.

25.

Klepal sem hudo zdelan blatnik, ki je bil tudi že pred tem večkrat zaceljen s kitom in se v mislih zmeraj znova vračal k lastnici. Bilo je tako dopoldne, ko sva torej res delala in mi mojster ni dovolil niti za pol ure na malico. Preč je bila tudi že ura, ko je šla Bronja ponavadi mimo najinega kioska na tržnico — če je seveda danes sploh šla? Saj, ljubše bi mi bilo da ni. Bal sem se namreč tistega njenega pogleda, ko je opazila, da je ne čakam. Še bolj sem se bal njenih pomisli, ki so jo morda prepričale, da sem odnehal. Resnica je bila namreč povsem druga: ne bi me zadržal niti s puško, če ne bi popravljala ravno njenega avta in če mi ne bi bilo toliko do tega, da ji ga končno usposobiva.

Ne bo ga odpeljal tokrat z dvorišča, dokler ne bo položil slednjega tolarja, si je sicer medtem domislil mojster. Dovolj je že tega, da mi barabe zmeraj dogujejo, jaz pa potem dolgujem poštenim ljudem.

Pa tudi za mojo plačo bi bil nemara že čas, sem izrazil priložnost. Zdaj, ko sva se takole dobivala z Bronjo, me je namreč praznina v žepih zopet tiščala.

Poravnal sem ti račune v bifeju, je tiho dejal Gajaš, ki mu začuda sploh ni zavrela kri.

Tega pač ni bilo toliko, sem vztrajal.

Seveda ne, je ves žaloben skomignil. Preostanek dobiš najkasneje petnajstega, mi je zagotovil. Sicer ne bi mogel plačati elektrike in bi nama jo izklopili, je pojasnil. To pa, sam veš, bi bilo hudo sranje.

Saj, sem popustil, ker mi tudi ni preostalo drugega.

Razen, če ti do tedaj kaj posodim? me je po premolku presenetil. Vem jaz, da bi ti rad malo zapravljjal, je celo obrnil na šalo.

Pa mi posodite, sem skomignil.

In tako sem dobil tisočaka.

Taka je bila pač Gajaševa ekonomija.

Posodil bi mi tudi več, če bi imel.

Dal bi mi tudi od svojega, če bi mi bilo nujno.

A saj sem res potreboval samo za kavo in ananasov sok, ki ga je Bronja tako rada pila. Čeprav naš, kot je zadržala, še zdaleč ni bil tako dober kot avstrijski, pa tudi imeli so ga le v redkih lokalih.

Klepal sem torej še bolj prizadevno in si zadal, da bom pod večer obredel najboljše lokale v mestu in poizvedel, kje točijo ananasov sok. Jutri pa jo bom potem presenetil z njim.

Tedaj je v hiši dolgo zvonil telefon in ko se je mojster končno odločil, da bo le dvignil slušalko, se je tudi že kmalu vrnil in mi je rekel: Zate.

Zame? sem bil kajpada presenečen.

Ženska, je pomežiknil.

Ženska? sem bil še bolj nejeveren, saj ni bilo v mojem spominu nobene, ki bi lahko imela kak razlog za klic, še manj pa seveda take, ki bi lahko kakorkoli izvedela, da sem se zatekel sem, v slepo ulico, skoraj na konec sveta.

Kar nekam strahoma sem torej dvignil slušalko in vzdihnil tisti svoj zatiščani in najverjetneje tudi sila slutljivi: Ja, prosim.

Gospa Sukičeva pri aparatu — tista, ki upa, da je mojster ni prepoznal po glasu, se je zasmejala iz slušalke.

Ti? sem šepnil.

Jaz, jaz, se je še smejala. Ki sem te danes zaman čakala.

Zatiščal sem oči in prisluhnil v pozvenevajočo tišino telefonskega vesolja. Toliko tega sem ji želel ta hip povedati in seveda tudi pojasniti, da so se mi besede kratkomalo zataknille. Prestopil sem se in se skušal nekako iztresti iz te nerazložljive odrevenelosti, a ko sem nekako vsaj odprl usta, me je njen zvonki glas zopet prese-
netil.

Si sploh še tam? je vprašala.

Mislim, da sem si celo že opomogel, sem priznal. Ravno, ko je zazvonil telefon, sem razmišljal o tem, da bi zvečer poiskal lokal v katerem točijo najboljši ananasov sok in te zjutraj presenetil z njim. Zdaj pa si ti presenčila mene in kar nekako se še zmeraj čudim temu naključju...

Morda pa sploh ni naključje? — sva rekla zadnjič, me je spomnila na srečanje Pri babici.

Če priznam, da sem v resnici ves dan mislil nate, potem bi res lahko poklicala kdajkoli in bi se mi zdelo isto, sem izrekel.

Zdaj so se labirinti telefonskega prostranstva napolnili z njenim molkom. Obžaloval sem v teh trenutkih, da sem bil tako nerodno nedvoumen, ali pač morda celo predrzen. Obenem pa sem v krčeviti preži čakal kot igralec za ruleto, ki je stavil na eno samo pilje.

Če imaš čas, se je nato le oglasila — se zvečer lahko dobiva.

Seveda imam čas, sem planil. Toliko časa imam, kot ga nihče nima, sem spolzel v neobvladljivo veselje. V eni taki delavnici delam, kjer čas celo proizvajamo. Lahko ga povečamo, ga nategnemo, ga napihnemo. Lahko ga prodamo, posodimo ali zamenjamo. Tebi pa ga seveda poklonimo. In to, prosim, tistega najboljšega, najlepše-

ga, najdražjega... sem kar blebetal in blebetal in prislušk
kal njen razprti smeh, ki mi je pravil, da me ima rada
takega.

26.

Prestopal sem se v temninah pod krošnjami platan in si nisem upal prižgati niti cigarete. Bil sem zmenjen z žensko, ki mi je lahko pripadala le v sanjah. Tudi, če bi komu zaupal o zmenku, mi gotovo sploh ne bi verjel. Kljub temu se me je zdaj vse bolj pollaščal občutek, da počnem nekaj prepovedanega in hudo nevarnega. Tako se mi sicer ni dogajalo prvič in vedel sem, da me strah ne bo ustavil. A doslej sem pač kradel druge reči — kolesa, mope, cigarete, pijačo, salame, kdaj tudi kruh. Pomagalo mi je pri tem prepričanje, da si pravzaprav samo jemljem stvari, ki jih nujno potrebujem in za katere me je življenje po krivici prikrajšalo. Tokrat pa nekako še nisem iznašel olajševalne okoliščine. Bronja je bila Lepčeva žena in Lepec je bil tovarišija, četudi mu je mojster zdaj malo zameril zaradi Severine. Vsaj to je bilo dejstvo in je bilo zakon, ki sem ga zmeraj spoštoval bolj kot napisanega.

Prišla je po temi, ki sem se ji med čakanjem že privadil.

Oblekla si je bila kavbojke in pleten pulover, lase si je splekla v rep, ki ji je ljubko štrlel na zatilju; bila je dru-

gačna, kot sem je bil vaje, zdela se mi je nekako veliko bolj vsakdanja in za to sem ji bil hvaležen. Pristopila je brez pozdrava, kot bi se tako našla že velikokrat in se z ustnicami nepričakovano dotaknila mojih. Želela je najverjetneje, da bi bil to le blag dotik ob srečanju, toda moje dlani so se oklenile njenih gladkih lic in je niso več spustile. Čutil sem njene polne nenašminkane ustnice, ki so polagoma dojemale, kako zelo si jih želim. Vohkal sem njen topli, najverjetneje še tudi od hitre hoje razgreti dih, in se prepuščal občutku lepega. Spoznaval sem, morda prvič, da o vsej silni želji in hotenju, ki ga je zganila v meni, ni mogoče povedati z besedami, zato nisem niti poskusil.

Nora sva, je šepnila med poljubom.

Sva, sem ji pritrdil in jo v tem pritrjevanju stisnil, da ji je pobralo sapo. Izrekla je, seveda, kar se je zgodilo tudi v meni: ob vseh strahovih in previdnostih, sva se zdaj tu poljubljala, kot da bi drevored platan medtem odkorakal z nama v neko drugo mesto v nekem drugem svetu. Ali celo še več: zatipala sva se drug v drugega, kot bi že od nekdaj čakala samo na te trenutke in kot da nikoli več ne pojdeva narazen.

27.

Bronja je poznala pot iz drevoreda v sosednjo, predvsem stanovanjsko četrt in nato tudi še naprej po črti, kjer neon začne zgubljati moč in se na nebu zgoštuje zvezde. Bila je to neshojena pot, ki jo je najverjetneje najdevala sproti, pot za zidovi, pod krošnjami, med vrtovi, kjer resda nisva srečevala ljudi, so pa pred nama bežale mačke in so naju oblajali psi. Počutil sem se zdaj z njo kot z nekom, ki bi ga z zaupanjem spremljal tudi med najbolj drzno tatvino in sem ji o tem tudi šepnil. Smejala se je in se je smejala vse bolj glasno, saj je bilo očitno, da jo ta nori beg v temo nadvse radosti in najverjetneje tudi osvobaja. Saj: iz ženske, ki je na dopoldanski ulici s svojo zamaknjeno držo in nekako nedostopno lepoto plenila radovedne poglede, se je zdaj že povsem spremenila v begavo dekletce, ki sem ga na hipe komaj dohajal. Zazdelo se mi je celo, kot da se vse bolj poganjava brez cilja, ali da je pač beg ves najin namen.

Že ko sem bila otrok, sem včasih ure in ure bosa bredla po travi, mi je iznenada rekla, kot bi začutila moj vprašujoč dozdevek. Višja je bila trava, bolj mi je bilo to v veselje, se je glasno posmejala spominu. Nekoč sem s

piknika na deželi odtavala celo v naliveu in so me potem dolgo iskali. Mama je bila prepričana, da se nekaj hudega dogaja v moji glavi in je klicarila psihiatre. Tolažili so jo z vsem mogočim in se ji smejali — ampak, meni se je res že takrat zdelo, da je nekaj v travi. In se mi še zdaj zdi, prosim, je zastala v travi in se z razširjenimi rokami ozrla naokoli.

V travi je predvsem rosa, sem se nasmehnil, ker sem res že čutil vlago v svojih edinih dobrih čevljih.

Meni se je takrat zdelo, da so v travi škratki, ki jo ne-
gujejo, ji pomagajo rasti in cvetlicam zjutraj odpirajo
cvetove, me je prišla za ušesa in me poljubila z govo-
rečimi usti. Zdaj, vidiš, pa se mi zdi, da so v travi tudi
tiste moje bose otroške stopinje; da so ostale samo še tu
in da le škratki vedo zanje.

Ne vem, če to lahko sploh razumem, sem ji priznal
med poljubom.

Poskusi, je šepnila. Ali pa mi vsaj obljubi, da boš pos-
kusil, se me je oklenila. Jaz pa ti obljubim, da ti bom
skušala pojasniti.

Obljubim, sem torej dahnil.

Obljubiti mi moraš tudi, da ne boš prehitro obupal?

Tudi to ti obljubim.

Pa da ne boš nikoli izdal skrivnosti?

Kakšne skrivnosti?

Tiste, za katero boš čutil, da je samo najina, me je poljubila in se ni več odmaknila. Njene lepe dlani, ki sem jih tako rad gledal in se zmeraj znova čudil njihovi popolnosti, sem zdaj čutil pod majico in lepota njihovega dotikanja je bila prav tako popolna. Zdelo se mi je kot neupovedljiva milost, da se me je želela tako dotikati. Čutenje, ki se je zlagoma zalezlo vame, se je zgostilo tam na tistem nikoli določljivem robu med jokom in radostjo. Bilo je torej to še eno presenetljivo čustvo v nizu, ki sem ga z njo doživljal prvič — jaz, ki se mi je zmeraj zdelo, da vem o ženskah — in šele, ko so mi njeni iščoči prstki kot mišji smrčki zatipali k pasu, sem se potem zopet zganil.

Obležala sva v rosi, ki je nisva več čutila. Zato pa nama je najverjetneje prišlo toliko bliže vse tisto drugo, kar je v travi. Telesi sta postali vohki, gibki, gladki, ostalo so namesto naju postorili škratki. Razpustili so ji rep, ji skuštrali lase, kot bi jo zlasali. Dvignili so ji dojki kot pomlad nad mano, ji napeli bradavici, slastna popka. Vzvalovili so jo, tako lepo široko v bokih, jo položili kamor je hotela. Saj, vsaj o tem zdaj ni bilo več dvoma, da je zelo hotela, Bronja, ta najin čas, ko sva se končno res lahko dosegla.

Čutil sem, kako utripa.

Iskal sem jo, drgetavo ob slehernem dotiku.

Poljubljal sem jo, kakor sem jo ljubil: celo.

In ona je ljubila mene — nezadržno, zmeraj znova, dokler se ni nebo nad nama že nevarno zavrtelo.

Tedaj je vsa iz sebe rekla: Kje pa je zdaj luna?

Dvignil sem jo v naročje, jo pokril s telesom in ji pokazal krajec, ki se je medtem res odtihotapil daleč naokoli.

Saj ne more biti res! se je čudila. Od tam do sem, da sva se ljubila? je pokazala s prstom po nevidni mesečevi poti in me preko čela poljubila. Ampak? se je zaskrbeli. Koliko pa je potem že ura?

28.

Če nisva midva malo — !? se je pogrizljala, ko sva se v naglici oblekla.

Seveda sva, sem zmignil. In še bova.

Upam, je dejala z vzdihom. Ker, če se je slučajno vrnil, bo res sranje, me je prijela za dlan in me povlekla proti neonski lučavi. Kaj naj mu povem? kje da sem bila tako dolgo? — in vsa taka! si je spotoma otepala oblačila in popravljala lase. Edino, kar si morda lahko izmislim je, da me je luna trkala? je postajala vse bolj nemirna. A saj že to bi bilo zanj nekaj nezaslišanega, je obenem ugotavljala. Moje žene pač no bo luna vodila! ga je oponašala. Bom jaz temu že enkrat zazmeraj napravil konec!

Morda pa se je ustavil pri Gajašu? sem jo skušal pomiriti. Potem ga pač ne bo pred jutrom, sem prepričeval tudi sebe. Saj mojster je danes ves dan delal in zdaj bo to zanesljivo skušal nadoknaditi.

Bolj bova morala drugič paziti, mi je končno vsaj z enim ušesom prisluhnila.

Tega danes pač ni bilo mogoče predvideti, sem soglašal.

Ja, se je med hojo ljubeče naslonila name. Tega pač ni bilo mogoče predvideti, me je toplo poljubila na uho. Zato pa me je najverjetneje tudi tako zelo strah, mi je šepnila. Zato, ker sem zdaj tako zelo tvoja.

29.

Ostal sem sam tam v neki ulici, nekako na pol poti, ki sva jo tja grede hodila skupaj, in mi je bilo prav malo mar za vse smeri. Ura je bila ob enih, morda že tudi čez, meni pa ni šlo v glavo edinole, kam sva dela čas, ki je minil vmes. A najsi je bilo vse, kot se mi je zadelo, le lep trenutek, zagotovo sva ga še nosila s sabo in nama je zdaj dišal po drugem.

Pritaval sem do bencinske črpalke, si kupil pločevin-ko piva in Marlboro. Ostalo mi je to še iz zavoda, da smo si prave trenutke, če je seveda le zneslo, polepšali z najboljšimi cigaretami. In kar nekako obžaloval sem, da ni bilo tu tistih mojih davnih, pred katerimi bi se lahko povahil. Saj: ne bi jim zdaj natresel, kot nam je bilo v navadi, kako je zlahka padla, temveč bi najverjetneje celo priznal, da sem se pač spotaknil, a vendar bi mi bilo lažje. Tako pa sem bil s tem svojim prekipevajočim čustvom tako prekleto in neizprosno sam, da bi najraje zatulil in priklical vsaj odmev.

Ne zameri, prijatelj, sem rekel kamnu, ki sem ga zadel prav z vrhom čevlja, da je dolgo potrkaval po cestišču in se zaustavil nekje daleč naprej, ko ga nisem več

niti videl. Lepo noč ti želim, gospodična, sem s slednjim požirkom piva nazdravil preklasti lutki v izložbi, ki so jo že odeli za jesenske nakupe in ji na glavo poveznili gro-mozanski klobuk s poklapanimi krajci. Žal mi je, stric, da si oksidiral, sem pomežiknil bronastemu poprsju nekega zabuljenega gnjavatorja ob vhodu v mrakobno državno zdanje. Hvala ti, punca, da nisi samo črna, sem se podobrikal pegasti potepuški mački, ki mi je vohka-joč prekrižala pot. Potem pa mi je že spet zmanjkalo so-govornikov in sem bil znova tako zelo sam, da sem se hočeš nočeš naposled vendarle napotil v našo slepo uli-co.

Nadvse me je tam presenetilo, da je v delavnici še go-rela luč.

Mojster je medtem tudi že prebarval blatnik na mer-cedesu in je ravno nameščal žaromet.

Umaknil sem se nazaj v temnino za vogalom in sem krčevito tuhtal, kaj to lahko pomeni. Ura je bila nekaj minut čez drugo in v tem času je tovarišija pri Gajašu kvečjemu sestankovala, zanesljivo pa nisva ponoči niko-li delala. Tudi mi ni šlo v glavo, čemu se mu je s popra-vilom na lepem tako zelo mudilo. Ali sta se bila z Lep-cem zvečer na smrt sporekla in ga je torej želel čimprej odpraviti? Ali je bilo vmes nekaj, meni sicer nedojeml-jivega, kar je bilo morda celo povezano z mojim in Bro-njinim potepom? A kakorkoli že — kljub zadušljivo

tesnoba ob občutku sem moral prej ali slej iz teme. Pristopil sem torej in lahko potrkal na kovinska vrata.

No, me je pozdravil mojster, ne da bi obrnil glavo.

Srečal sem kamerada iz zavoda, sem mencajoč pojasnil. Skoraj celih sedem let se nisva videla.

Lepo, da si ga srečal, je dejal čez čas, ko je privil do konca.

Če pa niste rekli, da bova delala, sem skomignil v prazno.

Seveda nisem, se je končno le vzravnal in me ošinil. Lepec je sinoči stolkel beemveja, je poiskal cigareto. Pa sem si rekel, vrag naj ga vzame, je pokazal na opravljeno. Ne more biti človek zdaj kar brez avta.

Lepec? sem končno le iztisnil iz neme groze.

Ta res nima sreče, je skomignil. Šli smo prejle tja pogledat: že precej za ovinkom pri skladiščih ga je neslo s ceste, potem pa je tam tista stara breza, vrag jo vzemi. Ker če bi jo le za malo zgrešil, bi bila to seveda šala, takole pa bo avto najverjetneje totalka...

Pa on? sem mu nestrpen segel v besedo.

On, je zmignil. Kot mu je to že v navadi: dobil je malo po kolenih in obrazu, se je kislo nasmehnil. Čeprav je Zobar potlej klica na urgenco, ali so morda potrebne zveze, pa so rekli, da je zaenkrat vse pod kontrolo in da ga bodo najverjetneje že jutri odpustili.

Prižgal sem marlboro in se sesedel na zabojnik.

Vidiš, tako je to sranje, je prisedel tudi mojster.

Sranje, sem pritrdil. Res sranje, sem prikimal, čeravno mi je po glavi rojilo še vse kaj drugega.

30.

Lepec se je dopoldne odpeljal iz bolnišnice s popravljenim mercedesom, ki mu ga je že navsezgodaj dostavil mojster. Popoldne je Pavlica s svojimi delavci priporočil na dvorišče res precej izdelan beemve, ki pa ga je bilo po skupnem mnenju še mogoče pokrpati. Tovarišija je bila torej ob nesreči res spet tovarišija. Bronja, ki je tako še za nekaj časa ostala brez avta, pa mi je po telefonu dejala: Bolje brez avta kot brez moža. Ta njena, sicer smejoča se izjava, me je tako zelo osupnila, da je potem sploh nisem vprašal, kdaj se lahko dobiva. Čeprav: kaj pa naj bi mi sicer rekla? Nisem vendar pričakoval, da bi, recimo, izjavila: Bolje brez moža kot brez avta. Tudi si najverjetneje nisem tega niti po tihem želel. Zato sem se zaradi nepremišljeno odložene slušalke vse bolj počutil krivega.

Lepec je zvečer prinesel steklenico viskija in zavitek še neuporabljenih kristalnih kozarcev. Želel je, kot je rekel, s tovariši dostojno nazdraviti svojemu sinočnjemu sopotniku, samemu angelu Varuhu, ki je poskrbel, da se je izjemoma spet enkrat prepal z varnostnim pa-

som in ga čudežno obvaroval hujšega. Ob pogledu na razcveteli beemve, ki ga je Gajaš prav za to priložnost z dvigalko dvignil visoko v zrak, se je res zdelo, da je imel tip tudi tokrat posebno srečo. Pod obližem na nosu je namreč skrival le odrgnino, pod zavojem preko čela pa razseklino, zaprto s sedmimi šivi.

Koliko pa si imel v resnici na števcu? je torej slavljenca prvi odgovoril mojster.

Ponavadi grem tam v ovinek s sto, ali sto deset, je po-tehtal Lepec. A tokrat je bilo zanesljivo več, ker me sicer ne bi takole odlepilo, je bil prepričan. Kdor tega ni probal, si niti ne more zamisliti: kot bi nek hudič zagrabil avto in ga takole frcnil, je pokazal z vžigalnikom. Lahko se samo slikaš za volanom, ko ti je že enkrat namenjeno.

Brzina je pač brzina, je pritrdil Pavlica, ki tokrat začu-da ni oporekal.

Brzina in polna glava, je dodal Lepec. Na meji so mi dopoldne zadržalii štiri Romunke, ki bi morale biti zvečer že v Portorožu, je pojasnil. Potem pa je še Copek znorel s tisto bombo in je naenkrat nastal ves cirkus okoli tega.

Z bombo!? je zinila tovarišija.

Zaprl se je z njo v fuk kamro pri Skiniju in je težil, da se bo fental, če mu do sedmih ne vrnem frajtonarce, je

že ves nasršen pojasnil. Bedaki pa so potem klicali policijo, namesto, da bi ga pustili, naj se razšprica po zidu, če mu je že to tako ljubo.

Ampak, tisto Copekovo frajtonarco si vendar pošteno kupil, je posegel Batistuta, ki je očitno rad razsojal tudi v takih sporih.

Kupil, seveda sem jo kupil, je pljunil Lepec. Sedem noči zapored se je stari vzpenjal na Milevo, da je revica hodila že na kolenih prosit, naj jo odrešimo njegove pasje sline, ali pa bo šla raje nazaj tja v božjo mater. Potem pa ti še izvem, da ni teh sedmih pljunkov niti plačal, temveč je pri Vasku, ki se seveda ravno en tak pravšnji norec, zastavil meh. In kaj sem torej lahko napravil? Pobral sem tisto črvivo škatlo in jo spotoma prodal tam nekemu drugemu avseniku, da sem si vsaj za silo povrnil škodo. Zdaj pa: povej ti, prosim, to policiji, s čim si jo plačal in jih prepričaj, da si jo pošteno kupil!

Fu! je pihnil Zobar. Tole se je pa potem res zapletlo.

Seveda se je malo zapletlo, no, je menil profesor. Toda, saj bi vendar zlahka dokazal, da si jo zamenjal za nekaj drugega, je bil prepričan v njegovo pravico. Vzel bi nas tu dva tri za priče in kdo bi potem še verjel pijancu?

Dokaži ti kaj policiji, ko je tam notri bomba, je odmahnil Lepec. Saj so bili fantje od strahu tako zmešani in se ni dalo z njimi sploh pogovarjati. Videli so pred

sabo samo to usrano harmoniko, ki da bo problem edina zanesljivo razrešila. Seveda, ga bo razrešila, fantje, ampak...

Kaj si torej napravil? mu je ves nestrpen segel v besedo Pavlica.

Kaj, kaj? je spet pljunil zvodnik. Kaj sem pa lahko sploh napravil? je nemočno razširil roke. Stopil sem pač k staremu Zimermanu in sem ga prosil, če mi lahko za nekaj dni posodi svojo frajtonarco.

Pa potem?

Kaj — potem?

Dal si jo Copeku?

Seveda sem mu jo dal.

In jo je vzel?

Seveda jo je vzel. Pustil je tam tisto svojo pasjo bombico in je pograbil Zimermanovo harmoniko, ki je zanesljivo vredna vsaj trikrat več, kot je bila njegova. Potem pa je, ta stara baraba, še zahteval od policije, da smo lepo na licu mesta napisali in podpisali zapisnik o primopredaji in, si morate misliti, tudi pobotanju, je z žalostnim glasom pojasnil naš današnji slavljenec.

Tovarišija se je sočutno zazrla v kristalne kozarce z viskijem, s katerimi je sotovariš torej pravzaprav vzklikal če je šel bik, naj gre še štrik, in mu ni več želela zastavljati neprijetnih vprašanj. Sam pa sem se kljub ko-

maj zatajevani privoščljivosti vsej Lepčevi kalvariji seveda predvsem čudil. Pokazala mi ga je namreč tudi takšnega, kakršnega doslej nisem poznal.

31.

Zjutra je poštar v delavnico prinesel telegram, ki je bil naslovljen name. Vsebina je bila naslednja: Vljudno vas prosimo, da se danes ob 21. uri zglasite na uradu za bistvena vprašanja. Izostankov ne opravičujemo. Naš naslov: Kološeva ulica 37, drugo nadstropje, stanovanje Sagadin. Podpisana pa je bila gospa Sukičeva.

32.

Pred stanovanjskim blokom na Kološevi 37 so fantje na rolerjih preskakovali prazno betonsko korito za rože. Bila je to velika dvoriščna tekma, kakršnih sem se včasih tudi sam udeleževal in ponavadi zmagoval. Take zmage so bile moji edini življenjski uspehi, zato me je še sedaj včasih imelo, da bi kratkomalo pozabil na leta in se zapodil z mularijo. Po dopolnjenem osemnajstem letu, ko se je neizprosno končalo moje zavodsko obdobje, in sem se torej moral znajti sam, sem nekako tudi zares ostal sam. Socialne delavke in drugi tovrstni tolažilni izvedenci, so me sicer včasih prepričevali, da je to zgolj občutek, a dejstvo je bilo vendarle tudi tako, da sta bila resnično na moji strani samo dva grobova: Betkin v Čapljini, ki ga nisem niti nikoli obiskal, in Elzin tu malce bliže, ki sem ga občasno celo urejal.

Zgradba je bila stara in sabo vzdrževana.

V njenem sivem satju so po vsem sodeč živeli ljudje, ki bi bolj potrebovali kako Karitasovo pisarno, kot pa, recimo, Urad za bistvena vprašanja. Bronjina šaljivost se mi je zato zdela samo še bolj posrečena. Kljub temu še zmeraj nisem bil prepričan, ali ji bom zmogel to tudi

glasno priznati. Zataknilo se mi je namreč včeraj v grlu in se zgostilo v trebuhu neko tako čutenje, ki si ga nisem zmoget razložiti in se ga nekako tudi ne znebiti. Zameril sem ji seveda nekaj, kar se ne zameri. Ali pač — tudi če to le ni bila zamera, je bila pa vsaj užaljenost, in moral sem si na stopnišču znova reči, naj nocoj ne bom več tako zelo otročji.

Na vratih na koncu dolgega ozkega hodnika je bila pritarjena medeninasta ploščica z graviranim napisom Olja Sagadin. Bilo je to najverjetneje stanovanje Bronjine prijateljice, telegram pa je bil nemara povabilo na kavo. Razumel sem, da je gotovo dolgo iskala priložnost za vnovično skrito srečanje, a navzočnost neke tuje gospe ali še bolj verjetno gospodične, mi zdaj spet ni bila po volji. Prestopal sem se torej na hodniku, prisluškal korakom po stopnicah, ki so se mi zdeli vse bolj slutljivi, se obotavljal, tehtal, opogumljal, nameraval že celo oditi, ko so se vrata iznenada odtrznila.

Naslednji, prosim, je pomežiknila Bronja in me za rokav povlekla v notrino po kadilu dišečega stanovanja.

Slaba šala, sem zamrmral v brado in se samo še bolj negotov prestopil.

A nagajiva iskra v njenih očeh tudi ob nejevoljni pripombi še ni ugasnila. Počutite se, prosim, kot doma, je šepnila, mi pokleknila k nogam in mi s palcem in kazalcem odvozlala vezalke. Če so vmes bolezni, ki se zdra-

vijo s ponižnostjo, potem bomo danes že uspešni, mi je siloma sezula čevlje in mi nataknila plišaste copate. Če pa je kaj hujšega, si bomo pa pač vzeli malo časa.

Res mi ni všeč, sem rekel. Nočem, da si taka.

Saj nisem, no, se je vzravnala in me iznenada poljubila. A misliš, da je meni prav, ko vem, da kuhaš mulo?

Skril sem se ji v pramene za ušesom in pridihnil. Saj sem res želel, da bi začutila zadržanost in da bi ji bila to nekaka kazen, a za svet ji ne bi zdaj priznal, s čim sem se ves čas mrcvaril. Ne bi ji priznal in ne bi — izrekel pa sem potem, kot bi rekel nekdo namesto mene: Saj je res smešno.

Smešno? me je vprašujoča poljubila.

Smešno, sem iztisnil. Kaj pa? Motilo me je, da si zaskrbljena za moža, pa čeravno je bilo povsem normalno, da si zaskrbljena, se mi je odvalil kamen. A potreboval sem pač nekaj časa, da sem to le nekako pregriznil.

Vem, se me je oklenila. Vem tudi, da ni niti malo smešno, mi je zašepetala k ušesu. Temveč je tako samo zato, ker se imava najverjetneje res rada, se mi je izvila iz objema in je s tisto svojo nagajivo iskro v očeh sklenila: A to so seveda zdaj že zadeve, ki so v pristojnosti urada za bistvena vprašanja.

33.

Urad za bistvena vprašanja je bil jedilni kot v dvosobnem stanovanju neke Olje Sagadin, ki se je za ta večer izselila neznano kam. Na sončnično rumenem namiznem prtju sta bila pripravljena značilno poslikana krožnika iz kitajskega porcelana in steklenica buteljčnega vina. Tudi sicer se mi je zdelo vse v tem po žensko urejenem in dopadljivo snažnem stanovanju nekam praznično in posebno. Dejstvo, da nama je Bronja pripravila celo prigrizek, pa me je navdahnilo z vse bolj in bolj razžarevajočo se radostjo, ki je povsem razblinila poprejšnjo kujavost.

Odmašil sem steklenico in nama natočil.

Bistveno vprašanje je seveda, kaj zdaj s to nepričakovano srečo, je zašepetala, ko sva nazdravila. Okoliščine so namreč vse prej kot ugodne in primerne.

Okoliščine so zame že praviloma zmeraj neugodne in neprimerne, sem odvrnil. Zdaj gre torej kvečjemu za to, ali si pripravljena deliti z mano to prekletstvo?

Prekletstvo je bolj ali manj skupno, le da jaz seveda ne želim, da ga tako imenujeva, je nadaljevala z jezikom, ki sva ga zdaj že oba razumela. Reciva temu raje sranje, ki

se naju je spotoma oprijelo in nama zdaj ne pusti dihati.

Tudi prav, sem soglašal. A vprašanje seveda ostaja enako.

Z razliko, da morava reč v resnici deliti drug z drugim, je oporekala.

Prvi sprašujem jaz, ker sem se tudi prvi prijavil, sem kljub temu vztrajal.

Ali je dovolj, če rečem, da te imam rada? se je sklonila nad mizo in se mi od blizu zazrla v oči. Ali je dovolj, če rečeš, da me imaš rad?

Vprašuješ pa se pravzaprav, kaj naj zdaj s tem, da me imaš rada in da imam tudi jaz tebe rad? sem jo spomnil. Čeravno seveda že od začetka veš, da ne moreva s tem ničesar drugega, kot da se imava rada.

Vem, ali pa ne vem, me je poljubila. Ker to pač sploh ni nekaj, v čemer bi imela kako posebno prakso, se je zaskrbel. Kvečjemu lahko rečem, da me je najina bližina povsem presenetila. Nemoč, da bi se temu uprla, pa me je navdala z nekakim slutečim strahom, ki ga lahko kvečjemu kdaj potlačim, zanesljivo pa se ga ne morem otresti. Bojim se, da bova slej ko prej napravila napako. Zato sem želela, da se o tem nocoj pogovoriva.

Ugriznil sem se in pridihnil.

Lahko bi sicer rekel, da sam nisem imel s tem sploh nobene prakse — a čemu bi zdaj služila taka dovtipnost?

Bronjin lepi obraz je tokrat lebdel nad mano kot najgostejša zaskrbljenost. Dotaknilo se me je najverjetneje še bolj, ker je sploh nisem poznal take. Ustnice so se ji za spoznanje šobile, slutljivost ji je zožila obraz, lesketavost v razprtihi očeh pa je silila čez rob. Bal sem se, da bo zajokala — ona, ki je bila ponavadi vsa iz smeha.

Razumem, da ne želiš izgubiti družine, sem segel v njeno spečo dlan. Dovolj jasno mi je, da ne smeva napraviti napake, sem jo stisnil in jo nekako le predramil. Ne vem tudi, zakaj bi jo pravzaprav morala? sem pomislil. Čemu bi morala biti kar prepričana, da nama je ob vseh drugih možnostih usojena ravno napaka?

Ker je, pravijo, potem ponavadi tako, je šepnila.

Sovražim ponavadi, sem izpil in nama znova natočil.

Tudi jaz sovražim ponavadi, je dvignila kozarec in se le spet nasmehnila.

No, torej!? sem se s kozarcem nekako zmagovito dotaknil njenega. Ali ste v uradu za bistvena vprašanja končno zadovoljni z odgovorom in lahko v miru nazdravimo?

V uradu za bistvena vprašanja pač ni nikoli miru, je trknila. Razen morda med malico, se je s kozarcem v roki zavrtela po kuhinji in je jela z levico prinašati iz hladilnika. Rakci, olive in zrnat kruh, kaka grozljiva klasika, je ob tem naštevata. Kaj si je ta moja Olja res že začela

la domišljati, da sva iz kakega njenega sladkega romana?

Gospa piše knjige? sem se nadvse čudil.

Ne, ne, je odmahnila. Ampak jih bere. Gotovo vsak dan vsaj enega, si je oslinila kazalec in je naglo polistala. Potem pa ima take, veš: Tu imaš vazo, če ti bo slučajno prinesel rože. Tamle za zofo v dnevni sobi pa knjigo o barvah, če te bo morebiti zanimalo, kaj ti sporoča z njo.

No!?! sem se zdrznil, čeravno je bilo res umevno. Njej si torej povedala?

Sem, je boječe skomignila. A samo njej — res samo njej, je nato tolažila moje začudenje. Saj bi me vendar razgnalo, če ne bi imela komu zaupati. Ali pa bi me pač zadušilo, no. Ker, tole, veš, tole mi je res grozno, to skrievanje, ta občutek, da ne smeš odpreti ust, ko bi v resnici najraje pel. Ampak — kaj se tebi ne dogaja tako?

Prišepnil sem doslej le stvarem, sem skomignil, saj sem seveda še kako poznal take občutke. Izvijači, ključ, gedore, klešče, kladiva; železu pač zaenkrat nekako še najbolj zaupam, sem jo podražil, čeravno mi je prav s tem povedala o svojih čustvih veliko več kot prej z lepšimi besedami.

34.

Prosil bi gospo, ali me morda lahko posvoji, sem pomislil, ko sem se potem sprehodil po stanovanju. Toliko pa ji le ne zaupam, se je smejala Bronja. Lahko pa zaupaš meni, sem bil res prepričan.

35.

Stala je sredi povsem razsvetljene spalnice in si počasi odpenjala gumbke na oprijeti obleki. Njeni dolgi prstki so napredovali počasi, a zanesljivo, ne da bi se ji sploh zataknilo v eni sami luknjici. Stal sem pri vratih in jo gledal, čeravno je najverjetneje čakala, da ji bom pomagal. A zazdelo se mi je to za hipec, kakor bi bila odbirala molek, in bila mi je tako všečna v tem obredju, da je karatkomalo nisem želel premotiti. Razumela je moj užitek in ga tudi dopuščala. Izstopila je iz oblekce, ki ji je zdrknila k nogam in si božajoč se slekla najlonke. Nato si je odpela še modrček in je z rokami spuščenimi ob telesu prav nič sramežljiva čakala.

Ta njena razgaljena lepota me je povsem zamaknila.

Bilo je to njeno belo in gladko telo tako polno nečesa lepega, da ga ni bilo mogoče z ničemer primerjati.

Ali pa morda vendarle.

Rekel sem ji: Zrela Bronja.

Zrela? je zaskrbljena vprašala.

Razumi to, kakor bi bil rekel zrelo jabolko, sem ji skušal pojasniti. Saj, le zrelo jabolko lahko nekomu tako lepo zadiši, sem jo dvignil v naročje in jo položil na po-

steljo. Vohal sem jo in okušal z ustnicami — bil sem samo še bolj prepričan, da je primera ustrezala. In ona je najverjetneje vsaj malo razumela, čemu tako hvalim čas, ki mi jo je namenil ravno tako in ravno zdaj.

Zvlekla mi je kavbojke in je zatipala po njem, ki se je dvigal k njej brez takih misli in razneženih besed. Spustila ga je med dlani in nato že kmalu, ker je pač postal vse bolj poželjiv, tja globlje k njej, ki ga je že ves čas čakala in iskala z enako željo. Čutil sem dotik, ki naju je usločil in zanihal, da sva se potem izgubljala in se najdevala kot zarotena potnika med neko dolgo negotovo ježo proti vrhu. Čutil sem objem, ki me je nagovarjal in me prosil, naj ne dovolim, da bi spotoma omahnila in zopet zdrsula. In čutil sem že tudi tisto moč, ki jo je lahko predramila le Bronja: občutek, da lahko tako potujeva, potujeva, potujeva do jutra.

Ne verjamem, da se nama to res dogaja, mi je šepetala.

Samo da se, sem jo pomirjal. Pa tudi če so samo sanje, sem si želel znova.

In keljiva vohka vlaga, ki sva si jo spotoma nabrala, naju je zlepila, in naju uročila, da nisva več čutila časa.

Bila sva zgodnja in bila sva pozna.

Bila sva daleč in bila sva blizu.

Bila sva hitra in bila počasna.

Dokler ni Bronja, prebujena v nekem drugem času, spet vznemirjena zašepetala: Koliko pa je sploh ura?

Bila je ena.

Sranje! se je zgrozila in se je prestrašena izkobacala iz objema. Kaj je to z nama? je naglo vstala in s pogledom iskala oblačila. Kot da bi nama nekdo priganjal uro, ji ni šlo v glavo, medtem, ko se je v naglici oblačila in si zapenjala vse tiste drobne gumbke, ki so ji zdaj prav ponagajali.

Nič tako strašnega ni, sem jo pomirjal in se tudi sam iskal oblačila. Le najin čas gre očitno drugače, sem bil prepričan. Na to se morava pač navaditi.

Saj, je soglašala. Upam samo, da ga ni kaj privedlo domov, je bilo na njenem obrazu obenem že tudi razbrati tisti skoraj panični strah, ki sem ga začutil že zadnjič.

Le kaj bi ga lahko privedlo? sem odmahoval. To vendar še ni njegova ura.

Ne vem? si je pogrizljala ustnico. Že nekaj dni se mi zdi tako čuden.

Čuden? sem se ustrašil.

Ja, je prikimala.

Kako — čuden? sem še podrezal.

Tako, pač, je skomignila. A saj ti tega sploh ne vem pojasniti, je pomolknila. Morda se mi res samo dozdeva? se je čez čas povprašala. Saj sem od vsega že čisto zmešana.

36.

Poslušaj, da ni ta tvoj stari kamerad v resnici češplja? je zamrmral Gajaš, ko sva si zjutraj nalila kavo in prižgala prvi cigareti. Preklemano čuden se mi zdiš zadnje čase.

Čuden? sem pogoltnil vroči požirek.

Tak, je prikimal, ne da bi sploh odmaknil pogled. Kot da bi te ponoči čarovnica jahala, podnevi pa bi hudič prihajal z računi, mi je pomenljivo pomežiknil. Ti pa vendarle dobro veš, kaj ti je Gajaš dejal že na začetku: v dober uk sem te vzel, pravega delavca bom napravil iz tebe, zato te ne bom dal kar tako neki cizi v molžo, temveč bom terjal, da si zmeraj in povsod gospodar svojega kurčka. Drugače pač tvoja glava ne bo nikoli nosila klobuka, hiša pa ti ne bo nikdar imela strehe.

Potuhnil sem se in krčevito pomišljal, kaj naj mu pravzaprav rečem. Imel je moj mojster oči, ki vidijo globlje od drugih, in imel je, bogmeda, tudi nos, ki je nemalokrat vohal že jutrišnjo kuho. Nosil pa je, kajpada, kdaj tudi na nosu muho, pa je ni niti opazil. Vedel sem seveda, da mu ne morem zaupati o Bronji, a ženske mi pač že ni smel kratiti.

Gotovo je prav o tem zdaj tudi sam pomislil, saj je končno umaknil karajoči pogled in je veliko bolj zaupljivo zmignil: Na živce mi gre, ko vidim, da te vleče. Strašno mi gre to na živce, ko te takole dan za dnevom gledam in se mi že včasih zdi, da bi te lahko tudi skozi šivankino oko potegnilo.

Kaj da me vleče? sem se sprenevedal.

Kaj, kaj!? je spet vzrožil. Kot da ne veva oba prav dobro, kaj na tem svetu ima lahko edino tak cug? je posegal ogorek in si z njim prismolil novo cigareto. Žemljica iz hudičeve peči, pač, je zapihal. Zato pa, moj Dj, me je do bolečine uščipnil v mišico. Ko ga vtakneš, ji zmeraj reci, da je najboljša, ko ga zmakneš, pa si zmeraj reci, da ni edina. Po tistem pa si potem lepo operi prste in jih ne vohaj po nepotrebnem. Saj, samo to je tisti coper, ki pri tem lahko kaj zaleže in je za dobrega mojstra zakon!

Če vi tako pravite? sem skomignil.

Kaj jaz tako pravim? se je komaj še zadržal, da me ni butnil s pestjo v čelo. Nič jaz tako ne pravim, temveč je to tako in pika! je potem le raje udaril po mizi, da se je prestavilo prav vse na njej. Predolgo sem že jaz v tem poslu, da bi ga takole biksala, je z rokavom brisal kavo, ki se je polila. Preveč sem se jaz že nagledal tega, kako je kaka pojedla kozla, posrala pa je potem črva, je ob brisanju samo še bolj prevračal in polival, dokler mu ni nazadnje počil živec, da je na lepem zagrabil mizo in jo

prevrnil. Tresnilo je in se razletelo, kakor bi ustrelil z lovskim — matice in kovanci pa so se še dolgo zvonkljajoč kotalili po dvorišču.

Ali zdaj vidiš? je zlovoljen vzkliknil.

Saj bom pospravil, sem se sklonil.

Seveda boš, je lopnil s peto. A prej mi boš pač zdajle prisegel, da si imel kaj od te moje maše, me je zgrabil za ovratnik in me spet dvignil. Potem mi boš pa seveda še lepo obljubil, da ne boš zdrknil globlje v luknjo, kot se za Gajaševega vajenca spodobi, mi je zadihal v obraz in me ni več izpustil.

Vzravnal sem se in nisem umaknil pogleda.

Ponavadi je nevarno padel, kdor se je tako prirnil v moje.

Tudi že sedaj sem čutil njegovo slabo težo in pot prijema, ki bi ga zanesljivo in gladko spodnesel. A čutil sem obenem, da to ni bil boj, ki bi si ga želel in v meni tudi ni bilo nobene take jeze. To, kar ga je moralo ustaviti, je bila kvečjemu beseda. Tista, ena sama, ki mi je bila sicer že ves čas na jeziku. Naravnost izrečeno dejstvo, ki bi mu poreklo, kako zelo je v zmoti in kako klavрни so vpričo vsi strahovi.

Ničesar takega ni, sem torej iztisnil. Rad jo imam. Samo to je.

Gledal sem ga, kako je obrnil z očmi in se počasi odmaknil. Obrisal si je bil dlani ob hlače in zatipal za ciga-

retami. Nato je, ne da bi si sploh prižgal, zakorakal vstran in se postopajoč sredi dvorišča zazrl v nebo. Ali ga slišiš? je zastokal. Ali si ga slišal, moj ljubi bog, ali si ga res tudi ti slišal? je dvignil dlani nad glavo. Rad jo ima! je nato vzkliknil z visokim glasom. On jo ima rad! je spet povzdignil. Na mojem dvorišču, v moji delavnici, za mojo mizo — on ima njo rad. Pri vseh mojih besedah, pri vseh mojih šolah, pri vsej moji skrbi — on ima njo rad. Potem mi pa še pravi: ničesar takega ni. Ničesar takega, res, je popljuval. Ampak — kam pa je potem šel ves moj trud? Sprašujem te, ti stari ravbar, kam pa je potem šel ves moj dragoceni čas? se je še stegoval tam in plahutal kakor da bi želel v nebo. Sem ga mar res samo zato tu tako potrpežljivo učil pravih korakov, da mi bo potem na koncu spet rekel: on jo ima rad?

Lepa reč, sem zmignil bolj zase, ko sem si le nekoliko opomogel zaradi tako nepričakovanega odziva. Zdaj bo torej še to greh?

Ni greh, ampak neumnost! je odrezal. Jaz, ki sem imel v življenju dvakrat res rad in sem obakrat bogme krvavo plačal, pač to še kako vem, si je končno prižgal cigareto, ki ji je v poprejšnjem besu odlomil filter. Zato pa ti tudi že ves čas dopovedujem, da ti bog ni samo zaradi lepšega napravil dve glavi.

37.

Popoldne je klical Batistuta in je dolgo preklinjal v slušalko.

Naposled je mojster le nekako razbral, kaj se pravzaprav dogaja in je ukazal samo: Urgenca!

Sedla sva v avto in se zapodila v središče mesta, kjer je v edini ohranjeni stari ulici stanoval naš tovariš z res zvenečim nazivom — profesor filozofije Jure Cikuta. Ali, bolje rečeno, kjer je stanoval doslej, saj nama je že strašljivi prizor, ki sva ga ugledala takoj, ko sva zavila v ozko, za promet sicer zaprto uličico, napovedal njegovo selitev. Pod še zmeraj odprtim oknom v drugem nadstropju je bilo namreč po tratoarju razmetano vse njegovo imetje. Oblačila, knjige, gramofonske plošče, pleten naslanjač, razpolovljen globus, stara električna kitara in kajpada še mnoga druga bolj drobna šara — vse to je ležalo naokoli, kakor je pač padlo, da so se morali mimoidoči ogibati in prestopati, Batistuta pa je sedel na mahedravem kovčku prav na sredi ulice in je kadil pipo. Prizor je bil smešen in žalosten obenem.

Kaj se pa greste tukaj? je zaprepačen vprašal mojster, ko sva izskočila iz avtomobila, kakor bi se nadvse mudilo.

Mene vprašaš? je skomignil profesor in je izpljunil obilno rumeno tobačno slino.

Koga pa naj, prosim? se je Gajaš razkoračil z rokami v bokih.

Kurbo vprašaj, je nesrečnik pokazal s pipo k oknu.

Kaj imam jaz tu kurbe spraševati!? je odmahnil mojster in je začel pobirati razmetano.

Pristopil sem in mu pomagal. Pobirala sva pač, kar je bilo vsaj še za silo celo in znašala profesorju k nogam. Ta pa je še zmeraj samo piskal s svojo dogorevajočo pipo in je pljuval naokoli svoje žolte drekce. Zdel se mi je v tem avtizmu samo še bolj suh in zlomljen, kosmat obraz pa se mu je podaljšal, da je bil bolj podoben koruznemu betu kot človeku.

Kaj boš zdaj? je končno zopet vprašal mojster.

Ustanovil bom komunistično partijo, se je vzdramil Batistuta in je pospravil dogorelo pipo v razparan žep na skuknjiču.

Ustanovil boš ti pasjo figo, je zamahnil Gajaš, kot da bi ga najraje mahnil po temenu. Zato pa je tudi bilo tako z njo, ker so jo taki ustanavljali.

Prav, je prikimal oni. Pa je pač ne bom ustanovil, če si ti tako zelo proti, se je poklapan sesedel. Samo, da pa

potem res ne vem kaj bom? se je z vsemi prsti popraskal po bradi in si jo samo še bolj razmršil.

Naložila sva vso njegovo imetje v naslanjač in postavila tam sredi ulice kup, ki je bil že od daleč videti kot kup nesreče. Nato si je mojster prižgal cigareto in je ponudil tudi meni.

Kaj naj zdaj z njim? me je vprašal, ko sva nekaj časa tako kadila.

Pojma nimam, sem zmignil.

Imajo kje kake zavode, kjer lahko vsaj začasno namestijo take? ga je čez čas še zanimalo.

Mislím, da tukaj ne, sem odvrnil. Zdi se mi tudi, da to več ne gre tako enostavno, kot je šlo včasih.

Saj, saj, je ves nejevoljen prikimal. Ampak, tega pa le ne bom nikoli razumel, da si lahko šolan in pameten človek takole zasere?

Lahko, vidiš, lahko, se je dvignil profesor. Človek bi celo rekel, da se velike ideje v današnjem času že po pravilu končajo tako, je dejal, vendarle spet z neko iskro v očeh. Moja velika ideja pa je seveda bila, da je lahko človek srečen tudi z eno čisto navadno kokošjo, samo če jo ima dovolj rad.

No, pa smo že spet tam, se je popraskal mojster in ni zadeve niti več komentiral. Ampak, reci ti meni raje zdaj, kam naj te zapeljem? je ukazujoče povzdignil glas.

Misliš, da imam jaz kar čas takole stražariti, medtem, ko se tebi ne da več niti dihati?

Dobra ideja, res! je spet oživel Batistuta. Zdaj pa jo morda le imam?

Prisluhnila sva in čakala.

Najbolje bi bilo, zagotovo, da bi pač nehal dihati, je izustil.

Tedaj pa mu je Gajaš povsem iznenada prilepil tako silovito klofuto, da je siromak od bolečin in najverjetneje tudi strahu, da jih bo še dobil, prav glasno prdnil.

Zdaj se mi bo pa tu še usral! je ihtavo poplesal mojster in mi je s kretnjo ukazal, da sva v naglici začela nalogati nesrečnikovo imetje v avto. Bilo je vsega res samo za v jugo, le naslanjač sva morala pritrditi na streho.

Kam pa potem pravzaprav gremo? je strahoma vprašal profesor, ko sva ga najnazadnje prav nič nežno narinila v prenaložen avto.

Kam pa naj gremo? je iztisnil skozi zobe mojster. Dokler se nekako ne znajdeš, boš pač že moral potrpeti pri meni.

38.

Ni mi bilo povšeči, da sem tako nepričakovano dobil cimra. Za silo urejena podstrešna soba je bila namreč že doslej moje edino varno pribežališče, zdaj pa se je v njej gnetel še žlobudravi profesor, ki očitno res ni več vedel, kaj naj bi s sabo. Prva žena, ki jo je pustil s tremi nepriskrbljenimi otroki, ga ni želela več niti videti in sta tudi o nujnih zadevah komunicirala samo pismeno. Mladi anglistki, ki jo je še do nedavnega koval v zvezde in jo omenjal kot vzorčni primerek postemancipirane ženske, pa je puh očitno medtem prerasel v perje in se je iz obetajočega piščančka spremenila v čisto navadno kokoš, ki njegove filozofije ni več zmogla dojemati. Ali pa jo je pač kratkomalo zavrnila in ga z vsem njegovim materialnim in duhovnim bogastvom vred nepreklicno odložila na ulico. Koliko je premogel prvega, smo seveda že izmerili z južecem, koliko drugega, pa mi, moram reči, ni bilo niti malo jasno.

Do izobražencev sem bil že sicer od nekdaj nekako zadržan.

Zdelo se mi je, da so skoraj praviloma nastajali iz grebatorjev. Ti pa so mi šli v šoli posebej na živce. Pa to ne

zato, ker so dobivali boljše ocene, temveč seveda, ker so jih dobivali samo zato, ker so bili tako hudičevo upogljivi in pridni. Velikokrat se mi je zdelo, da bi lahko marsikaj vedel bolje od njih, če bi se mi le vzljubilo posedati ob knjigah. Še bolj pa mi je bilo takrat grozno, da je družba to grebatorsko ožino in odlikaško nečimrnost tako zlahka sprejemala in seveda tudi nagrajevala, medtem ko so pravi džeki skoraj praviloma ostajali postrani. Bilo pa je tudi res, da nas zavodskih gotovo ne bi nihče spraševal o študiju, četudi bi bili še tako uspešni. Morali smo namreč postati mesarji, ključavničarji, kleparji, varilci, vodoinstalaterji, električarji — saj, le to je zagotavljalo, da bomo čimprej sami poskrbeli zase in zlezli z družbinih ramen v njeno fekalno drobovje. To je navsezadnje potrdil tudi moj kasnejši poskus na višji strojni, ki se je končal z vnovičnim razočaranjem in s samo še enim izgubljenim letom.

A kakorkoli že — ubogi profesor je zdaj pač moral občutiti to moje zdavnaj pridobljeno nezaupanje, ki se mu je pridodajala že siceršnja nejevolja ob vsiljivcu. Dejstvo pa je bilo seveda, da nisva sodila skupaj tudi zaradi tega, ker je sam preboleval ljubezensko razočaranje, v meni pa so prav zdaj odmevkali najsilovitejši rukajoči glasovi.

Počasi, samo počasi, si je pravil podnevi in ponoči. *Omnis festinatio ex parte diaboli est*, je do onemoglosti

ponavljal in si sproti prevajal, kot da bi tako bolj učinkovalo: Vsa naglica prihaja od hudiča. Meni pa ni šlo v glavo, kako bi sploh lahko živel še počasneje, saj je bil že ves kot muha v močniku. Zjutraj je, recimo, začel vstajati že ob prvem svitu, pa se je kljub temu zmeraj odpravil v službo šele, ko sva z mojstrom že zdavnaj popila kavo in sva bila ponavadi že tudi v delavnici. In kakor se je podvizal, tako je očitno tudi razmišljal, saj so včasih pretekle ure in ure, preden je zložil misel, ali pa je pač kdaj tudi ni zložil. Gnani od naraščajočih občutkov nezadoščenosti, nezadovoljnosti in nemira, se pehamo in poganjamo v novo in živimo vse bolj v prihodnosti, je zastavil že navsezgodaj. Problem je v tem, da nič več ne živimo v luči denšnjega dne, temveč v temi prihodnosti, je dopolnil, ko se je vrnil iz službe. Ne zavedamo se, da je naša prihodnost v resnici že dolgo v naprej pripravljena v nezavednem, zato se da z malce jasnovidnosti zlahka ugotovili, da je vse tisto boljše premnogokrat plačano s slabšim, je zatrdil zvečer. Ker pa seveda še daleč nismo vsi jasnovidci, je najverjetneje priporočljivo, da vsake toliko časa obiščemo nekoga, ki ima tak dar in ga prosimo, da nam pomaga, je potem končno dorekel.

Okoli starih bab mi že ne boš lazil, je povzdignil glas Gajaš, ki je seveda takoj pogruntal, kaj ga pravzaprav matra.

Kdo pa govori o babah? je zinil profesor. Kot častilec filozofije pač še kako vem, da je bila čista misel zmeraj v posesti moškega.

Baba ali ded, je odkimal. Tega ti pač ne bom dopustil in basta.

Ne boš dopustil?

Ne bom.

Ti meni?

Jaz tebi.

Pa kaj si mi ti, prosim?

To, kar si me sam prisilil.

Ampak, tu vendar zdaj gre že za vprašanje človekove osebne svobode in tako se ne moreva pogovarjati.

Se niti ne mislim, je odrezal mojster. A dokler boš pod mojo streho, ti pač ne bom dovolil, da bi zapravljal denar za neumnosti in mi delal sramoto, je bil trd in nezproslen. Sicer pa imaš vso svobodo, da kar takoj sprakiraš in odideš — pa magari brez hvala lepa, če se ti zdi, da si nisem zaslužil niti tega.

Batistuta je zajel sapo in jo pogoltnil. Stanodajalčeva odločna beseda je vsaj za nekaj časa zalegla, saj se poslej ni pritoževal. Dogodke, ki so mu iznenada tako brutalno sfižili življeneje, pa je sicer še zmeraj doživljal kot krivico. Neutolažljiva užaljenost je puhtela iz sleherne njegove pore in samo res velike količine cenene vina so ga lahko kdaj zvedrile. Pa še v tem poživljajočem

napoju, kot da je bila spet nekaka prikrita simbolika, saj je imel profesor odslej najraje namizno vino z imenom dar jeseni.

39.

V soboto dopoldne je prišla Bronja v mesto z otrokom.

Fant je bil star deset let in mu je bilo ime Ingo, ali pa ga je tako pač klicala. Zdel se mi je droban in krhek kot deklica. Le v njegovih velikih zvedavih očeh sem že ob prvem spogledu zaznal tisti dobro mi znani pobalinski lesk, ki je razkrival, da mulc le ni taka ovčka, kot je bil videti. Vedel sem se sicer, kot da ga sploh ne opažam. Saj, kaj pa sem imel z njim? Šlo mi je celo pomalem na živce, da ga je pripeljala s sabo. Bil je dotik iz tistega njenega sveta, ki sem ga sicer najraje odmisлил, ali pač odrinil nekam tja daleč v neznano. Bil je zdaj tudi v napoto, da se nisva mogla povsem zamakniti v najin sicer že dobro uglašeni sprehajalski bluz.

A mali vsega tega seveda ni čutil in tudi ne upošteval.

Slab kombinezon imaš, je zategnil, ko si me je pozorno ogledal, pa čeravno sem si za v mesto oblačil edinega še nepokrpanega, ki ga je mojster pred kratkim pri-barantal v Renaultovih delavnicah. Renault ob koncu sezone odhaja iz formule, Mercedes pa napoveduje povsem nov agregat, s katerim bo McLaren v naslednji

sezoni zanesljivo potolkel Ferrari, mi je pojasnil z glasom televizijskega komentatorja.

Ne maram Mercedesa, sem skomignil v zadregi.

Pa bi ga moral, če se res kaj spoznaš na to, je zapel mali. Mercedesov novi agregat FO, sto deset E, V deset, razvije pri šestnajst tisoč petsto vrtljajih v minuti moč sedemsto petdeset KM, me je presenetil s podatki, ki jih niti slučajno nisem poznal.

To je pa kar, mu seveda nisem priznal, da ne vem ravno veliko o formuli ena. Potem bo pa morda res na tesno.

Na tesno, je zaničljivo odmahnil, kot bi bila tudi ta moja pripomba nezaslišana neumnost. Kdo pa še sploh lahko ta hip razvije sedemsto petdeset KM? me je preiskal s svojimi lesketavimi očkami. Peugeot s svojim agregatom A štirinajst, recimo — ampak: misliš, da to kaj pomeni pri Jordanu?

Pojma nimam, res, sem se končno vdal, saj nisem niti slutil, kdo je ta Jordan.

Kako? se je začudil. Saj si mehanik, ne?

Samo pomočnik sem, sem skomignil.

Prosim te, Ingo, je končno posegla Bronja, ki je najverjetneje začutila mojo zadrego. To pač ni lepo, da se takole prilepiš na človeka.

A mali je bil tiho le toliko, da je pošteno zajel zrak. Nato pa je že zopet obrnil oči in je dejal: Cveto mi je

obljubil, da me bo prihodnje leto peljal na dirko v Budimpešto. Vsi bodo tam navijali za Schumacherja, jaz pa vem, da bosta srebrni puščici zmagali.

Prosim te, no, ga je spet povlekla za rokav. Kaj vse ti je že on obljubljal.

Če me ne bo, bom pa šel na štop, se je je otresel mali.

Šel boš magari tudi na štop, ko boš enkrat lahko, zdaj pa se naju že usmili s to svojo nesrečno formulo, je bila nejevoljna.

Fantič je končno zaril roke v žepe in se ozrl po izložbah. Čutil sem, da sem ga s svojim nepoznavanjem športnega avtomobilizma nadvse razočaral, a mi ni bilo posebej mar. Bil je kar važič, ta mulo, jaz pa sem bil pred Bronjo še zmeraj otročje ranljiv. Skoraj zameril sem ji, da mi ga je sploh spustila za vrat. A bila so to vendarle res spet tako smešna čustva, da sem jih moral že v kali pregrizniti. Pravi živec, ta stric, sem torej pokazal na malega. Pa čeravno takole na pogled sploh ni videti.

Zelo je navezan na Cvetota, je skomignila. On pa si vzame zanj tako malo časa, je vzdihnila. Najhuje pa je seveda, da mu v tem svojem zakletem odlašanju zmeraj samo nekaj obljublja, jaz pa mu moram potem dopovedovati, da spet ne bo šlo, in si izmišljati izgovore.

40.

Lepec, ki še ni plačal niti popravila marcedesa, je mojstra nekako vendarle prepričal, da sva začela pomalem gladiti tudi bmve. Ob tem pa je že nekaj večerov zapored nagovarjal Malačičija, naj Čuku iz Glorije posodi svojo drugo harmoniko, saj da se je njegova pokvarila in jo imajo na popravilu v Čakovcu. Preostala tovarišija je seveda vedela, da je instrument v resnici dolgoval staremu Zimermanu, pri katerem si ga je bil v naglici sposodil, ko ga je Copek izsiljeval z razstrelivom, pa vendar ni o tem zdaj Malačičiju nihče niti namignil. Tako tiho sodelovanje pri zaroti me je seveda nadvse presenetilo. Obenem pa mi je šlo že prav neznosno na živce, saj so Lepcu taka poniglava veriženja skoraj praviloma tudi uspevala. Ali bolje rečeno: bil je to njegov način preživetja, s katerim se je, kljub nikoli povsem zamašeni luknji v čolnu, še zmeraj čudežno držal na površju.

Tuhtal sem torej, kako bi lumparijo le nekako prepričal.

Naposled sem potem črhnul Batistuti, ki je, vsaj v svojih boljših časih, rad razsojal tudi o tem, kaka zahrbt-

nost je med tovariši še dopustna in katera niti slučajno ne.

Dolgo je le posmrkaval tam v svojem kotu in žmirkal naokoli, kakor bi se bil pripravljaj na tvegan skok nekam v globino, nato pa je iznenada dvignil usločeni kazalec in zapopevkal z mašnikovim glasom: Ko sta četrtič tekla okoli obzidja in prišla do izvirov Skamandra, je Zevs iztegnil roko, vzel zlato tehtnico, spustil nanjo dva žreba, napovedujoča žalostni konec, enega Ahilu, drugega Hektorju. Držal je tehtnico v vesi, in glej: Hektorjeva skodelica se je nagnila globoko proti Hadu, in Apolon ga je takoj zapustil, je z visokim glasom končal pesem in je z na široko razširjenimi rokami pristopil. Zato pa! je spet dvignil usločeni kazalec, ki ga očitno ni niti zmogel več povsem iztegniti. Tako nas Iliada pouči, da tehnica ni samo simbol pravice in pravičnosti, temveč tudi in morda predvsem simbol usode. Usoda pa, vsi vemo, je neizprosno povezana s pojavom minljivega časa. Zato kajpada tudi v tem primeru kaj težko že ob času rečemo ali so posameznikova dejanja primerna ali niso? je zaključil predavanje in je spet sedel na pograd, kakor bi bil pravkar popravil veliko in zveličavno delo.

Najbolje bi bilo torej, da vprašamo jasnovidce? sem zbodel.

Najbolje, ja, je zažmirkal, kakor da sploh ni razznal prizvoka. A nam Gajaš tega žal ne dovoli.

No, sem pljunil. Potem pa smo pač v riti.

Smo in nismo, je potehtal in je nato le spet vstal. Edino, kar nemara res zanesljivo vemo, je seveda, da stari Zimerman ni nič zakrivil, da je kvečjemu storil le dobro delo, in da bi mu bilo torej harmoniko nekako treba vrniti, je poznavalsko presodil, čeravno je bilo samo po sebi umevno. Zdaj pa, kdo naj bi mu jo vrnil, prosim? to pa je seveda že drugo vprašanje.

Kaj pa če morda le tisti, ki mu jo je tudi vzel? sem se v obupu pomalem že zabaval.

Že, že, je pritrdil. Ampak, kdo pa mu jo je pravzaprav vzel, prosim? je pristopil. Ali Copek? ali kurbe? ali policija? je našteval povsem zresnjen. Ker, Lepec je, kakorkoli se že to obrne, v vsej zadevi predvsem nadrsal, je bil očitno prepričan. Zdaj pa, če je že nadrsal: kdo naj mu pomaga? je zaokrožil ta svoj lahkotni zdrs preko in mimo dejstev. Že v kraljestvu majhnih krilatih insektov, ki jim tukaj pravimo muhe, je moč v slogi. Zatorej po mojem tisti, ki ima ta hip med nami edini dve harmoniki.

Dobro, sem kljub ogorčenju popustil. Tudi če je zadeva torej taka, da naj se mu pač pomaga, in naj mu pomaga tovarišija, sem ugotovil. Čemu ga Lepec potem lepo ne prosi, naj mu jo pokloni, ampak mu jo jemlje s finto, da jo bo vrnil? Pa čemu mi molčimo, medtem ko se to tu vpričo nas dogaja?

Glej! je vzkliknil. Ti pa si res hudobec! me je oblajal nadvse popadljivo in slinavo. Le s čim se ti je Malačiči tako zameril?

Malačiči? sem osupnil, ker res nisem razumel.

Poslušaj! je zdaj rekel povsem mirno, ki si me je tokrat očitno pošteno privoščil. Če bi zdaj terjali od njega, naj jo pokloni, bi jo seveda zazmeraj izgubil. Če pa pustimo, da jo samo posodi, mu jo bo Lepec zagotovo prej ali slej vrnil. Tvegamo torej edinole ali bo pač malo boljša ali pač malo slabša. A meh je navsezadnje samo meh.

Taka je torej ta reč? sem nevede šepnil.

Taka. Razen, seveda, če še zmeraj meniš, da je mogoče urediti to reč bolj tovariško?

41.

No, poštenjak? me je zjutraj ustavil profesor, ki se je ravno odpravljaj v službo. Si torej o tistem najinem mehu vsaj še enkrat premislil?

Sem, sem odvrnil, ker sem tudi zares premislil. Še zmeraj sem seveda prepričan, da bi bilo Malačičiju treba reči. Ostaja namreč tudi še tretja množnost: da mu harmonike ne pokloni.

Misliš? me je pikro ošinil.

Mislim, sem bil prepričan.

Glavno je, da smo potem mi čisti? se je zviška nasmehnul.

Pomembno je, da smo čisti, sem zatrdil.

42.

Zvečer je Malačiči dvignil iz prtljažnika kovček s fraj tonarco in ga je postavil pred Lepca. Pa kaj ne poveš, jebenti! ga je ob tem oštel. Tri dni sem se že zbujal z grozo, da bo tam neki čuk nategoval mojo Lidijo! se je namrščil. Zdaj pa, ko vem, da je za Zimermana: adijo, Lidija, saj ti bo lepše tam kot pri meni! se je golozobo zarežal in je segel po kozarcu. Poserjeva se midva oba na tako muziko, kot jo zdaj terjajo.

Zaznal sem Batistutin pogled in dojel, da je pač šel samo povedat Malačičuju. Bila je to seveda njegova velika zmaga, ki je nikakor nisem pričakoval, še manj pa razumel. A kaj — še zmeraj sem bil pač torej za tem omizjem samo vajenec.

Ne morem tega kar tako vzeti, je dejal Lepec.

Kar tako, ali kakorkoli, si je nazdravljaj muzikant. Zame je zadeva sto procentno zaključena. Copek je bil zmeraj goveji vamp in bo tak tudi šel na cintor. Zimerman bo še za življenja dobil spomenik in edino to je tudi prav. Jaz, dečki, sem se pa tako že odločil, da bom odslej samo še pil.

43.

Vino je dalo besedo, beseda je dala idejo, in iz vsega se je na koncu vendarle izcimila tudi nekaka kupčija: Lepec je namreč v zahvalo za Lidijo to noč častil tovarišijo v Skiniju.

Lokal je tičal v pregibu novega poslopja vaškega gasilskega doma in temačnega starega zdanja agrarnega kombinata. Na slabo osvetljenem dvorišču so bili ob parkirišču spravljene kmetijski priključki, umetna gnojila in plastični sodi. Nad napuščem ob vhodu je utripala rdikava neonska svetloba, ki je, poplesujoč po cevastih svetilih na hipe izrisovala debeluškastega Amorčka s prevelikim lokom in še večjo puščico. Pred rdečimi kovinskimi vrati, ki so še najbolj spominjala na vhod v zaklonišče, sta ždela zamaščena tipa v pretesnih usnjenih jaknah, ki sta, ko sta zagledala Lepca, po soldaško povlekla trebuhe in postala na lepem nadvse uslužna.

Dva, štiri, šest, nas je preštel zvodnik, ker je štel tudi sebe. To gre danes na moj račun, jima je pomežiknil. Le za to splono packo nekako nerad prevzamem odgovornost, je nato smeje lopnil Zobarja po rami. Edini si lahko zmisli, kar niti najboljša banka ne more plačati.

Ne seri, je pisnil možic. Vsaj že par mesecev nisem bil tu.

Bili ste prejšnjo soboto, se je nasmehnil starejši stražar. Samo, da seveda ne bom nikomur povedal — če vi tako naročite.

Zakrohotali smo se in se zrinili po ozkem hodniku v notranjost. Lepec in Zobar prva, ker sta bila tu očitno vsak po svoje šefa, Malačiči in Gajaš, ki sta bila že precej okajena in glasna, za njima, midva z Batistuto pa sva nelagodno stopicljala v ozadju in čakala, kam se bomo dali. Manjkal je torej samo Pavlica, ki si bo zaradi izostanka na tako vznemirljivem romanju gotovo pogrizel prste.

Prostor je bil tesen, nasičen z zadušljivo mešanico cigaretnega dima in sladkobnega parfemskega vonja. Utripal je v enakomernem elektronskem ritmu in se barval s polesavajočimi svelobnimi zajčki, ki so ustvarjali občutek, kot da smo na gromozanskem vrtiljaku in v resnici ves čas potujemo. Prizorišče v sredini je bilo prazno. Za majhnimi okroglimi mizicami so tičali zabujeni moški obrazi, ki so najverjetneje čakali na začetek programa. Zdeli so se mi v tem ritmu svetlobe in glasbe kar nekako nestvarni: kakor bi se bil svet premikal vse hitreje, oni pa bi ujeti v nekih drugih dimenzijah olesenevali.

Bili so stari in mladi; skoraj vsi pa, v teh ptičjih pozah in pisanih gvanth, nekako vaški. Kot bi bili ravnokar odložili tiste stroje tam zunaj, se umili pod pazduho, si z oslinjenim glavnikom popravili lase in preverili imetek v denarnici. Ali pa se mi je pač le prizdelo, ker se nisem tu prav privadil še niti nase. Bilo mi je namreč hecno, da smo kar šli zdaj pogledat neke ženske. Ali pa mi je bilo najverjetneje tudi nelagodno, saj nisem čutil te žerjavi-ce, ki je tovarišiji že dodobra ogrela obraze. Bil bi raje ta čas z Bronjo, sem pomislil, in ta nehotena misel se mi je potem kar zataknila.

Kje so babe? je vzkliknil mojster in si je zavihal oba rokava.

Hočemo babe, ki imajo imajo srabe! je zagagal celo profesor.

Šepnil sem prej že matki, naj kar začne s programom, se je povahil zvodnik. Smo pa le taka klapa, ki lahko pre-makne uro.

In res so se takrat svetlobni zajčki že zbrali na plesi-šču, basovski ritem pa se je umaknil melodiji. Priplapola je, tako so rekli, romantična Sara, odeta v svileno rožno palerino in ovita z dolgim belim mufom, ki ga je kot radovedno kačo oživljala pred nami in si šla z njim zme-raj znova poželjivo med nogami. Bila je, vsaj na pogled, nežno mlada, in bila je — tega pač v tej beznici nikakor ni bilo pričakovati — lepa. Njen tanki život, ki sta ga

krasili jedri, polni dojki, je vse manj prisluškal glasbi in se vse bolj predajal zaigrani strasti, ki ji je drgetala medenico in jo sedala na muf. Dokler si ni potem naposled Sara večje slekla tudi hlačke, si šla s prstom nagajivo po pobritem sramu in zbežala z odra.

Kaka mačka! je med ploskanjem zavzdihnil Zobar. Saj se lahko človeku zmeša! si je z dlanjo obrisal mastno čelo. Le kje ste jo, zaboga, vzeli? se je potem kar zrinil v Lepca.

V Orši blizu Vitebska, mu je pojasnil.

A, Ukrajina, je prikimal.

Ne, ne, se je posmehnil. Vitebsk je pa ja v Belorusiji.

Beloruskinja!? je vzkliknil Zobar. Moj bog, Beloruskinja je, kot bi bila res kaka razlika, vzdihoval še tudi potem, ko je že plesala egzotična Iris, ki je bila malce temnejše polti in je bila najverjetneje Romunka.

Zrl sem v izzivalno izraziti, a še zmeraj dovolj obli in gladki ritnici, ki sta poplesavali pred mano in uprizarjali hotno drhtavico ženskega telesa, ki se želi nasaditi na nevidno štrlino. Bral sem na zabuljenih moških obrazih v polmraku, da so bile tam nekje pod omizji štrline tudi zares pripravljene, le da je bilo vmes seveda tistih par metrov razgretega zraka, ki ga ni bilo mogoče premagati, se pa ob njega pač tudi ni bilo mogoče podrgniti. Pojma nisem imel, res, kako se počuti razgaljena in ponujajoča se ženska, ki se v tej svoji zapeljivi igri gotovo za-

veda silnega plimovanja v hlačah, ki jo obkrožajo. Ali morda čuti vso to zatiščano semenje, ki pobrbotava pod robom zadoščenja, in si nemara celo tudi sama želi sproščujočih curkov? Ali pa je zanjo to že neštetokrat ponovljena jalova igra, med katero v mislih v resnici potuje med povsem drugimi obrazi in po drugih pokrajinah?

Ampak — Belorusinja!? je še hlupal Zobar, medtem ko je ploskal egzotični Iris, ki se je povsem gola poslavljal. Moraš mi jo nocoj podstaviti, se mu je naslanjal na ramo. Pa naj stane kar stane.

To žal ne bo šlo, je odkimal zvodnik.

Ne bo šlo? je kar pojokaval. Zakaj ne bi šlo, saj bom plačal?

Mala še ni obdelana, mu je pojasnil. Pojma ona še nima, razumeš, kaj jo tu čaka, ga je tolažeče objemal. Saj veš, da pri nekaterih to malo traja.

Pa ravno ona! se mu je k jokavosti pridodala otročja trmoglavost. Pa zakaj ravno ta Belorusinja? je tečnaril tudi še potem, ko so že napovedali radoživo Merlin, kraljico večera.

Zberi se že in zapri gobec, se ga je končno naveličal Lepec. Zdaj je vendar na vrsti Črna.

In bila je, ta Črna Merlin, res kraljevsko razkošna. Leta, ki jih je najverjetneje preživela na takih odrih, so ji s presežnimi kilogrami dodala tudi nek skrivni mik, ki

je kar napeňjal poglede. Saj, ko si je Merlin dvignila dojko iz košarice in jo ponudila tam spodaj nekemu svizcu, naj jo potežka, je bil to dogodek, ki je izvabil vzdihe. Ko pa je potem Merlin vrtela te svoje zajetne joške — vrtela jih je in vrtela kot bi bili na špagah — ni ga bilo v Skiniju, ki ne bi takrat navdušeno ploskal. Potem pa je Merlin celo prinesla škarje in je prosila Zobarja, da ji je na hlačkah izrezal veliko luknjo. Gajašu pa je na koncu pripadla čast, da je s pozlačenim damskim glavnikom počesal košato črno mucu, ki je pokukala iz luknje.

Fant, kaka je bilo to zabava!

44.

Začutil sem bližino in vsiljivi violetni opoj, ki se mu je potem presenetljivo pridodal vohki in mamljivi okus zaznojenega telesa. Bila je ena izmed tistih, ki jih prejle ni bilo na plesišče in torej niti niso nastopale v plesnem programu, ali pa so bile morda na vrsti kasneje. Pšenične lase si je bila vpela povsem na temenu, da so ji štrleli kot palma, ob ozkih ličnicah pa so se ji zalizali skrbno urejeni prameni, kar jo je napravilo nekako samosvojo in tudi prikupno.

Haj, mi je dahnila ob ušesu. Lahko prisedem? je vprašala, ko sem se nekako ves zdrznjen od blizu spogledal z njenimi svetlimi očkami. Sem Lili, je rekla, ko se je potem smuknila k meni in se mi s tanko negovano ročico naslonila na laket. Kako je ime tebi?

Dj, sem končno le zinilil.

Dj, je napisala s prstkom po zraku in se srčno zasmejala, kot da bi ji bilo nadvse všeč.

Dj, sem skomignil in pač utihnil.

Tudi druga dekleta so se sprva pririnile predvsem k naši mizi, saj tu se je edino res obilno točila penina; tu sta kraljevala Zobar, njihova najbolj vročeuha stranka,

in pa seveda Lepec, boss, ki je nekje varno hranil njihove potne liste. Počastila pa nas je z obiskom tudi matka — pač, gospa Angela, ki je bila najverjetneje lastnica, saj je že ves čas z enim očesom spremljala dogajanje med odrom in šankom, še bolj pa seveda tam zadaj v drobovju, ki je bilo sicer skrbno zagrnjeno in zastraženo.

To so ti moji fantje, nas je predstavil Lepec.

To pač vidim, da so fantje, se je nasmehnila matka, ki nas je pozdravila tako, da je vsakega posebej lahko zlasala, Zobarja, ki ga je seveda poznala, pa je pocmokala na čelo. Ne vem pa, koliko jih je kaj v hlačah? se je nato spet ozrla in nas potehtala s pogledom.

Le brez skrbi, se bodo že znašli, jo je Lepec pobožal po ritki. Ti le kar mirno. Zaradi nas si ne delaj skrbi s kamro.

Saj to, no, mu je vrnila nežnost tako, da ga je pobožala po licu. Nekaj imam namreč že v pacu, mu je zaupljivo šepnila k ušesu. Se mi pa tudi sicer zdi, da bo nocoj bratev, saj imajo lesarji v mestu neko svojo fešto.

To je seveda pomenilo, da boss ni resno računal z nami kot mesenimi strankami, in je nekatere nadvse vznevoljilo.

Kdaj sem pa, prosim, jaz samo gledal? je zapel Zobar.

Gledati, to je, kot bi vohal meso, potem pa kruh jedel! je zaplahutal Gajaš.

In to seveda jaz, ki si ga že cel mesec na roke mečem, je pritrjeval Batistuta.

Le Malačiči, ki je ves čas držal v rokah kozarec in je pomalem sesal, je zdaj stegnil vrat kakor želva in je rekel: Jaz, fantje, pa ji ga ne bi vtaknil, tudi, če bi ona meni plačala. Probal sem jaz to že enkrat, veste, pa sem ugotovil da znam. Zato res ne vem, čemu bi se sploh še matral?

Čeravno je bila šala posrečena, sva se tokrat smejala le midva z Lepcem.

Če bi vedel, da bo tako, bi pač že raje šel sam, je nadaljeval Zobar.

Tudi jaz se bogmeda ne bi šel po nepotrebnem rajcat, je zmajeval Gajaš.

Jaz pa bi si lepo v miru pljunil v roke, je pritrjeval Batistuta, katerega sem imel sicer na sumu, da ju v rešnici samo podžiga.

No, družba pa taka! se je tedaj iznenada zmračil Lepce. Pa kaj ste se zdaj, k hudiču, tu spravili na mene, kot bi vam bil oče? je odrinil kozarec in je vstal. Ali vam morda branim, ali kaj? je vprašujoče razširil roke. Babe so tu in tam je Angela in kaj bi še, prosim, radi?

Obljubil si nam, da častiš, je zmignil Zobar.

Pa saj tudi častim! je zvodnik dvignil kozarec in ga je zopet trdo odložil. Kap me bo zjutraj zadela, ko bom pogledal račune, vi bi pa bi celo radi, da vam dam zas-

tonj še luknje! je ves nasršen odmahnil z obema rokama, kot bi odvrget neko nevidno breme, in je kot kafr izginil tam nekam za šankom.

No, vidiš, je vzdihnil Zobar.

Gledam samo in se čudim, je zmajal Gajaš.

Vrag naj ga vzame, sadista, je pribil Batistuta.

Lili pa se mi je s svojo trdo šiljasto dojko naslonila k rami in v svoji res slovansko zveneči slovenščini začeb-ljala: Mi plačaš eno pijačo?

S čim le? sem zategnil in jo vljudno odrinil.

45.

Res: kako klavrne so se mi zdele vse tiste na hitro ponujajoče se luknje v primeri z Bronjino darežljivo notrino. Bila je zdaj zame edina in bilo je v njej vse, kar so drugi iskali s popadljivim nemirom, v resnici pa najverjetneje našli le v fantazijah. Ljubila sva se do onemoglosti in še potem sva hotela. Le čas, ki je tam znotraj, kamor sva se zatekala, kakor bi se bila zapirala v jajce vseh začetkov in koncev, še zmeraj tekel hitreje, je vse bolj postajal najin zahrbtni sovražnik. Zato sva znova in znova dopovedovala drug drugemu, da morava biti previdna, potem pa sva se zalotena v spozabi zopet le strahoma spogledovala in na tihem prosila Usodovca, naj nama vsaj še za tokrat pogleda skozi prste.

Rekel sem ji, da sem bil v Skiniju in da sem bil z Lepcem.

Ne misli, da nisem bila še tam, se je posmejala. Bila sem včasih velikokrat in sem rada šla, je dodala čez čas. Ker jaz, veš, v resnici morda sploh nisem taka, kot me poznaš? me je nato, nekako sramežljivo in nagajivo obenem, pomerila izpod čela. Ali pač taka, kot si morda zamišljaš, da sem, ali bi po tvoje morala biti? je še pojasni-

la. Saj: midva s Cvetotom sva bila že od začetka en čuden par.

Vem o poroki s tristotimi svati, sem ji priznal.

Ta poroka, ja, se je za hip zamaknila. Bilo je to v času, ko sem bežala; morda nekako tako, kot tudi zdaj bežim? je premišljala. Čeprav, takrat: bilo je to obdobje nekakšnega skupnega, rekla bi splošnega odpora, in sploh se nisem počutila kdo ve kako osamljena, saj luzerstvo je bilo takrat lahko celo in. Zdaj pa: Cveto je bil pač luzer, meni pa se je zdelo blazno fajn, da sem lahko tudi jaz. In šele veliko kasneje sem začela dojemati, da je Cveto tak tudi pod kožo, saj se je navsezadnje rodil iz tega in je zrasel s tem, jaz pa sem se v resnici na ta način samo upirala.

Kaj pa je luzerstvo pravzaprav drugega? sem pomislil.

Morda, je skomignila. A vendarle je ena razlika, ki se mi zdi bistvena: Cveto je bil tak, ker nikoli ni imel druge možnosti, jaz pa, ki bi lahko izbirala, sem se zavestno odločila, ali pa je bilo to pač dejanje iz neke fiksne ideje. Prav zato, najverjetneje, sva se potem kasneje tudi začela razhajati...

Kaj pa jaz? me je iznenada prešinilo.

Ti? očitno ni razumela.

Kaj sem pa potem jaz? sem izrekel.

Ti? se je vprašala. Ja, kaj pa vem? je smejava odmahnila. Sprva si bil pač le srečno naključje, se se je še izmi-

kala. Zdaj pa si mi že toliko tega, da me je pravzaprav strah.

Kaj pa če sem tudi jaz samo luzer? sem bil neizpros.

Ti? je spet rekla — zdaj to z nekakim čudenjem, ki je že ugovarjalo. Ti pa že nisi in to tudi ne moreš biti, je zatrdila čez čas.

Kaj pa če v resnici sploh nisem tak, kot me poznaš? sem uporabil njeno vprašanje.

Si, je prikimala. Si nekdo, ki mu gre za stvar, je bila prepričana. Si nekdo, ki ve, da mora dajati, da bi lahko dobil, je zresnjena dodajala. Si nekdo, ki se lahko da celega, me je poljubila.

Bil je to poljub, ki je bil v nečem drugačen od prejšnjih; le mehak dotik njenih ustnic, pa vendar mu na skrbno varovanem ozvezdju poljubov v mojem spominu ni bilo enakega. Morda me je kdaj tako poljubila babica, a to vendarle ni bila primera, ki bi zdaj zalegla. Bil je to poljub, ki se me je dotaknil, kot bi se me od nekod dotaknila mama.

Rekel sem ji: Hvala.

46.

Mojster je po nesporazumu v Skiniju zasovražil Lepčev avto. Zrinil ga je z dvigalko k ograji in ga je tam celo nekajkrat obrcal. Ne bom mu ga sklepal, in ga ne bom, pa tudi če me bo na golih kolenih prosil, je bil prepričan. Ne bom več sodeloval s takimi, ki samo goltajo mojo dobroto, v zameno pa ne iztisnejo niti prdca, je prisegal pri vseh svetnikih. Ne, ne bom in ne bom, je bevskal okoli vogalov, da se je naposled še Lajka vznemirila in mu je hovkajoč oporekala. Raje mu ga bom napravil, je nato zopet sklenil. Bo že on videl, kako lahko Gajaš zacopra tako škatlo. Prestave se mu bodo mešale, kolesa mu bodo odpadala, napeljava se mu bo vnemala...

Pa saj sploh niso neke babe, sem ga skušal tolažiti.

Seveda, da niso nikake Severine, vrag jih vzemi, te posušene češplje, je še pobesneval. Samo, vratove stegujejo, goske, naj se ne bi videlo, da so kure, je stegoval vrat in je s plahutajočimi rokami počepal. Ja, kaj pa misliš!? je juckal. Ne bodo vendar Sojuzi izvažali, kar je kaj vredno. Dobro oni že vejo, komu lahko za zlato prodajo pokvarjeno robo. A ne bo je potem, prosim, tu neki Lepec

prodajal meni. Ja, kaj si pa misli, kantor hudičev!? Mu bom raje pritisnil ženo, če me bo samo še malo izzival!

Stisnil sem zobe in se še komaj obrzdal, da nisem planil.

Žena pa pač ni ničesar kriva, sem ga nato le opomnil.

Kriva ali ne kriva! je pljunil. Ne bo mu ona več dala, ko jo bo enkrat Gajaš.

47.

Že tri večere zapored so potem mojster, dentist in profesor preklinjali menežerja. Obirali so ga do kosti in ga utapljali v pljunkih, sami pa so se, bogmeda, vse bolj utapljali v vinu. Gajaš se je ponavadi zdaj že dopoldne odžejal v bifeju, Batistuta si je na svoji polževi poti iz službe častil vsaj dvojni vinjak, Zobar pa je, takoj ko je zaprl ordinacijo, iz samopostrežbe prinesel buteljko šipona, saj je ta, po njegovih zapriseženih teorijah, najbolj učinkovito preganjal mačka. Maček je bil ob Lepcu zdaj namreč tisto, kar jim je šlo vse bolj na živce in jim je vsaj skušalo greniti življenje.

Ko bi le kdo že iznašel zdravilo proti temu hudiču, je zmajaval Gajaš, medtem ko so ga napadali, mačkona, s šiponom. Gotovo bi kar čez noč postal milijarder.

Znanstveno je dokazano, da ga povroča presežek acetaldehida v telesu, je zatrdil Zobar. V jetrnih celicah namreč ob vstopu alkohola začnejo delovati armade encimov, alkoholna dehidrogenaza imenovani, ki etanol spremenijo v acetaldehid. Šele drugi ešalon encimov, ki nastopi kasneje in se imenuje aldehidna dehidrogenaza, pa ga potem spreminja v ocetno kislino, ki se iz jeter

neškodljiva pretaka v sečevod, je poznavalsko pojasnjeval in je s prstom risal po umazani mizi samo še bolj zapletene specialke, kot je bila razlaga. Dokaz, da je vzrok za mačka res v presežku acetaldehida, pa moram reči, prihaja z Japonske, je nato zmagoslavno oznanil. Velika večina tarumenih ima namreč iz še ne pojasnjenih vzrokov okvarjen gen aldehidne dehidrogenaze, zato že po kozarcu piva, ali seveda sakeja, trpijo za takšno slabostjo in glavobolom, da si večje količine alkohola praktično ne morejo niti privoščiti.

Treba je torej samo izdelati ta vražji gen, je povzel mojster, ki je začuda celo sledil razlagi. Čudi me le, da Japonci tega še niso pogruntali.

Gena pač niti Japonec ne more izdelati, ga je zavrnil profesor. Saj gen je gen, ki ga imaš v sebi ali pa nimaš.

Tega res ni mogoče umetno izdelati, lahko pa encimu, recimo, pomagamo z aminokislinskim dodatkom N-acetilcistein imenovanim, je še blestel dentist. Ta namreč vsebuje substance, ki poskrbijo za odvzem strupenih atomov vodika in močnih kisikovih radikalov iz etanola.

Pa izdelajmo pač ta dodatek! je razgreto predlagal mojster, ki seveda ni niti skušal ponavljati strokovnih izrazov.

Pa ga izdelajmo! je pljunil v roke profesor. Midva bova držala, ti boš pa žagal, se je golozobo zarežal.

Škoda takega truda, je le odmahnil izvedenec. Aminokislino cistein najdemo vendar v naravi. Še največ je je, recimo, v ostrigah in sovjih jajcih. Vedel je to že po-žeruh Plinij, tam, le kakih sto let po Kristusu.

V ostrigah? je zinil Gajaš. Kaj so ostrige?

Ostrige so školjke, mu je pojasnil Zobar.

Sovja jajca so pa sovja jajca, se je zabaval Batistuta.

Sovja jajca? se je popraskal mojster. Ta pa bi se ven-
dar tudi pri nas našla! ga je povsem prevzelo. Vedel sem
jaz včasih za mnoga mesta, kjer se zadržujejo sove, me
je vprašujoče potipal s pogledom. Ni vrag, da ne bi še
kje ostalo kako gnezdo — kaj praviš? se je nato zaupljivi-
vo nagnil k meni in mi pomignil. Kaj, če bi stopil naokoli
in malo pokukal?

Jaz? sem zaprepaden zategnil.

Kdo pa je še tu vajenec? me je opomnil.

Čakaj, no! je tedaj nepričakovano posegel profesor.
Sove nesejo jajca samo, ko se ženijo, je zatrdil in mi ob
tem skrivoma zavezniško pomežiknil. To pa je seveda
spomladi.

In tako je maček iz slepe ulice kajpada vsaj še do po-
mladi ostal živ in je imel celo mlade.

Poznali smo sicer zdaj njegovo kemijsko formulo, iz-
vedenec pa nam je ta večer tudi razjasnil, kako ta zlob-
na enačba učinkuje na organizem. Vzrok za težavo to-
rej tiči v uničujoči izsušitvi, ki povzroča žgočo in neuto-

lažljivo žejo. Ko namreč pride alkohol v hipofizo, zavira nastajanje antidiuretičnega hormona, ki sicer ohranja rezerve telesne tekočine v ravnovesju, tako da ledvicam naroča, naj vsrkajo vodo iz urina. Ker pa smo torej za ta hidrostat zdaj že prikrajšani, se ledvična zapora odpre in organizem začne izgubljati veliko več vode, kot pa jo pridobi z zaužito pijačo. Telo, ki se sooči z notranjo sušo, si na vse načine prizadeva priti do preostale zaloge vode, in ker si jo torej izposoja tudi od drugih organov, je neizprosno celo do možganov, ki se zato skrčijo. Možganska povrhnjica, ki je z lobanjo povezana prek za bolečino občutljivega nitja, se deformira in tako seveda povzroči neutolažljiv glavobol.

48.

Lepec je prišel šele v soboto dopoldne in je ob kasetniku, na katerem je mojster spet vrtel Severino, rekel: Bil sem ravno predvčerajšnjim z njenim menežerjem v Zagrebu. Uspelo mi je celo rezervirati vse tri termine do novega leta, tako da se je bomo res naposlušali.

Bile so to seveda čarobne besede s katerimi je lisjak v hipu spet kupil Gajaša.

Prišla bo! je izpustil orodje in je ves prežarjen zatipal za cigaretami. Severina bo pela tu! je kot vzradoščen otročaj zatacal po delavnici. Moraš mi že kar takoj rezervirati vstopnice, je zapuhal vanj svoje obilne dime. Moraš to tako urediti, da bo tovariš Gajaš sedel v prvi vrsti in jo bo lahko gledal takole naravnost. Ali pa, še bolje naravnost in malo navzgor, ji je pokukal pod namišljeno krilo in si ves blažen pomel dlani.

Lepec mu je seveda obljubil sedež v prvi vrsti in povsem v sredini, mojster pa je njegov raztreščen bmve še to dopoldne spet postavil na dvigalko in se lotil popravila s tako vnemo, kakor bi bil avto v resnici Severinin.

49.

V ponedeljek sta šla Gajaš in Lepec na Madžarsko po rezervne dele za bmv, Batistuta pa je bil seveda v službi. Z Bronjo sva dolgo klepetala po telefonu in pomalem napletala, kako bi najbolje uporabila to nepričakovano podarjeno svobodo. Seštevala sva kilometre do Sombathelyja in in jih spreminjala v ure, obenem pa sva vse bolj priznavala drug drugemu, kako zelo si želiva dotikov. Zdelo se mi je vendarle tvegano, da bi šel sredi belega dneva k njej domov, pa tudi čutil sem, da za tako soočenje s tistim njenim svetom, ki mi ni smel in mogel pripadati, še zmeraj nisem pripravljen. Gospe Olje seveda tudi nisva mogla kar na mah napoditi iz stanovanja, zato nama je navsezadnje res preostala samo moja podstrešna soba.

Pometal sem v naglici, brisal prah in brcal profesorjeve po tleh razložene knjige pod posteljo, tako da sem to sračje gnezdo samo še bolj zaprašil in razdejal. Obupaval sem, klel in besnel, in se v tej ihtavosti ves preznojil, a ko sem se potem nameraval oprhati, je na dvorišče že zapeljal taksi.

Kako mi dišiš, je šepnila, ko sva zaklenila in se povzpela po škripavih lesenih stopnicah. Sliši se morda noro, a že vse od začetka je bil najverjetneje prav ta vonj tisto, čemur se nisem zmogla upreti.

Vonj po motornem olju in žverci, sem bil nekako v zadregi.

Vonj po tebi, mi je razpela kombinezon in me je vohkajoč poljubljala. Vonj po divjem kostanju, ki pravkar cveti, mi ga je skušala opisati. Zmeraj se spomnim nate, ko ga od kje začutim. Našla ga bom, hvala bogu, vsaj vsako jesen tam na vogalu, če te morda kdaj več ne bo.

Zmeraj bom, sem jo objel. Dobro veš, da bom zmeraj, sem jo stisnil, da je zastokala. Zato: nikoli mi več ne reci tega.

Ugriznila me je v ustnico, me povlekla na posteljo.

Položil sem obraz na njen goli trebuh, se ga dotaknil z nosom, čelom, lici, očmi, ustnicami — ker, imela je tako svilen gladki in tako volneno topli trebuh, ta moja Bronja, da sem se do ušes zaljubil vanj in sem ga ljubil vsaj toliko, kot njene prebujene in v strasti napete prsi. In imela je pod trebuhom vrata za najina dolga potovanja.

Obljubi mi, da boš pazil na uro, me je prosila.

Če pa nimam ure, sem se seveda zaman oziral po sobi, ker je ni imel niti sostanovalec.

Kako pa bova potem vedela? jo je zaskrbelo.

Preslišal sem vprašanje in legel nanjo. Iskal sem z obrazom pregibe, v katerih se je bilo še mogoče skriti pred zanikrno vsakdanjostjo in prisluškal, kako je tudi sama pozabljala na odgovor. Tedaj pa je iznenada trznila, se poprcavajoč dvignila v sedenje in je prisluškujoč šepnila: Mercedes!?

Mercedes? sem tudi sam prisluhnil brnenju motorja na dvorišču.

Moj je, si je z dlanjo pokrila usta in se z grozo v očeh zazrla v prazno.

Tvoj pač ne more biti, sem naglo vstal in po prstih stopil k oknu.

Lepec in Gajaš sta spodaj ravno izstopila iz avtomobila in se napotila v delavnico, ki sem jo — zdaj sem pač to ugotovil — prejle v naglici pozabil zakleniti. Očitno se jima je nekje spotoma zalomilo, ali pa sta si drugače premislila, saj Sombathely je bil vsekakor predaleč, da bi lahko bila že nazaj.

Bronja mi je na obrazu prebrala, da je zagata res taka, in se začela oblačiti. Njeni gibi so bili počasni in nezanesljivi, kot da se ji pravzaprav ne bi vzljubilo. Njen zgroženi pogled pa se je pretopil v nekakšno otopelost, ki si je nisem zmozel pojasniti. Vedela sem, da se bo to prej ali slej zgodilo, je zašepetala, ne da mi me pogledala. Ampak, zakaj ravno danes? je zmajala. Kak je to vendar dan, da nama je to namenil?

Pokazal sem ji s prstom na ustih, naj raje molči in se tudi sam oblekel.

Ali lahko pridem kako iz hiše? je čez čas vprašala.

Ujela me je v trenutkih, ko sem ugotavljal, da pravzaprav nimava skritega izhoda: okna na hodniku so bila strešna in skoraj nedosegljiva, edine stopnice so se spuščale v vežo, ki je bila za povrh zasteklena. Najbolje bo, da tu počakava, sem ji torej šepnil. Morda sta samo kaj pozabila? sem pomislil, čeravno mi ni ponudilo oprijemljivega upanja. A, ko bo Lepec šel, se boš zanesljivo lahko izmuznila. Stopil bom doli in bom neka-ko premotil starega...

Obsedela je z rokami preprijetimi v naročju in me je gledala, zdaj že z nekako trmo, ali celo besom v zoženih očeh. Zakaj sem si morala ravno jaz zvezati za vrat tega idiota? je rekla z glasom, ki je bil ves raskav in teman. Zakaj sem morala potem zvleči v to še tebe? jo je stisnilo, da je komaj pogoltnila.

Prisedel sem in jo objel.

Pa saj se bo izšlo, sem ji šepnil v uho. Boš videla, da bo, sem se dotaknil z nosom njenih mrzlo prepotenih lic. Mora se.

Mora, je prikimala in je tudi želela verjeti. Ker vem, da bi povsem izgubil pamet, je obrnila glavo in se mi od blizu zazrla v oči. Že doslej, ko ni nikoli imel pravega razloga, je počel neumnosti, mi je skušala dopovedati.

Zdaj pa bi mu bilo to — kar vidim ga — za vse za nazaj. Končno bi lahko maščeval vso svojo zadrto negotovost, ki nama je uničila življenje.

50.

Čez nekaj časa, ki ga z Bronjo seveda nisva merila z uro, temveč z neskončnim negotovim čakanjem, je Lepec poglal motor in se odpeljal. Mojster pa si je sredi dvorišča prižgal novo cigareto in je, praskajoč se za boljšo srajco, ki ga je najverjetneje dražila, o nečem tuhtal. Taka njegova drža se mi je zdela nadvse nevarna, saj Gajaš je imel še eno oko, o tem sem se bil že večkrat prepričal. Ko se je potem zasukal na peti in je odklenil na vhodu, sem seveda že slutil, da tokrat ne bova imela sreče. Njegovi škripavi koraki po lesenih stopnicah so potem slutnjo samo potrdili.

Kaj naj? me je le s pogledom vprašala.

Zdaj nič, sem odvrnil le z rokami.

Vrata, ki seveda niso bila zaklenjena, saj v ključavnici nikoli niti ni bilo ključa, so se brez trkanja odtrznila. Mojster je stopil preko visokega praga in se prvo spogledal z Bronjo, ki je še zmeraj sedela na pogradu. Videl sem ga že osuplega in sem ga videl poklapanega, a prej bi zdaj pričakoval, da bo izvlekel pištolo in hladno pritisnil na petelina, kot pa da bo zinil: Oprostite. Potem pa še: Prideva midva lepo doli do meje, potem pa hudič

ugotovi, da mi potni list več ne velja. Pa mu ne moreš tega dopovedati, da greš čez le po neki šrauf. Ker hudiča to ne zanima, ali boš ti imel ta svoj šrauf, ali ne boš, pa magari ti bo zaradi enega šraufa, ki ga pri nas ne dobiš, propadla delavnica. Pa kaj boš torej napravil drugega, kot hajd domov?

Saj, sem sočutno skomignil.

Res smola, je prikimala tudi Bronja.

Potem pa še to tu doli, je nadaljeval, kot bi se še opravičeval. Delavnica je odklenjena, hiša zaklenjena, vajenca pa nikjer. Zdaj pa ti, prosim, razumi, kaj je lahko to? Ali je potepuh kje v bifeju, ali pa je šel lenuh sredi belega dneva malo smrčat?

Saj, sem spet dahnil, čeravno sem si bil že tudi smešen.

No, ampak, je spet začel, a je nato le zmignil, se umaknil za prag in neslišno zaprl za sabo.

Spogledala sva se in poslušala njegove težke škripave korake, ki so se počasi umikali v globino. Dotaknila sva se z dlanmi in si molče zaupala o čudenju in nepričakovanem olajšanju. Poiskala je torbico in me v slovo pobožala z vrhovi prstov po licu. Moral se boš pogovoriti z njim, je skomignila. Ne vem kako, a edino to naju zdaj lahko reši, je rekla tako, da sem razbiral, kako zelo je prosila in kako upala.

Veš, da bom, sem prikimal, saj sem res nameraval.

Poslušal sem njene hitre korake po stopnicah in se nato brez moči sesedel na posteljo. Čutil sem, da to, kar mi je zmehčalo kolena, ni bil strah; bolj je bila skrb, da je ne bi zlomilo. Saj, meni je bilo vendarle lažje: pred nikomer, razen morda zdaj pred Gajašem, mi ni bilo treba skrivati obraza. Lahko sem bil slab in lahko sem bil najslabši. Lahko bi tudi ubijal, pa ne bi bilo na tem svetu nikogar, ki bi se zjokal nad mojo sodbo.

Bil sem prepričan, da se je mojster po vsem tem zapodil v bife in da ga ne bo pred večerom. A ko sem čez nekaj časa poškilil skozi okno, je bil že spet na dvorišču. Srajco, ki si jo je oblekel za na pot, si je medtem razopasal in tudi lasje so mu štrleli, kakor bi bil hodil proti vetru. Sesal je svojo ceneno cigareto, brcal v stare gume in najverjetneje tuhtal, kaj naj napravi z mano. Potem pa se je začel že tudi prerekati z Lajko in to je seveda pomenilo, da mu kri vse bolj povreva. Kaj mi je torej preostalo drugega, kot da sem se počasi napotil na čistino?

51.

Lepčevo ženo si, je zamrmral mojster takoj, ko me je ugledal na vratih. Dobro: Lepčevo ženo si, je ponovil, kakor da še zmeraj ne bi povsem verjel. Nategnil si jo in temu se ne da kaj odvzeti, je ugotovil in se je neznansko zgrozil ob dejstvu. Ob vseh babah na tem svetu, si se ti spečal ravno z njo, ki sem ti jo edino prepovedal! je ves ogorčen povzdignil glas. Zdaj pa se mi boš še slinil tu, da ti ni bilo zadosti in da jo boš še enkrat, če bo prilika? me je potem vprašujoče pomeril izpod čela in je nekako strahoma čakal.

Morate razumeti, sem poskusil.

Kaj moram še razumeti? je popadel, še preden sem lahko pojasnil. Kot da je to sploh razlika, ali je v resnici ona tebe? je poplesal naokoli. Saj: zato sem te pa svaril, jebenti! se je komaj še zadržal, da me ni klofutnil. Sam vidiš zdaj, da se nisem brez razloga penil!

Ne razumete, sem še poskusil.

Kaj ne razumem? je spet popadel.

Rada se imava, sem izrekel. Par sva, sem pokazal s sklenjenim palcem in kazalce. Dobivava se, sem se povsem spozabil. Že dolgo se dobivava in še se bova, pa če

se vsi tu postavite na glavo, sem vse bolj užival v priznanju. Zato pa tudi ne potrebujem nobene pridige več, temveč samo lepo pošteno prosim, da držite jezik, sem bil neizprosen. Saj le vi lahko zdaj zaserjete.

Poslušal me je z široko razprtimi usti in zazdelo se je, da je pozabil dihati. V njegovem zabuljenem pogledu so se izmenjavale temnine strahu, besa, razočaranja in sovraštva, kakor bi bil nek hudi navzkrižni veter nad nama podil nevihtne oblake. Kljub temu nisem niti malo obžaloval priznanja; bil sem zdaj že pripravljen na vse in bilo mi je vseeno.

Prav, je končno trenil. Če si že tako nor, si je prižgal cigareto in je ves izžet sedel na klop ob zidu. Nihče mi ne bo mogel nikdar reči, da sem imel kaj pri tem, se je skozi dime razbolelo zazrl v prazno. Nihče konec koncev tudi ne bo smel terjati, da se moram zadolžiti s tvojim pogrebom, je dodal čez čas žaloben, kakor bi bil v resnici že mrtev. Te bodo že pospravili na državne stroške — ali pa te pač ne bodo, kaj pa to mene briga?

52.

Ob jutranji kavi sva z mojstrom trdovratno molčala in pogledovala drug mimo drugega. Čutil sem sicer, da je najhuje že mimo in da me ne bo odpustil, niti zatožil Lepcu. Tudi sam je bil namreč v zocu, saj, gizdav kot je bil, ne bi nikdar priznal, da mu je vajenec ušel z vajeti, vsi drugi izgovori pa so bili kajpada nezadostni. Bil sem mu seveda potihem hvaležen, da je bil tokrat na moji strani. Saj, izbiral je navsezadnje med tovarišijo, ki je bila vsa njegova družina in pa seveda mano, ki sem bil pritepenec.

V to najino stišje je potem pribrnel Pavlica, ki je le redko prihajal med službenim časom, in je že skozi spuščeno šipo namesto pozdrava vprašal: Ali že vesta? Nato pa, ko sva seveda le zazijala, je v naglici prisedel, in je, medtem, ko mu je mojster nacejal ostanek kave, pojasnil: V Skiniju je bilo baje nocoj sranje. Neki manijak je kurbi odgriznil ščegetavček. Potem pa so z urgence prijavili na policijo in je bila takoj racija.

Čakaj!? je kar vstal mojster. Zakaj bi ženski odgriznil tisto? je nato spet sedel. Kaki so pa to heci?

Saj pravim, da niso heci, je sila zresnjen dejal Pavlica. Milka je to prinesla, ki ima moža na policiji — ne vem, čemu bi si zmišljevala?

Ženski odgriznil tisto!? me je še zmeraj ves nejeveren premeril Gajaš, ki je zdaj kar pozabil, da se drži name. Če je to v resnici sploh mogoče odgrizniti? Saj je to le en tak ječmenček, ki ga komaj čutiš pod prstom.

Kakor pri kateri, pravijo, je posegel Pavlica, ki je očitno o tem to jutro že razpravljaj. Vsekakor pa je zadeva hudičevo krvava in je pač ni mogoče prikriti.

Kot da bi se ti skrival, če bi ti katera odgriznila malega! je bil nekako vse bolj ogorčen mojster. Tekel bi ti takole z njim v rokah v bolnico, naj ti ga čim prej prišvacajo, je pokazal.

Seveda bi tekel, pa še kako bi tekel, je priznal vznemirjeni prinašalec novice. A potem bi se vrnil in bi ji gladko populil zobe.

Ja kaj si pa misliš!? je soglašal Gajaš. Temu manijaku bi bilo treba takoj tam obrniti glavo, da ne bi več nikdar naprej gledal! je pograbil namišljeno zločinčevo glavo in jo je nekajkrat sunkovito zasukal. Če ni tega Lepec seveda že tudi napravil, saj je bila ženska verjetno njegova? je potem pristavil.

Neka Beloruskinja, pravijo, je zmignil Pavlica.

Beloruskinja!? sva se spogledala z Gajašem. Sara iz Vitebska, sem se celo spomnil njenega imena. Tega ji res

ne bi smeli napraviti, me je zmrazilo. Saj je bila še skoraj otrok...

Zmajali smo in sočutno umolknili.

Gledal sem jo v spominu, kako je odeta v svileni rožno palerino priplapola tam iz ozadja in mi pomahala z dolgim belim mufom, ki si ga je nato kot radovedno kačo oživiljala med nogami in sedala nanj. Videl sem njen tanki život z zašiljenimi joški, ki se je vse bolj predajal zaigrani strasti, in slišal sem Zobarja, ki je med navdušenim ploskanjem zavzdihnil: Kaka mačka! Saj se lahko človeku zmeša! Le kje ste jo, zaboga, vzeli?

Se spomniš, kako se je samo Zobar grebel zanjo? me je tedaj dregnil mojster.

Seveda se spomnim, sem ga vprašujoče ošinil — saj misel, ki naju je očitno zdaj obenem obšla, je bila res nora.

Spogledala sva se izpod čela in si nisva upala izreči.

Lepec bo najbolje vedel, kako je bilo in kdo se je spozabil, je vstal Pavlica in se je z mahom rok poslovil. Če ga seveda vso to sranje ni spet spravilo v keho? je potem pomislil, ko je že sedel v avtu. Pravila je namreč Milka, da so jih kar nekaj polovili in da bodo kupleraj najverjetneje zaprli.

Mojster je v vedru splahnil lonček in je pristavil še za eno kavo.

Mala še ni obdelana, je dejal Lepec v mojem spominu. Pojma ona še nima, kaj jo tu čaka. Veš, da pri nekaterih to malo traja, je namignil na nekaj, kar je bilo sicer znano. Mnoga taka dekleta so res prišla v dobri veri, da bodo samo plesale, ali celo, da bodo tu našle zaposlitev, ki bo primerna njihovi izobrazbi. Sledilo pa je potem razočaranje in seveda trenutki, ko jih je bilo treba streiti in jih prisiliti tudi v prostitucijo. Nekatere je seveda uklonil brezup, druge strah, tretje čas, pri mnogih pa so zalegli šele udarci.

Misliš, da bi lahko Zobar napravil kaj takega? me je vzdramil Gajaš.

Mislim, da ne, sem skomignil.

Tudi jaz mislim, da ni tak prasec, je nekako z olajšanjem pritrdil. Moral je to biti kak italijanski lovec, saj le ti so vsega zmožni? je ugibal. Ali pa kak zaležani Švabo, tu iz nudističnih toplic, ki se mu že sedem let ni pošteno dvignil?

Tedaj je priškrebila Malačičijeva osivela katra in se med neznosnim škripanjem zavor in vsega nekako le ustavila. Njegov prihod je bil seveda prav tako povezan z novicami iz Skinija, saj muzikant je ponavadi vsa svoja jutra preležal do poldneva in se je šele z večerom spet zbratil s svetom. Tokrat, se je zdelo, ni še niti legel. V obraz je bil namreč ves zabuhel, oči pa je imel krvave in žmirkave, kot bi mu jih posolil.

Reci, je nestrpno velel Gajaš.

Igral sem krokarjem pri Peku, ko mi je Cec prišepnil, da je nekaj slišal na Petrolu, je del s krehavim glasom prišli. Bil sem tam ob petih, pa so že vse obstopili; pandurjev kakor dreka, razumeš, pa mandeljci v civilu, je pokazal naokoli. Lepčev avto je bil parkiran na dvorišču. Nekaj bab so ravno tisti čas ujeli spodaj v kuruziščih in so se tam z njimi nekaj drli. Zobarja pa so ob sedmih prijeli v njegovem bloku, spodaj v kleti.

Torej je bil le on, je otrpnil mojster.

Kdo pa? je cmoknil Malačiči.

Prasec stari!

Prasec, kaj pa?

53.

Zobar in Lepec sta po kruti noči obtičala v priporu. Krizni štab, ki so ga sestavljali Gajaš, Batistuta, Malačiči in Pavlica je takorekoč podnevi in ponoči zasedal pod napuščem v slepi ulici. Novice, ki so se zdaj tu stekale in premlevale, so bile sprimek verjetnega in domišljije. Ljudski glas je odvezemal, kar bi lahko udeležence kakorkoli počlovečilo in dodajal, kar je pač lahko še stopnjevalo prezir. Zgodba o tem, kako je perversni dentist vso noč mrcvaril mladoletnico, ki so mu jo posebej za to priložnost dobavili iz sirotišnice v Minsku, se je iz ure v uro daljšala in je postajala vse bolj strahotna. A vendarle smo vsi tu dobro vedeli, da ji ni ugašal cigaret na bradavicah, saj ni nesrečni Zobar nikoli kadil, pa tudi o skupinskih bakanalijah je bilo komaj verjetno, saj je bil tip zaradi bolehnne sramežljivosti pri takih igrich zaprisežen solist.

Bronje možev pripor ni posebej presenetil, še manj pa vznemiril.

Klicali so jo sicer dopoldne, da mu je prinesla zobno ščetko in glavnik, kar je lahko pomenilo, da mu bo preiskovalni podaljšal pripor, sicer ni o obtožbi ničesar ve-

dela. Tudi odvetnik, ki so mu ga ob takih prilikah najemali prijatelji, je bil do nje tokrat nadvse nezaupljiv in ji je bil na voljo le po telefonu.

Prisedel sem v beli mercedes, ki ji je bil torej končno spet na razpolago, in se komaj brzdal, da nisem zapopevkal ter s tem razkrinkal sicer skrbno zatajevano veselje, ki je začelo pomalem plivkati že, ko sem izvedel, da je Lepec v priporu, nato pa se je samo še razšumevalo. Zdelo se mi je namreč, to veselje, nekako nezdravo čutenje, saj se mi je obenem dozdevalo, da bi moral vsaj tokrat dihati s tovarišijo, pa tudi Bronji najverjetneje le ni bilo povsem vseeno, kako se bo vse to izteklo.

Ravnokar me je poklical odvetnik, je rekla, ko sva se zapeljala iz mesta. Prinesel mi je Cetotovo sporočilo, ki ga nisem povsem razumela, me je pomenljivo ošinila od strani. Naj ne mislim, da bo zazmeraj ostal za zidovi, ga je potem po premolku izrekla.

Naj ne misliš, da bo zazmeraj ostal tam? sem ponovil.

Samo to, je prikimala. Ponavadi pa je pošiljal pravcate litanije, ki so se, recimo, začenjale s tem, kje bom medtem dobila poceni teletino, končevala pa z navodili, kaj naj si oblečem, ko mi bodo dovolili obisk.

Morda pa že sluti, da bo tokrat kaj hujšega? sem pomislil. Morda ti sporoča, naj te prehitro ne grabi panika?

Meni pa se bolj zdi, da me svari, je odvrnila. Naj ne mislim, da sem kar fraj, je pojasnila. Naj se ne vedem tako, mi je pomežiknila. Naj ne počnem tega, se medlo nasmehnila.

Ponovil sem v mislih pripornikovo sporočilo in ugotovil, da ga je res mogoče brati tudi tako. Še posebej seveda, če ga je tako razumela ona, ki ji je bilo namenjeno in ki ga je seveda bolje poznala.

Tudi zato, najverjetneje, imam že ves čas občutek, da sploh nisva tako zelo varna, kot se nama dozdeva, je čez čas spet načela.

Misliš, da lahko kdo pazi nate? sem se nehote obrnil, da bi videl, ali nama sledijo.

Ne bi bilo prvič, je zmignila.

Če bi bilo zdaj res tako, te najverjetneje ne bi svaril, temveč bi lepo čakal, da se ujameš v past, sem premišljal.

To je seveda logično, je pritrdila. A kaj je pri njem še sploh logično? se je že naslednji hip znova prepustila pomislekom. Donosen posel je napravil z muziko in res dobro mu je šlo, pa je vendarle vse bolj rinil za temi nesrečnimi dekleti, ki so mu navsezadnje čista zguba. Ali ga je v Budimpešti opetnajstila mafija, ali so se mu zataknille na meji, ali pa so jih na koncu razhajkali v lokalu — vse, kar je z njimi pridelal, je v en mah tudi zapra-

vil, razen tega pa si je seveda znova spravil policijo za vrat.

Dvomim, da mu bodo lahko kaj dokazali, sem povzel po kriznem štabu iz slepe ulice, ki je medtem seveda že predvidel vse mogoče in nemogoče luknje, skozi katere se Lepec še lahko izmuzne.

Tudi, če mu že kako malenkost dokažejo, ga bodo prijatelji na koncu izbezali, mi je pojasnila. A tudi to ga bo kajpada stalo, predvsem pa ga bo seveda povleklo še globlje, je nejevoljna vzdihnila. Naposled bo potem res lahko počel samo še, kar bodo terjali od njega.

Kdo pa so pravzaprav ti — prijatelji? sem bil radoveden.

Kdo? je skomignila in je raje utihnila.

Zapeljala je na makadamsko pot, ki je med jelševjem in nizkim močvirskim rastjem vodila do reke. Velikansko rdeče jesensko sonce se je bilo pravkar dotaknilo sivin nad obzorjem in se je nezadržno spuščalo. Nad ledinami so popuhtevale komaj vidne meglice in se zalizavale v koprene, ki so se kakor gromozanska eterična bitja razpotegnila nad vse bolj mrakobnimi ravniciami v ozadju. Kadar sem taka, grem najraje k reki, me je neka-ko opravičujoč se pogledala, ko je ustavila na bregu in izključila motor. Nekaj pač že je v tej vodi, kar me neka-ko spravi k sebi, se je zazrla v gladino, ki je kakor svinčena plazma minevala za okljuko. Morda ne boš razumel,

da sem si zdaj želela priti s tabo, mi je šla s prsti po zatilju. A sem si res zelo želela.

Žal mi je, da je vse to med nama tako čudno, sem dejal nekako ganjen.

Čudno? mi je segla v lase in me primorala, da sem obrnil glavo.

Bilo bi vse drugače, če bi šla lahko kdajkoli, sem iztisnil.

Mogoče res, je razumela. Dokler nama ne bi spet prišlo v navado.

Ne verjamem, da se to praviloma tako ponavlja, sem odkimal. Nočem, da se slepiva s to tolažbo.

Nagnila se je k meni in mi z dlanimi objela lica. Prav, je rekla med poljubom. Nočem biti s tabo nikdar slepa, se me je je krčevito oklenila. Hočem, da sva vse in da živiva.

Stopila sva iz avta in se objeta napotila po stezici, ki so jo ribiči zgazili prav ob vodi. Bila je rosa, bilo je spolzko in v temninah negotovo — a midva sva hodila proti toku! Čutil sem jo ob sebi polno, krepko, pa vendar krhko in nadvse ranljivo. Ni je bilo reči, ki je ne bi zdaj storil zanj, dal bi se za njo v zameno, tudi če bi sam hudič prišel po njo iz te črne vode, v resnici pa seveda nisem mogel napraviti ničesar. Nekajkrat mi je že celo spolzela misel, da bi kje spotaknil Lepca in ga sunil z izvijačem, a tako bi pač kvečjemu končal v kehi in se morda vrnil,

ko bi jo že zdavnaj snedla leta. Razen tega pa, seveda, kaka je lahko še sploh ljubezen, ki ima kaj takega na vesti?

Včasih sanjarim o krajih v katere bi lahko pobegnila, mi je zašepetala ob ušesu, kot bi mi bila brala misli. Pa nisem potem nikoli povsem prepričana, ali bi ti bili res povšeči?

Upam, da me vabiš nekam na jug, sem jo objel.

Morda pa bi bilo bolje na severu? se je zasmejala. Zaklenila bi se v kaki dolgi zimi v najino hiško in sploh ne bi nikomur odpirala vrat, mi je z dlanjo poiskala trdoto pod trebuhom in jo stisnila, da me je zbolelo.

Škoda, da nisva šla k Olji? sem šepnil.

Počepnila je in mi s hitrimi prsti rešila trdoto iz hlač.

Topli poljub, ki ga nisem pričakoval, se mi je kot eter razlezel po telesu in me usločil v doslej neraziskanem čutenju. Napravile so mi že doslej deklice to, a bila je, vsaj med domskimi, bolj nekakšna usluga, ali pač potešitev v naglici. Bronja pa je natanko vedela, kje se pod tem vrhom sprehajajo mravljice in kje pikajo čebele.

54.

Popoldne je Pavlica presenetil z novico, da so Zobarja že izpustili iz pripora. Krizni štab v slepi ulici se je sprva le čudil, nato pa so možakarji postopoma le domeli, da je bil zločin najverjetneje le sladostrastna spozaba in da gotovo tudi ni obstajala nevarnost ponovitve. Saro iz Vitebska, ki je bila za neposvečene sicer še zmeraj sirota iz Minska, so medtem tudi že odpustili iz bolnišnice in jo deportirali neznano kam. V priporu sta bila torej zanesljivo le še Lepec in pa lastnica neslavnega nočnega lokala, gospa Angela, ki se je je z leti oprijel vzdevek Matka.

Steklenice, ki jih je v teh preizkušnih dneh izpraznila tovarišija, so se kopičile že v dveh košarah. Mojster jih je, kot je bilo videti, namenoma puščal na razgledu, saj mu tako strankam ni bilo treba posebej vneto dopovedovati, da ima zaradi posebnih okoliščin dopust. Če pa ga je kdo le prepričal, da sem mu lahko mimogrede kaj malega usposobil, ga je potem namesto plačila poslal v samopostrežbo po par steklenic namiznega vina.

Dokler ne bomo v tej državi legalizirali vsaj mehkih drog in prostitucije, bo to še naprej le ena velika vaška

skupnost, kjer bo vsak lahko pokazal s prstom na vsakega, ki je malo drugačen, policija pa bo še naprej veselo sežigala konopljo in pa seveda čarovnice, je predaval profesor Batistuta, ki je sicer že drugi dan pozabljal v službo. Demokracija bo tako tu še zmeraj zgolj izgovor za neumnosti, tranzicija pa seveda le drugi izraz za nezmožnost, da bi uveljavili kaj boljšega, kot je bil komunizem.

Politika gor ali dol, a to kar je napravil Zobar, je po mojem lahko sprejemljivo samo še med ljudožerci, je znova ugovarjal Pavlica. Če enkrat tudi to tu dopustimo, se bomo prej kot v enem dnevu iztrebili, saj ni v tej državi več nikogar, ki ne bi rad komu odščipnil kaj živega.

Tudi Zobarjev primer kajpada kaže predvsem na določeno družbeno patologijo, je vsiljivo dvigoval svoj vse bolj ukrivljeni prst profesor. Kaj pa je pravzaprav spravilo tega visokošolsko izobraženega človeka na tla in ga primoralo, da si je začel kupovati ljubezen, če ne ravno tista družbena razmerja, ki so mu onemogočila, da bi v skupnosti dosegel polno veljavo in se v skladu s svojim statusom konec koncev priljubil kaki normalni ženski?

Zobarja ni zajebala država, temveč njegova neumna mati, je ugovarjal mojster. Spravila je najprej s sveta moža, ki bi edini otroku lahko pojasnil, zakaj mu kaj rase med nogami. Potem pa je ta hudičeva baba fanta tako

vlekla nase, da si še pri tridesetih ni upal nobeni dvigniti krila, kaj šele, da bi si jo seveda priženil.

Recite vi temu, kar hočete, a tega pač ne bi smel, je mrmral Malačiči, ki je vmes ponavadi dremal. Tega ji še hudič ne bi napravil, da je zdaj brez užitka, kaj šele človek, ki ve, da je kak srečen fuk pravzaprav vse, kar lahko pričakuje od življenja.

In vsaj v tem je tovarišija vsekakor soglašala: še najmanj so bile krive ženske iz Skinija. Ponujale so bile darežljivo, kar ni bilo mogoče zvrtni v zemljo, tudi ni zraslo na drevesu, za povrh pa je imela vsaka samo eno. Zdravile so s tem boleznijo, ki jim ni bilo drugega zdravila. Shranile so varno vsako težo, ki si ni več upala pred spovednika. Potrpele so celo s takimi, ki jim ni nihče hotel seči niti v roko. V zahvalo pa jih je potem zmeraj kak pes ogrizel, policija pa jih je preganjala po kuruziščih in jih suvala nekam tja preko meje, kjer da je bil svet bolj umazan in torej bolj primeren zanje.

A kakorkoli že, to kar je v resnici podžigalo razpravo in je nekako že ves čas viselo v zraku, pa si v še tako prekipevajoči opitosti nobeden ni upal niti omentiti, se je potem ob prvem mraku vendarle zgodilo: na dvorišče je stopil Zobar.

55.

Stal je tam, tovariš, ves zgrban in še bolj droban, kot je prihajal ponavadi. Pleša se mu je zaradi zamaščenih in upadlih las samo še povečala, tako, da je bila njegova glava od daleč videti kot narobe obrnjena hruškasta žarnica. Padlo je v oči tudi, da so bili preveliki usnjeni čevlji še zmeraj brez vezalk. Pa vendar ni to, vsaj na pogled, nikogar tu pod napuščem posebej ganilo. Pogledovali so sicer moške vsak po svoje, Pavlica žmirkajoč in izpod čela, Gajaš široko in naravnost, Batistuta posmrkajoč in s prsti okoli nosa, Malačiči pa skorajda že pod veke, a res zganil se ni nobeden.

Dober večer, dečki, je krehnil Zobar, ko je potem pristopil za nekaj kratkih podrsavajočih korakov.

Tovarišija je molčala.

Zatacal je v negotovosti, si dvignil hlače, ki so bile najverjetneje brez pasu, in si otepajoč popravil suknjič. Nato se je znova nekako po pasje zazrl k omizju in je nekaj dolgih, težkih trenutkov zaman čakal. Prišel sem, je nato spet krehnil. Prišel sem samo zato, da vam povem, kako je v resnici bilo, je zdrdral z od žalosti ali joka poškodovanim glasom. Da ne boste mislili, da sem res

taka svinja, kot zdaj vsi naokoli pravijo, si je zaman prizadeval, da bi govoril razločno in glasneje. Ker res nočem, da bi tudi vi tako mislili!? je zavzdihnil in je spet čakal.

Tovarišija je molčala.

Pridrsal je še dva tri koraka bliže in si je ogledal zdaj vsakega posebej. Njegove drobcene zenice so bile v polluči sinje, skorajda prosojne, kakor bi jih bila izprala voda. Podočnjaki so bili zmačkani, še preko njih so zrasle gube, ki so se zdele kot razpoke. Spet si je pridržal hlače in je rekel: Šel sem gori, ker sem pošteno plačal. Šel sem samo, da ji polížem, ker ni hotela drugo. Potem pa, ko sem se je le dotaknil, ji je grah nabreklih kakor kamen. Rotil sem jo in sem jo prosil, saj je vendar mokra. Pa se ni zmehčala. To pa mi je najverjetneje vzelo pamet, ker se drugega ne spomnim. Prišežem pri očetih, da se res ne spomnim in da nisem hotel, je zastokal in utihnil.

Tovarišija je molčala.

Res nisem hotel, je poprosil, nato pa je odnehal in je le odmahnil v prazno.

Podrsavajoč po tlaku in počasi, kot bi res vlekel ves svoj drek za sabo, je premnil v temnino za vogalom.

No? je čez čas zmajal mojster, kot bi bil rekel: Kaj človek vse dočaka?

Ja, je vzdihnil Malačiči, kot bi bil rekel: Kaj nam je bilo tega treba?

Samo, da si ne bo človek kaj napravil? je pristavil Pavlica.

Ne bo, ne bo, je bil prepričan Batistuta. Dobro on ve že, da mu ni to zveličavna kazen, je pojasnil. Če pa tudi še ne ve razločno, pa gotovo čuti.

56.

Opoldne je Pavlica prišel z novico, da se je Zobar ustrelil. Našli so ga zjutraj v ordinaciji na delovnem stolu. V vazi poleg je bila rumena krizantema, na mizici pa skrbno napisana oporoka s katero je vse svoje imetje zapustil kurtizani Sari, ženski, ki ga za življenja niti proti plačilu ni hotela v sebi.

57.

Pizda! je udaril mojster z obema rokama po mizi. Zdaj nam je pa še to napravil! je dvignil razprte dlani nad glavo in se je med njimi očitajoče ozrl k bogu, ki da je spet dopustil nezaslišano svinjarijo. Povem vam, zanalašč se je ta pesjak počil — da naj bi se zdaj grizli namesto njega, je ošinil tovarišijo. Ampak, mi se ne bomo! je nato ukazal. Prav briga nas vse skupaj za rezervnega Kristusa, ki ni nikoli imel moške pameti in se je vse življenje držal, kot bi mu vrana kruh odnesla, je med šaro na polici ves nasršen izbrskal osmojen ostanek sveče in jo postavil na vogal za katerim je pokojni ponavadi sedel.

Zazrli so se v šibak plamen, ki se je poprasketavajoč nekako le razgoreval in dolgo molčali. Ogorčenje, ki ga je na zabuhle obraze priklicalo prijateljevo nesmiselno slovo, se je v tem opoldanskem stišju polagoma zaredilo v nemo žalobnost, ki se je mestoma oglašala le z izdajalskim krulincanjem v trebuhu. Zobar je bil res nergav otročaj, ki bi ga bilo treba še pravi čas našeškati in ga stresti v hlače, a bil je obenem tudi poosebljena nesreča,

saj je sleherno radoživost ali lahkomiselnost prej ali slej plačal z obrestmi.

Pol leta mi je obljubljal zobe, je Pavlica s prstom pokazal praznino v ustih. Zdaj pa je na to kar pozabil? mu ni šlo v glavo.

Tudi moj mostiček bo šel vsak čas k hudiču, je potipal Malačiči. Ne vem, kako si bom brez socialnega to sploh popravil?

Briga njega za vaju, je pljunil Gajaš. Briga zdaj njega za vse.

Morda pa smo bili le malo trdi z njim? je tedaj smrknil Batistuta.

Tovariši so se plašno spogledali in so nato zopet nekaj časa slutljivo molčali. Bilo je navsezadnje res, da ga po spozabi v Skiniju niso pustili k mizi. A to se tu ni primerilo prvič in lahko bi Zobar vedel, da se bodo prej ali slej zmehčali.

Mislim pa, da reč v resnici sploh ni od včeraj, je tolažeče nadaljeval profesor, ki se je nekako ustrašil zaskrbljenih obrazov. Leta in leta smo se vsemu, kar je počel z ženskami, samo smejali, pa čeravno se nam je marsikaj potihem zdelo čudno in ne bi sebi nikoli dopustili. Bilo pa nam je tudi jasno: kdor je enkrat prestopil mejo, bo potem bredel samo še globlje, pa tudi, če se vsi na glavo postavimo. Zato res ne vem, ali smo lahko k tej nesreči sploh kaj odvzeli, ali dodali?

Bilo je, kar je rekel, seveda ves čas v zraku — a sproženo takole, naravnost in razločno, je povsem spačilo obraze — bi bilo res kaj drugače, če bi mu bili sinoči zmogli reči: prav je?

Veš kaj — zdaj pa si začel že srati! je povzdignil muzikant.

Kaj misliš, da smo mi tukaj psihiatri? je vzplahutal vodja voznega parka.

Ali mogoče kaki filozofi? je zbodel mojster. Lepo te prosim? je sunil z nogo in se komaj še zadržal, da ga ni pohodil

Navsezadnje pa si prav ti sinoči le odmahnil! je pribil Pavlica. Saj, če bi bilo po moje..., je zagagal in se že ugriznil.

Kaj bi bilo, če bi bilo po tvoje — no!? je Batistuta odrinil mizo, da se je sveča prevrnila in se zakotalila po tleh.

Otrpnili so v nelagodju in se zazrli za njo.

Pristopil sem in jo pobral.

Še sveče mu ne zmorete v miru pokuriti, sem iztisnil, ko sem jo zopet postavil na mizo in prižgal. Saj je bil vendar tovariš.

Doseglo jih je, kot bi jih bil ošinil z bičem.

Povlekli so glave med ramena in se skesano sesedli vase. Zdeli so se mi zdaj tudi oni veliki otroci, ki jih je presenetilo nekaj neobičajnega in ne povsem dojemljivi-

vega. Batistuta je s svojimi izsušenimi, neubogljivimi prsti brkljal po nosu in smrkal, Malačiči je vse bolj dremavo pogledoval pod veke, Pavlica je lesketavih oči žmirkal v plamen, ki se je nemirno plapolajoč spet razgoreval, Gajaš pa je tipaje pod klopco poiskal polprazno plastenko rdečke in jo je previdno postavil na mizo.

Prinesel sem iz kuhinje čiste kozarce in jim natočil.

Nagibali so potem dolgo molče in spoštljivo, kakor se pri zadušnici tudi spodobi.

Nato je mojster zašepetal: Treba bo zbrati za venec.

Treba bo, ja, so pokimali in zatipali po žepih.

58.

Bolj ko se je bližal čas zadnjega slovesa, bolj se je tovarišija nalivala z vsem, kar je še preostalo v shrambah. Bolj ko so učinkovali maligani, bolj so tudi odpuščali sebi in pokojniku. Le še usoda, ta nepotešena stara lajdra, je bila zdaj vsega kriva, in če bi jo le lahko dobili v pest, bi jo združno scefurali na tako majhne koščke, da je ne bi ne bog in ne vrag več nikoli sestavila. Saj, pokojnemu je pač res napletla, kar si je sploh lahko grdega zmislila, za nameček pa mu je za popotnico zdaj naročila še dež. Lilo je namreč od zgodnjega, kakor bi se bile odprle vse nebeške pipe obenem, med težkimi dežnimi kapljami pa je bilo na trenutke čutiti celo sneg.

Poslali so me po venec s triimpetdesetimi krvavo rdečimi nageljni. Na žalni trak je morala cvetličarka z zlatilom napisati: Bil si dober tovariš in si to tudi ostal. Potem pa so se še kar prerekali, ali to res pove vse in ali so besede, ki jih lahko spraviš na tako poslanico sploh dovolj.

Morda pa bi mu moral kdo izmed nas še kaj reči ob grobu? je pomislil Pavlica, ki se je očitno tu najbolj spo-

znal na pogrebe. Gotovo mu ne bo niti malo prav, ko se bo tam zljajal nekdo, ki ga ni niti poznal?

Mu bomo že prešteli rebra, če bo kaj preveč sral, je odmahnil Gajaš, ki ni maral proslav. Kar bi mu mi želeli reči, pa mu lahko tudi potem šepnemo, saj tako ni za vsaka ušesa.

Kaj pa imamo takega za bregom, da ne bi smeli vsi slišati? je oporekal Batistuta, ki bi najverjetneje rad nastopil. Kvečjemu bi bilo najverjetneje prav, da nekomu že enkrat povemo v obraz, kaj si o vsem mislimo.

Lepo vas prosim — bodimo pametni, je naposled posegel Malačiči. Ve se vendar že od nekdaj, kaj je pri odprtem grobu prav in kaj ne, se je ves zresnjen spogledal z vsakim posebej. Pove se pač o pokojniku, kar se ob taki priliki mora, zadnja je pa tako in tako muzika.

Muzika? je zinil profesor.

Muzika, muzika, je zmagoslavno razširil roke muzikant. To vendar imamo in to tudi lahko damo.

Seveda, je razumel vodja voznega parka. Zaigral mu boš Tišino.

Ali pa: Raste trava zelena, ti si ljubezen edina, je ves hripav zapopevkal mojster.

Eh! so zaplahutali vseprek. Kaka pa je to muzika!? Kaj se ti meša!?

Zakaj pa zdaj ravno tega ne? je bil nadvse užaljen. Rad jo je poslušal. Vse bolj jo je imel rad. Dogovorila sva se že celo, da pojdeva skupaj na koncert.

Mislili bodo, da smo pedri, mu je pojasnil Pavlica.

Pa tudi sicer se spodobi kaj bolj globokega, je priki-maval Malačiči.

Predvsem pa je za tako priložnost edino primerna resna glasba, je pritrdil tudi Batistuta. Nekaj, kar ne gre samo do srca, ampak tudi kaj sporoča.

In tako so na mizi namesto sveče, ki je seveda že zdavnaj dogorela, spet imeli kost, ki so jo glodali in si jo pulili, kot bi jim pomenila preživetje. Malačiči je prinesel iz katre harmoniko in je preigraval melodije, ki bi bile morda lahko primerne, a jim kot zanalašč ni zdaj nobena povsem ustrezala. Ura pa, ki je neprizanesljivo krajšala trenutke do trenutka, ko bo Zobarja zazmeraj sprejela zemlja, ni več na njih niti gledala. Vrtela je svoj pogoltni čas in ga molče premikala, dokler ni Pavlica ves zgrožen ugotovil, da je le še uro do pogreba in da je zdaj pač že prepozen za bolj svečani gvant. Batistuta je ob tem dodal, da ga sam v resnici niti nima, saj da je ostal pri prvi ženi, Gajaš pa je ponergal, da pač žal ni tu nikogar, ki bi mu ga lahko skrtatil in pravilno zlikal. In tako so zlahka spet sklenili, da se bo moral preobleči edino Malačiči, ki bo navsezadnje tam stal v prvi vrsti in igral.

Prinesel sem mu torej iz avta njegovo nočno oblačilo, ki ga je skrbno spravljalo na obešalnik in ga pokrival s polivinilom. Bila je to pariško modra svilena srajca z velikim ovratnikom, črne žametne hlače in baržunast sako z belo rutico v naprsnem žepu. Na koncu pa si je muzikant vešče zavezal še široko zebrasto kravato in je vanjo zataknil zlato srebrno iglo, ki jo je sicer hranil v kovinski škatlici za mentolove bonbone.

59.

Pririnili smo iz avtomobila in pod milim nebom, ki je bilo še zmeraj ena sama velika ledena solza, neka-ko uredili vrste. Pavlica, ki je nosil venec, je stopil v ospredje, sledil pa mu je Malačiči s pripravljeno harmoniko. Gajaš mu je držal nad glavo edini dežnik, ki smo ga premogli, midva z Batistuto pa sva seveda spet opletala na repu. Dež, ki ga je obračal neki povsem zmedeni jesenki veter, nas je kajpada na mah premočil, a to zdaj kajpada ni štel. Zakorakali smo kot res majhna, a strumna vojska po razkvašeni stezici in se nismo uklonili niti lužam. Nato smo šele pred vežico zastali in smo se zaman ozirali med kamni, saj ni bilo na pokopališču o pogrebcih ne duha ne sluha.

Kaka je zdaj to sabotaža? je z globokim glasom vprašal mojster.

Spogledali smo se in nejeverni molčali.

Tedaj je spod napušča stopil mož v dolgem blatnem plašču in nas je premeril, kot bi pravkar padli z lune in bi bili tudi sicer vesoljci. Zgrbil se je pod kapuco, ki se mu je odpirala nad nosom in je smešno plašen čakal.

Kje ga bomo pokopali? je spet brundnil Gajaš.

Koga, prosim? si je oni le razprl kapuco.

Zobarja, prosim? je pristopil.

Zobarja? se je vprašujoče zmrdnil oni. Mislim, ljubi moji, da danes ni bilo nobenega Zobarja na seznamu, je skomignil. Bili so: Žižek ob desetih, Jović ob enajstih, je našteval in je štel na prste. Potem pa Lah ob enih in na koncu Brodnik...

Seveda, Brodnik, mu je Pavlica zdaj segel v besedo. Viktor Brodnik, prosim?

Brodnik, pravim, je bil ob dveh na vrsti, je pojasnil mož v plašču. Zdajle pa je, mislim, že kreprko čez tretjo, je nekje v notrini gledal uro. Bil je to obred, saj veste, ki gre dokaj hitro, posebej še v tem vremenu.

No!? je vzkliknil mojster, ki je bil že tak, da bi popadel in bi mlatil.

Rekli so ob treh, je šepnil vodja voznega parka in se skril pred njim za vencem. Naj me strela zadane, če ni bilo to napovedano za tretjo?

Pa naj te že enkart zadane! je zamahnil Gajaš z marelo in je sunil grobarja v ospredje, naj nam pokaže, kje so ga, Brodnika, pokopali.

Zvrstili smo se v gosjem redu in smo skoraj tekli med grobovi, kakor da je še mogoče zamuditi. Dež nam je tolkel v obraze in moker mraz se je zajedal v duše, mi pa smo bili že spet pogrebci, ki ne priznavajo uklona.

Obstopili smo potem tam sveže zagrebena žolto ilo, na kateri so bili le štirje spomina željni venci in smo nekaj časa nemo ždeli, kakor premočeni ptiči. Bil je to grob, ki se mi je zazmeraj vtisnil po praznini; zaredila se je bila namreč tu v ravnini in je bila z dežno zaveso neizprosno skrita vsemu, kar je še obstajalo na svetu. Nič nisem želel Zobarju in nič mu nisem mogel reči. Pa vendar se mi je zdelo to tako nevredno, kako je tak človek sam še tudi v smrti.

Ne zameri, da smo zamudili, je iznenada rekel Gajaš. Žalostili smo se zaradi tvoje nore smrti, pa smo malo pili, je skomignil. Vse drugo pa je tako zapisano na vencu, se je nato potacavajoč po žolti brozgi umaknil, da je lahko Pavlica stopil do križa in je prislonil nanj naše darilo s triinpetdesetimi krvavo rdečimi nageljni in hudo razvodenelim napisom, na katerem se je komaj še prebralo: Bil si dober tovariš in si to tudi ostal.

No? se je govornik ozrl še Malačičiju, ki ga je prejle po nesrečnem nesporazumu z uro pustil brez dežnika.

Premočeni in od mraza ves drgetavi muzikant se je razkoračil in si namestil harmoniko. Nato pa, ko se je že zdelo, da je končno otipal prave gube, je zopet dvignil glavo in je vprašal: Katero?

Spogledali smo se in bili v teh svečanih trenutkih celo besni nanj, ker se ni spotoma domislil nečesa primernega in nas odrešil zadrege.

Tedaj je Batistuta dejal: Kaj, če bi Internacionalo?

Tovariši so mu z molkom pritrdili in Malačiči je končno raztegnil svoj meh.

60.

Lepec je bil že sedmi dan v preiskovalnem zaporu, ne da bi Bronja natančneje izvedela, česa ga pravzaprav obtožujejo. A zdelo se mi je vse bolj, da je to tudi ni posebej zanimalo. Mojster, ki je seveda izvedel za najino zvezo, ni tega poslej nikoli niti z namigom omenil, midva sva se pa še naprej vedla, kot da se morava skrivati tudi pred njim. Bil je to torej nekakšen tihi dogovor, ki nam je pomagal, da si ni bilo treba gledati v oči in polagati računov. Dobivala sva se tako še zmeraj med mojo namišljeno dopoldansko malico, ko je bil Ingo v šoli, potem pa ponavadi zopet zvečer. Tekli so nama dnevi, ko nama je bilo dovolj že, da sva se lahko skrivaj dotikala pod mizo, si kradla poljube za vogali in čebljala o vsem, kar naju je zadevalo in kar ne.

Potem je zvečer na lepem predlagala, da bi šla k njej.

Povabilo me je presenetilo in me zalotilo povsem nepripravljenega. Prag njenega doma je bil meja, ki je nisem želel prestopiti. Ali celo še več: bil je to prostor, ki zame kratkomalo ni obstajal. Odmislih sem ga in potlačil, kot da bi res lahko prihajala od nikoder in se tja tudi vračala. Bolj sem bil ta čas pripravljen verjeti, da se

tam nekje z angelskimi perutkami spušča na moja tla, kot pa, da ima tu nekje blizu dom, ki ga deli še z nekom.

Kaj veš, kdaj bo spet taka prilika? se me je oklenila in je vztrajala. Samo okno bi ti rada pokazala, pred katerim sedim, kadar sem lahko čisto sama. Pa moj mesečev kamen.

Mesečev kamen? sem spraševal in se čudil.

Mesečev kamen, ki ob gospe Olji edini ve vse o naju, mi je šepetala. Valencianit iz mehiških rudnikov srebra, mi je pojasnila. Pokojna teta Emilija mi ga je prinesla za šestnajsti rojstni dan in od takrat je zmeraj z mano. Veliko je bilo v mojem življenju reči, ki sem jih lahko zaupala samo njemu.

Mesečev kamen je torej res kamen, sem končno razumel, a sem se nekako še zmeraj čudil, saj je pravila o njem, kot bi bil živ.

Zelo si želim, da bi se ga vsaj dotaknil, me je prosila s pogledom, ki je bil prepoln skrivnosti, o kateri mi je šepetala. Zelo mi je zdaj to pomembno, me je objela, kot da bi me lahko celo nosila, če bi se še upiral.

Kaj, če naju kdo vidi? sem pomislil, ko sem že hodil v njeni smeri.

Kdo le? je rekla, kot bi rekla: kaj me pa briga?

Pa mali? sem še poskusil.

Mali pač spi, je le odmahnila in me povlekla v temno.

Sledil sem ji po skriti poti, ki jo je poznala, kakor bi živela le ponoči in se z mačkami potepala okoli. Bilo je v tem njenem gibkem begu za zidovi in med plotovi nekaj, kar jo je napravilo nekako divjo in povsem drugačno, kot ko sem jo srečeval podnevi. Hodila je z dolgimi koraki in je lomila vejo in je tudi preskočila, če ji je bilo na poti. Potem pa, ko sem se že prav upehal, me je povlekla skozi mlado smrečje in mi z vrta pokazala okno. Hiša, ki je ždela v mrakobi za košatim zidom drevo reda, je bila nadstropna in najverjetneje tudi dokaj nova. Ob stopnišču spredaj je bila garaža z dvoje vrati in sploh je vse tu zdaj razodevalo razkošje, ki ga v resnici nisem čakal. Zdelo se mi je pač skoraj neverjetno, da je vse to lahko pridelal Lepec, ki je pri mojstru zmeraj jamral in se izgovarjal za plačila.

Ne boj se, no, me je objela preko pasa. Ingo spi tam zgoraj in se ponoči ne prebuja, mi je pokazala okno. Tisto tam je dnevna soba, midva pa bova raje šla tja zadaj, me je popeljala na dvorišče. Tam si ne boš zlomil noge, če bi moral res bežati, se je nagajivo zasmejala.

Kako ne razumeš, da mi ni vseeno? sem se vnovič obotavljal.

Pa saj razumem, me je potrepljala kot otroka.

Dom je nekaj, česar se komaj sploh spominjam, sem iztisnil. Najverjetneje tudi zato, je to zame posvečeno mesto.

Daj!?! je rekla, kot bi rekla: Kaj pa tveziš?

Umolknil sem in ji sledil k vhodu. Počutil sem se kakor ščene in zdel sem se sam sebi butast. Izgovori, ki sem jih nizar, so bili morda celo res smešni, saj tega, kar me je v resnici zadrževalo, sploh nisem zmogel povsem zapopasti. Čisto lahko namreč, da me je pravzaprav zaustavljala Lepčeva prisotnost. Hiša, ki si jo je uredil po svoje, predmeti, ki se jih je dotikal, prostor, v katerem je bila doslej samo njegova. A saj — sem mu lahko s tem nočnim obiskom sploh še jemal več, kot je bila vsa njena strast, ki sem jo že dolgo imel samo zase?

Ti ne razumeš, je zašepetala med poljubom, potem ko je odklenila. Morala sem to storiti, me je zavrtela v notranjost. Morala sem ti odpreti še zadnja vrata.

61.

Mesečev kamen je stal na polici ob oknu. Bil je velik kot dojenčkova glava in nekako tako tudi sploščen. Njegova nalomljena srebrno bela površina je vpijala neonsko svetlobo, ki je padala skozi šipo in jo v notrini lomila s temnejšimi, zadimljenimi odtenki. Zdela se mi je zdaj ta kamnita gmota res skrivnostna in prepolna nekake slutljive prisotnosti, ki je nisem dojemal.

Ali zdaj verjameš? je vprašala in mi naslonila brado na ramo.

Kaj moram verjeti? sem se z licem dotaknil njenega.

Kadar je luna ob mlaju, je kamen teman in zastrt, je zašepetala. Ko pa luna počasi rese, je tudi njegova notrina vse bolj polna svetlobe, mi je pojasnila. Ne vem ti tega prav pojasniti, a zdi se mi, da je tako tudi z mano.

62.

Z enim požirkom sem zvrnil viski, ki mi ga je ponudila za medtem, ko se je pomudila v kopalnici, in si takoj spet natočil dvojnega. Dnevna soba je bila majhna in nagneten z vsakostmi, ki so, vsaj takole na pogled, zvečina pripadale Lepcu. Na podboju za vrati so visele obešene črne boksarske rokavice. Na mizici z vdeleno intarzijo šahovske plošče, so bile razsute karte za briškolo. Na zidu je bil velik poster, ki je nato povsem pritegnil mojo pozornost, saj so bili na njem nanizani bankovci iz najrazličnejših delov sveta, ob imenih držav pa so bila pripisana tudi imena valut. Prvič sem si tako lahko ogledal indonezijsko rupijo, gvatemalski kecal, mongolski tugrik, ukrajinsko hrivno, izraelski šekel, honduraško lempiro, ganski cedi, in še mnoge druge bankovce z neznanimi heroji in vrednostmi.

Vedela sem, da te bo presenetilo, se je nasmehnila, ko je vstopila in me uzrla, kako sem s prstom zvedavo drsel po naslikanih bankovcih.

Pojma nimam zdaj, res, kaj je in kak, ta tvoj mož? sem tiho priznal.

Ko bi bil lahko kdaj na pravi strani, bi bil gotovo uspešen, je menila.

Kot da zdaj ni? sem pokazal s kozarcem okoli.

Zdaj pač že sam več ne ve, kaj je njegovo in kaj ne, je zmignila. Če bo ostal za dalj časa tam notri, se bo marsikaj tu sesulo, je vzdihnila. Vsak bo takrat terjal svoje, nihče pa ne bo vračal njegovega.

Torej si le želiš, da bi prišel čimprej ven? sem jo dreznil.

Vzela mi je kozarec in srebnila.

Prebral sem ji v očeh, da mi je zaradi vprašanja zamerila.

Zazrla se je v prazno in šele čez čas s spremenjenim glasom rekla: Pravzaprav pa si res ne želim. Preveč se je že nabralo slabega. Vem tudi, da sem za svojo norost že zdavnaj odplačala...

Stala je pred menoj bosa in za spoznanje razkoračena, kakor bi si nadvse želela čutiti tla pod nogami. Lica so se ji v tej nenadni zresnjenosti zožila in nosnice so se ji razširile, da sem slišal, kako je dihala na robu joka. Bila je zdaj, ta moja Bronja, spet čisto neka tretja. Narisal sem ji s kazalcem črto od ustnic do trebuha. Bila je to dolga dolga potka tam od kotka, kjer so se zmeraj najbolj smejala njena usta, ki je drsela preko brade in po vratu, dokler ni med dojками zašla v skušnjava, da bi

obhodila brege. Tipal sem ji bradavice, ki so me imele rade, in sem gladil svilo njenega trebuha, pod katero sva se že tolikokrat čakala, si prestrezala utripe — in jo pomalem zvaljbal iz žalobe.

Odzivala se je, kot bi jo grelo sonce.

Na stalaži sem ugledal škarje in ji z njimi prerezal hlačke.

Nikoli nisem to razumel, kako da sva se lahko ob tem še zmeraj znašla v taki nuji, kot bi med srečanji minila leta. Bili so to viharji, ki so butnili kot z jasna in naju v hipu razdejali, da sva se iskala kakor slepa in se bodla na robovih in konicah. Tesna soba, še pred trenutkom mrka in vsa tuja, pa se je kotalila z nama, se glasno hahljala, ali pa je pač tako nergala.

Od daleč sem naju taka včasih videl edino v sanjah. Ljubila sva se na vseh tistih mestih, kjer se nikakor ne bi smela. Obrazi naokoli so bili zgroženi. Merili so naju preko rame ali izpod čela in si molče delili mnenje, da sva blazna in da je nekaj treba. Midva pa sva se nezadržna in neulovljiva kotalila preko vsega.

Kri, je rekla, kakor bi bila rekla voda, in mi jo pokazala na dlani.

Moja ali tvoja? sem poskusil z jezikom.

Sedla sva in dolgo drug na drugem iskala rano.

Bila je iz njene ureznine na podlahti in krive so bile najverjetneje škarje, ki so obležale tu med nama. Sesal sem jo in ji celil rano s poljubi.

Glej, se je smejala. Saj to je res lahko tudi nevarno.

63.

Kot kri zahrbtno je v sobo primezelo tudi jutro. Bilo je jesensko sivo in kot čas slovesa hladno.

Klel sem ga in se v naglici oblačil. Saj vendar nisem mogel kleti želje, ki naju je znova preslepila in naju zapredla v spozabo. Bronja pa se je tokrat le smehljala pod odejo in je rekla, da bo še malo poležala v sledi, ki sva jo pustila. Bilo je tudi v teh besedah, kako zelo se imava rada. Nadvse sem si želel še ostati. Želja se je razžarela in me vse bolj žgala kot neznosna, nepomirljiva žalost. Njen dom, ki ga doslej nisem želel niti obiskati, je bil zdaj nekaj, kar nama bi bil rad sam ogradil.

Ampak, kako, seveda: prebita para, ki sem bil še zmeraj pri Gajašu brez plače in sem si le tu in tam izpulil kaj žepnine, brezupnež, ki sem lahko zidal kvečjemu v oblakih, ali pa se mi je še to zdelo drzno?

Res: kako sem sploh lahko pomislil?

64.

Še manj sem potem spet lahko verjel, da svet ureja-
jo naključja.

Ko sem namreč to dopoldne po neprespani noči še zmeraj ves zamuljen taval naokoli in v nekaki morasti žalobi seveda bolj brkljal kot delal, je na dvorišče pridršel mercedes, izstopil pa ni nihče drug kot Lepec. Otrpnil sem tam med orodji in se nevede prihuljil, kot da se moram skriti. Prišli je bil res pojava, ki ji ne bi bil zdaj rad na poti; dnevi v priporu so ga vidno spremenili. Obraz se mu je v gubah zlomil, lasje so mu razmršeno štrleli, razgledal se je, kot bi škilil in je ves iz hitrih gibov, kot bi bil na begu, zakorakal po dvorišču. Obhodil je bmv, ki sva ga k sreči že imela v delu, nato je sedel k mizi pod napuščem in se izpod vek zazrl v mojstra, ki je mirno pihal svoje goste dime.

Imaš kak viski? je končno vprašal.

Seveda nimam, je odkimal Gajaš. Imam pa dobro slivo, mi je nato pomignil, naj prinesem.

Poskočil sem in jima v naglici postregel.

Trkljal sem in polival, saj me je bližina tokrat res zdrobila. Namakal sem v žganje prste, ki so še dišali po nje-

govi ženi in ni mi šlo nikakor v glavo, da so ga na lepem kar spustili. Vsaj na tihem sem namreč že začel verjeti, da se mu je kljub lisjaštvu in vsem botrom končno zataknilo. A bilo je pač očitno, kar je Bronja večkrat tožna omenila: bil je, Lepec, sila gladka in zmuzljiva riba. Rogal se je vsem in vsemu, tako pa tudi mojim norim upom, da ga bo le našla kaka trda in pravična roka.

Ko ima hudič mlade, je zavzdihnil — kot bi mi bral misli! — in je zvrnil v eni sapi.

Ja, je krehnil Gajaš. Jih ima za hasek, je prikimal.

Potem pa še tole, je segel v žep in izvlekel ceneni plastični plinski vžigalnik z reklamnim napisom Pleskarstvo in soboslikarstvo Zrinski. Našel sem v spalnici, ga je pomenljivo in previdno položil na mizo. Takorekoč v lastni postelji, prosim, je stisnil zobe in je boleče pogoltnil.

Pridihnil sem in si skorajda že izdajalsko zatipal po žepih.

Bil je to kajpada vžigalnik, s katerim sem si te dni prižigal in tudi mojster ga je najverjetneje prepoznal. A njegov obraz je tokrat ostal miren. Nagnil se je k vžigalniku, kot bi ga bil ovohal, nato pa se je vprašujoče zazrl v Lepca in je rekel samo: Ne razumem?

Saj ni kaj razumeti, je suho dejal oni. Nikoli si ni nihče v hiši prižigal s plastiko, je s pogledom pokazal na kovinski vžigalnik z napisom Ronson, ki ga je bil prejle od-

ložil na škatlico s cigaretami. Tudi ni pri meni nihče nikdar kadil v postelji, je iztisnil z zategnjenimi, neubogljivimi ustnicami.

Daj, daj, prosim! je nejevoljen odmahnil mojster. To si pa res za lase privlekel, je zatipal po novi cigareti in si jo je nato prižgal z osumljenim vžigalnikom. Tole pa že ni nikakršen dokaz, da ga je ženska medtem srala, ga je nekajkrat preobrnil v dlani. Zdaj mi samo še reci, da je po tvoje šla kar s tem Zrinskim, pa bom res mislil, da se ti je od vsega že zmešalo? se je posmejal in je odvrgel vžigalnik med šaro na okenski polici.

Lepec si je pogrizljal ustnico in se zazrl v prazno. Zdelo se je vsaj za hip, da je skušal verjeti in da mu je godila tolažba, a kmalu je nato spet zasrepel in je z raskavim glasom rekel: Pride čas, ko več ne iščeš dokazov in jih tudi ne potrebuješ. Stvari so ti kratkomalo jasne in veš, da so resnično take, kot se ti je že ves čas zdelo. Ženska je snela uzdo in je zdaj v drugem svetu, ti pa se lahko lepo počasi jebeš in zdraven moliš. A povem ti, tu, kot me vidiš: izbezal bom jaz tega hudiča, prišel mi bo že on na mino. Potem pa: vedelo se bo poslej tu daleč naokoli, kdo je Lepec in kako se nagovarja njegovo ženo!

65.

Ko sva končno ostala sama, se je mojster spet znašal nad Lajko. Razbrcal ji je posode s hrano, ki da jo je izbirčna pustila, jo privezal daleč od njenega golfa in ji zagrozil, da bo za kazen odslej spala pod vedrim nebom. Nato je na dušek izpil žganje, ki ga je bilo vsaj še za tri prste in je zabuljen kot želva dolgo sedel za mizo. Bil sem mu otročje hvaležen za igro, ki jo je uprizoril Lepcu in razumel sem njegovo nemočno jezo, saj je bila v mnogočem sorodna moji. Kljub temu sem se raje molče umaknil v delavnico in sem dregal v motorju, pa čeravno nisem imel pojma o okvari in popravilu. Slutil sem namreč, da mu bo prej ali slej povsem prekipelo in da bo takrat še najbolje bežati. Pa je prišel potem, posvem proti pričakovanju, usihel in poklapan, kakor bi sploh komaj še hodil, in je izrekel iz neke votle in vlažne globine: Serjete ga, fantje, na debelo ga serjete! Nato je počasi razgrnil krpo in je položil predme pištolo ter sedem, osem raztresenih drobnih nabojev.

Pištola? sem zinil.

Kaj pa? je zmignil.

Bilo je v njegovih drobnih očeh nekaj, kar me je streslo: zrl je zdaj vame, kot bi gledal usodo. Malce morda otožno, in tudi morda negotovo, a vendar predvsem zbogano z dogodki, ki naj sledijo, kakor je pač zapovedano in kot torej mora. Nikoli si nisva bila tako blizu in nikoli tudi še ne tako tiha. Žalost, ki sem jo že od jutra tovoril skozi megleno jesensko stišje, nama je bila morda zdaj res lahko celo skupna.

Brez zveze, sem šepnil.

Brez zveze, seveda, je za spoznanje prikimal. Nihče si ni tega želel. Nihče tudi ni tega prosil. Pa je vendar zdaj, menim, prepozno za kako veliko pamet, je pomežiknil, češ, vzemi.

Ne morem, sem mu zagrnil krpo.

Nihče te ne bo tu meni pospravil kot zajca, je dejal zdaj na lepem trdo in mi jo je položil v naročje. Pravil bom lahko vsaj potem, da si se branil, se je skušal nasmehniti. Rekel bom lahko celo tam čez leta: bila sta kot Bonnie in Clyde, le da še malo bolj utrgana, je končno nekako pregriznil žalobo. Zabarikadirala sta se tu pri meni in ona je ves čas pela:

Nekoč bosta skupaj umrla.

In bosta skupaj pokopana.

Vsi bodo žalostni.

Se ne spomniš iz filma? Star sem bil kot zdaj ti, tam ne-
kje oseminšestdesetega ali kako leto kasneje. Peljal sem
neko nešplo v barvni kino, pa sem jo potem še dolgo
prosil, naj ne nosi več modrčka, pa še seveda, ali bi lah-
ko šla vmes kaj skupaj dvignit iz kake blagajne, ali boljše
hranilice? Pa ni hotela. Jebenti, da ni hotela! je udaril s
pestjo po blatniku in se naglo dvignil. Vidiš, ti pa imaš
tako, ki hoče, se je nato spet vrnil v čepenje. Zato dobro
poslušaj, kaj ti bo zdaj povedal mojster, ki se je na tem
svetu nagledal vsakega sranja: bolje, da jutri umreš z
njo, kot pa da se potem plaziš sam naokoli in jamraš.

Bolščal sem vanj in sem tuhtal, kaj je od vsega lahko
res in v čem me spet vleče. Pištola, ki sem jo skozi krpo
čutil pod prsti, je bila brez dvoma prava. Ponudil mi jo
je najverjetneje, ker je bil prepričan, da Lepec ne bo od-
nehal, in da potem tudi ne bo posebej tehtal. A čemu je
bil zdaj na lepem tako zelo na moji strani, to mi pač že
ni šlo več v glavo? Čutil sem sicer že vse od začetka, da
je imel rad Bronjo in ni o njej nikoli govoril, kot je imel
navado o ženskah. Vedel sem tudi, da mi je potihem od-
puščal, kar drugim zanesljivo ne bi. Pa vendar: še zme-
raj se mi je nekako zdelo, da ima nekaj za bregom.

Saj sploh ne vem, kako se tole napolni? sem torej re-
kel za njim, da bi ga nekako zadržal, pa čeprav sem se
veda vedel.

Tole? si je položil orožje na dlan in je s palcem večje narinil naboj v okvir. Tole se pač takole napolni, je povlekel zaklop in je nameril po dvorišču. Takole pa se seveda prazni, je pritisnil na petelina in je sklatil prazno steklenico z mize. Predvsem pa je seveda pomembno, da ne mahaš s tem nekomu pod nos, če ga nisi pripravljen potem tudi zares pribiti. Naperjena reč namreč napravi ljudi malo čudne in hudo popadljive.

Dvignil sem pištolo in sprožil proti mizi.

Potrepljal me je po rami in je bil očitno pomirjen.

66.

Bronja je zvečer vstopila pri Albancu z obilnim pudrom na obrazu. Pritegnilo je mojo pozornost, saj je nisem bil vajen take. Potem pa sem tudi že jel pomalem razbirati: skrila je bila tako še zmeraj rahlo zatečeno modrico ob očesu in praske pod ušesom in po vratu. Zamižal sem do bolečine in se spačil v nekakem krču, ki se mi je kot pajek zalezal v možgane, nato pa sem se le še toliko obvladal, da sem jo zrinil nazaj skozi vrata in si v soju neonske reklame znova vse ogledal. Pustila je, da sem se z ustnicami dotaknil rane in me skušala prositi, naj ne paničarim po nepotrebnem, a so jo oči izdale. Velika solza, ki se ji je dolgo zbirala v pogledu, je spolzela preko roba in je padla nekam v prazno, v meni pa se je sprožila tista šiba, za katero sem že kar nekaj časa menil, da je suha in da me ne bo nikoli več pometla. Udaril sem s pestmi in glavo v steno in sem udarjal zmeraj znova, dokler mi le ni nekako kanilo v to ihto, kako zelo si prizadeva, da bi me ubranila.

Nor si! je kričala, ko me je potem le zvlekla s stopnišča. Tak si, kakor dete, mi je pihala v odrgrnine. Ne misliš vendar, da je to zdaj bolelo njega?

Poslušal sem jo in se pomalem vračal vase. Vročici je sledila drgetavost, ki mi je krivila hrbet in mi šibila kolena. Tako me je potem obilo zmeraj, ko sem se zravsal v ščipavem besu. A zdaj sem se res tolkel sam s sabo. Bil sem zagotovo vse, kar mi je rekla, a bil sem tudi klavrn in smešen. Vse tam iz domskih časov se je k meni zdaj vrnila tista temna pega, ki me je slepila in storila, da sem brezglavo norel.

Ne zameri, sem skomignil.

Pa saj ti ne zamerim, se me je oklenila. Le to ti pravim, da nima smisla, me je poljubila. Saj si lomiš prste zaradi enega kretena!

Priznal sem z molkom: seveda ni imelo smisla.

Čutil pa sem tudi, da ne zmorem preko tega. Za tramom v moji kamri je bila pištola. Treba je bilo le pritisniti na petelina. Odšel bo, kot se je sesula steklenica, ta njen Lepec, ta praznina. Misel me je obsedla in me zopet vzela. Vedel sem, da zmorem in da ne bo napake. Bil sem že prepričan, da je le to rešitev, ko pač ni znosnejše rešitve. Pa me je Bronja nekako le spet zadržala in je, kot bi zaslutila moja brezna, šepetala: Mislim, da sem malo tudi sama kriva. Umikam se in kar izgubljam živce. Nimam več nobene prave volje, da bi se dajala z njim in mu dokazovala. Saj ni nor, da ne bi tega čutil...

Nočem, da ga zdaj še braniš, sem jo zavrnil. Nočem, da si dobra z njim, samo da bi bil miren.

Kaka pa naj bom? je zashlastala. Kaka naj bo žena z možem?

Ampak — !? se mi je zdaj znova zataknilo. Če jaz tu kaj razumem?

Seveda ne razumeš, me je izpustila. Ker tudi nočeš razumeti, je zdaj ona šla po svoje. Tolčem se za vsak trenutek, da sem potem lahko vsaj malo s tabo, je pravila s spremenjenim glasom. Briga me za te modrice, saj mi niso prve, a zdaj jih vsaj trpim z razlogom...

Stopil sem pred njo in jo ustavil.

Lovil sem v dlani solze, ki so kapale v prazno. Ker Bronja je res jokala drugače kakor druge. Bila je ženska, ki se ni dala zlahka in tudi ni trpela drame. Zato pa me je zdaj tolikaj bolj načelo. Objel sem jo čez pas in ji pokleknil k nogam. Dotaknil sem se z vsem obrazom njenega trebuha. Čutil sem, kako se od joka vse v njej premika in nisem želel več verjeti, da sva lahko tako zelo nemočna. Midva, ki sva lahko bežala, preskočila in plezala? Mar ne bi lahko tudi ubijala in kradla? Bonnie in Clyde, je v šali rekel Gajaš, ta raznežena baraba. Ampak, ali je moralo ostati šala?

Rada bi se zdaj ljubila, je zašepetala.

Dvignil sem jo kakor dete in jo zanesel preko grmja k zidu.

Nekje tam zgoraj v žoltavo razsvetljenem oknu je šumljala glasba. Bila je neka stara skoraj znana melodija,

ki pa je nisem zmogel prepoznati. Vprašal sem jo, ali ve, o čem pravi pesem, pa se mi je le smejala. Zagrozil sem ji, da jo bom pogrizel, če bo taka. O zimi, me je pogrizljala. O reki, ki zaledeneva, se je zatipala vame. O ladji, ki tam pluje čisto sama in še komaj upa, da se bo rešila, se je vzpela name. Ali pa je pesem vendarle o naju? me je poljubila. O tem, kako se ljubiva v ledeni noči in naju drugo sploh ne briga, se je prepustila.

In sva se potem res ljubila, ko je pesem davno že minila in je že tudi luč v oknu zdavnaj ugasnila.

Mislim, da naju greje polna luna, je smeje ugotovila.

Misliš, da sva mesečeva kamna? sem ugibal.

Mislim, mi je pritrdila. Mislim, mislim, se me je oklenila in me povlekla, da sva zdrsnila ob zidu in objeta občepela. Mislim, da je to vsa sreča, četudi zdaj zaledeniva, mi je hlastno rekla. Mislim, da se naju res dotika, se je potuhnila v srebrno noč kot miška. In ni potem iskala ure, ki je, kot ji je bilo to že v navadi, spet odtekala v nekem drugem času.

67.

Tovarišija je ves teden nazdravljala Lepčevi vrnitvi in njegovi zmagi nad represivnim državnim aparatom skorpumpirane in fevdalne republike Slovenije. Dopoldne so si točili ceneni viski, ki ga je prinašal slavljenec, zvečer pa mlado vino, ki ga je Pavlica prideloval v svojih gorica. Pijača jih je, vsaj zdelo se mi je, že povsem prepojila in jim razkvasila možgane, saj so gobezdali same neumnosti.

Batistuta je priznal, da je skrivaj obiskal šolsko snažilko Ilonko, ki je polagala cigana, a se z njenim preroškim videnjem svoje prihodnosti nikakor ni mogel sprijazniti. Pravila da mu je nemreč ta slovita copra, da bo najverjetneje še letos srečal žensko svojega življenja in da bo zveza tudi na daljši rok uspešna. On pa da se je po zadnji taki katastrofi sveto zaobljubil, da ne bo več nikdar nobeni pustil, da bi mu slekla hlače, zato ni potem lažljivi baburi niti plačal.

Mojster je bil kajpada prepričan, da je bil tak obisk za zavednega marksista pravcata žalitev, za njegove kompajone pa izdaja, zato mu nekaj časa sploh ni več dal

pijače in ga je, ko je v spozabi mahinalno segel po kozarcu, nekajkrat celo krepko kresnil po laketu.

Pavlica in Malačiči pa sta ga vendarle branila.

Prvi je bil prepričan, da je profesor pač le še ena nedolžna žrtev časov, v katerih se perejo možgani in obračajo rokavi, zato je menil, da mu je bila spozaba pravzaprav poučna. Drugi je razumel vse še bolj osebno in je trdil, da je prerokba pravzaprav lahko celo povsem resnična, vendar pa da so na tem svetu k sreči tudi taki protistrupi, ki gladko premagajo usodo in pustijo sojenice na cedilu.

Protistrupi so bili seveda v steklenicah.

Prazne so ležale tu okoli, kod si le pogledal. A le polne pa so jim izvabljale smehljaje kot otrokom. Otipavali so jih, gladili, hvalili barvo in temperaturo, poizkušali čutiljivo že stokrat preizkušeno notrino, iznašli zmeraj kako hvalo še za tako brozgo. Le Lepec je vihral še manj kot ponavadi in je le redko zjecljal kako razumljivo. Zdelo se je, res že, kot da le zaliva oglje, ki ga ne zmore pogasiti in pomalem obupava nad zdravilom.

Držal sem se postrani in čez dan pomalem brusil bmveja, ki sva ga zasula s kitom. Bil je to zdaj spet edini avto, ki sva ga imela v delu, saj je mojster v takih pivskih plimah zgolj nadiral stranke, ali pa jih je kratkoma lo ignoriral. Iztekal se je mesec, ki zopet niti malo ni obetal, da bom končno le dobil plačilo. A kaj sem prav-

zaprav lahko ukrenil? Bilo je to zdaj moje mesto, ker je tu živel Bronja. Ulica je bila pač tudi prava, ker sem lahko le v nej pomalem držal Lepca na očesu. Vse drugo pa sem, kot že vse doslej, prepuščal času.

68.

Tedaj je v to sračje gnezdo prhnila novica, da prihaja Severina.

Pognala jim je kri po žilah in jih kar na mah zbudila. Menežer je prinesel velik barvni plakat in ga kot ikono nalepil za omizjem. Mojster je preselil stol iz svojega kota, da jo je lahko ob vsakem času ošinil in ji pomežiknil, češ, dobra si, dobra. Muzikant je zdaj zdaj uporabil mizo kot klaviature in je s hitrimi prsti pospremil svojo hripavo popevko njenega hita: Raste trava zelena, ti si ljubezen edina. Celo profesorja je estradna zvezda na lepem zanimala, čeravno je bil prepričan, da v pesmi pravzaprav opeva konopljo in da je tej namenjena tudi vsa njena ljubezen. Le vodja voznega parka je nekako ves čas pomalem kvaril razpoloženje, saj je bil prepričan, da pevka v resnici sploh ni tako lepa in poželjiva, kot jih gleda s plakata.

Zdrav človek ve, da te ženske sploh niso take, kot jih kažejo na televiziji, je vse bolj sitno pripominjal. Prav vsaka, ki je na ulici živ svet ne bi pogledal, je lahko na televiziji taka, da ti povleče hlače, je vztrajno zatrjeval.

Mi pa si tu potem mislimo, da imajo vse tiste tam najmanj zlato pero v riti.

Človek je vendar človek, pa naj bo na ulici, ali na televiziji, je začuda še kar potrpežljivo ugovarjal Gajaš. Videl sem Tita, takole na dva tri metra sem bil z njim, ko nas je obiskal na delovni akciji, pa sem ga potem gledal na televiziji — in veš kaj ti edino lahko povem: v resnici je bil še lepši!

Tito, je le odmahnil Pavlica. Tito je bil lep človek, to vsi pravijo. Njemu seveda niti na televiziji ni bilo treba pomagati. Ampak, Tito je bil samo eden, tudi to vendar vemo, nikoli več ne bo nihče tak, kot je bil on, je zlora-bil tovarštvo. Vsi drugi pa, prosim vas no? Puder pa šminka napravita te ljudi. In pa seveda barvne luči in filtri.

Filtri!? so vprašali v en glas.

Take filtre imajo na kamerah, ki ti lahko skrijejo vsako gubo in vsak mozolj, je dejal zaupljivo, kot bi izdajal veliko skrivnost. Lahko te potem s temi filtri tudi še stanjšajo, če si debel, ali pa te pač povečajo, če si bolj tak, je pokazal pri tleh. Gotovo pa lahko zdaj že s kakimi filtri napravijo tudi kaj takega, o čemer mi sploh nimamo pojma.

Kaj pa je lahko kje takega, da mi ne bi imeli pojma? je bil izzvan Batistuta. Misliš, da nisem bil jaz še na televiziji in da ne vem, kako je tam? ga je zviška premeril spod

vek. Televizijski filtri so, človek, da se ljudem ne blešči pa da se jim ne svetijo pleše, je poznavalsko naštel. Drugih filtrov pa tam zanesljivo ni in jih tudi ne more biti! je neizprosno zatrdil. Za to, vidiš, da pa na televizijo res spustijo samo lepe ljudi, so pa avdicije.

Tako! je pritegnil Malačiči. Avdicije! je pritrdil z dlano na mizo. Nihče mi ne bo drugače govoril, ki še ni bil nikdar na avdiciji. Na avdiciji pač greš skoz, ali pa pač ne greš — in tu nima niti bog brata!

Kakor želite, no, se je razširjenih rok umikal vodja voznega parka. Jaz vem svoje in vi veste svoje, je zmajeval.

Saj jo boš v soboto vendar na lastne oči videl, je končno posegel tudi Lepec. Pa nam boš potem lepo sam povedal, ali je taka, kot tu? je pokazal na plakat. Ali pa morda res tudi ni?

Jaz da bi šel to gledat? se je Pavlica namrščil, kot bi mu bilo zasmrdelo v nos.

Seveda boš šel! je popadel mojster, tovarišija pa mu je pritrdila. Sedel boš z nami lepo v prvi vrsti, da jo boš res dobro videl, pa boš potem rekel ali je iz mesa in krvi ali ni.

69.

V dvorani, kjer je pela Severina, ni bilo sedežev, kot si je to zamišljal mojster, temveč je bila prireditel pravzaprav čisto navadna veselica in so bile mize postavljene kot v gostilni. Lepec nam je rezerviral prostor v kotu, od koder se ni niti najboljše videlo na oder, a to zdaj ni nikogar več motilo. Stregli so točno vino, ki ga tovarišija ni mogla prehvaliti in ga je naročala v vse večjih količinah. Gajaš si je za to priložnost oblekel belo srajco in si zavezal široko rdečo kravato, ki jo je imel, kot je rekel, v boljših časih samo na volitve in za praznik dela. Bil je skoraj tako lep in urejen kot Pavlica, ki mu je žena v naprstni žep na suknjiču zložila čipkasti robček in mu v kravato zapičila zlato gvanthno iglo. Batistuta in Mlačiči, ki že lep čas nista kaj prida skrbela zase, sta bila v primeri z gospodoma videti kot klošarja in sta se tako tudi vedla. Profesor, ki je še najbolj spominjal na ostarelega hipija, si je ves čas pomalem vrtal po nosu in posmrkoval kot smrkavec, muzikant pa je trosil svoje zajedljive domislice in se zmrdoval nad glasbo, ki res ni bila kaj prida.

Severina je prišla na oder v zeleni oprijeti oblecki in je že s prvo pesmijo ogrela poslušalce. Čeravno so se mi zdele dosedanje razprave o njeni lepoti otročje in smešne, sem jim zdaj vendarle po tihem pritrdjeval: še na tem pustem oguljenem predmestnem prizorišču je bila videti resnično izjemna. Razen tega pa me je s svojimi čutnimi ustnicami in spogledljivimi očmi spominjala na Bronjo.

Mojster je bil odmaknil stol od mize in je z široko razmaknjenimi nogami sedel v pozoru, kakor da se bo zdaj zdaj dvignil in zbezljal na oder. Oči so se mu v tej smešni preži zabuljile in izstopile, ustnice so se mu šobile in adamovo jabolko mu je poplesovalo, kakor bi bil goltal nevidno nit užitkov, ki je vodila z odra naravnost k njemu. Vmes je kdaj pa kdaj le za hip ošinil tovarišijo in se posebej pomudil pri Pavlici, ki se je z razširjenimi komolci naslanjal na mizo in se nasploh vedel kot na kakem pomembnem sestanku veljakov svoje krajevnosti.

*Raste trava zelena,
zelena, zelena,*

je pela Severina in poplesovala kot vrtavka, da so se ji lasje razsipali po obrazu in so se ji mamljivo dvigovala krila.

*Ti si ljubav jedina,
jedina, jedina,*

je popevkal zdaj že tudi Gajaš, ki ni niti malo skrival, da se mu odpira srce in se mu cedijo sline.

*Raste trava zelena,
zelena, zelena,
ti si ljubav jedina,
jedina, jedina,*

so pripeli v dvorani, ki so res poznali hit iz najine delavnice, in mojstra je očitno to tako ganilo, da je kar na slepo segel k mizi po kozarcu in si ga tudi že raztreščil k nogam. Bil je to le cin, bolj cinek, za katerega se nihče tu ni zmenil, ali pa ga je najverjetneje sploh malo kdo opazil, le Pavlica se je ves stresel, kakor bi ga bilo zadelo v čelo, in se je potem preplašen oziral naokoli, ali ga kdo nemara prepozna v taki razuzdani družbi.

No!? nas je zmagoslavno izpod vek premeril Gajaš, ko je Severina zapustila oder, in se je s stolom vrnil k mizi. No, prosim, dečki moji!? nam je raztočil in je tleskajoč s palcem in kazalcem naročil novo rundo.

Dobra, je zmignil Malačiči.

Dobra, je priznal še Baristuta. Dobra!

Dobra, sem ponovil. Res je dobra! sem pritrdil.

Le Pavlici se je očitno zopet zataknilo.

Povaljal je kozarec med dlanema in je rekel: Kaj ji to pomaga, če pa mora tukaj peti kmetom!?

Zadelo je, kot bi nam vsem tu prismolil klofuto. Spogledali smo se in sprva niti nismo razumeli, kaj ga gloda. Tedaj nam je človeček še pojasnil: Mislila je, da bo pela na Zahodu, zdaj se pa nekateri tu vedejo, kot da smo še zmeraj na Balkanu.

No!?! je tokrat mojster zategnil z začudenim, ali že kar obupanim prizvokom. Nekateri, a!?! je iztisnil skozi zobe in je pograbil kozarec in si ga spustil k nogam. Na Balkanu, a!?! je segel po kozarcu še z drugo roko in ga je zopet treščil na tla. In to mi bo pravil tu neki Pavlica!?! je nato segel po prazni steklenici in jo je kot sekiro zavihatel nad glavo. Pavlica, prosim vas, Pavlica, ki se je vsral! je počasi vstal in se je drl zbranim v dvorani. On bo tu pravil mojstru mehaniku Gajašu, kaj je na tem svetu prav in kaj ni!

Vodja voznega parka se je prihuljen pod dvignjeno steklenico splazil s stola in se odmaknil od mize. Potem pa, ko se mu je najverjetneje le že zazdelo, da ga razgrajč ne bo več dosegel, je siknil: Naj jim povem, da imaš picajzle!?

Mojster je potihem preklel in je vse do belega obrnil z očmi, češ, kaj ti je bilo res zdaj še tega treba, nato pa je zakoračil na stol, s stola na mizo in je begunca že med skokom povaljal po tleh. Sprijela sta se in se zakobalila

pod mizami, da so ženske cvileč odmikale stole, moške pa so lovili razsipajočo se steklovino in kleli bedaka. Malačiči je dvignil kozarec, si voščil na zdravje in je povsem mirno izpil do dna. Z Batistuto sva se zabodeno spogledala, nato pa sva se le počasi odpravila v metež. Gajaša so medtem redarji že spravili s Pavlice, ki je krvavel iz nosu, scefrano pa je imel tudi spodnjo ustnico, a to seveda še zdaleč ni pomenilo miru.

Ti prekleta občinska uš! je rohnal mojster. Boš ti že še dobil, kar si zaslužil! je sikal in pljuval. Kravato ti bom zavozlal za jajca in ti bom stopil v rit! se je pulil redarjem in ga je zaman skušal znova doseči.

Napravil boš ti meni nekaj z jezikom! je vračal vodja voznega parka, ki ga je pomoč spet opogumila. Polizal boš ti meni rit, brez skrbi, da jo boš!

Lepo vaju prosim, tovariša, saj nismo barbari! se je majavo razkoračil med njiju profesor. Sedli bomo lepo za zeleno mizo in se pogovorili, kot se za kulturne ljudi tudi spodobi, je vihtel svoj ukrivljeni kazalec.

Samo se ti meni pazi! se je zdaj Gajaš napel še proti njemu. Branil boš ti meni tu barabo! ga je s podplatom celo zadel v koleno. Potem te bom pa vprašal: pod čigavo streho?

Čeprav ga najverjetneje niti ni tako zelo bolelo, si je Batistuta zdaj z dlanimi objel koleno in se je ves prežarjen z bolečino sesedel na stol. Stiskal je zobe in stokal,

kot bi bil tu res edina prava žrtev, v resnici pa se je tako kajpada umaknil pred Gajaševo smrtno jezo.

Ostal sem torej sam tu v središču, kjer se naj presodi v dobro, ali vsaj preseka jeza, in sem le za hipec krčevito tuhtal, kam naj speljem hudournik. Bilo je kot na dlan, da ju je treba spraviti narazen, sicer se bosta, ko bo le priložnost, spet sprijela. Stopil sem torej k mojstru in sem rekel zaupljivo, a vendarle še dovolj glasno, da me je lahko tudi oni slišal: Če dovoliš, mojster — saj ga lahko medtem jaz malo koljem!?

Pavlica je splahnel kakor preluknjan in je le še s pogledom iskal pomoči. Ko pa sem potem segel k rokavu in si ga počasi zavihal, je le še pomežikal in se s spodvitim repkom kakor cucek izmuznil skozi vrata.

70.

O d danes naprej imam sina, je dejal mojster, me trdo objel preko rame in me slinavo poljubil na čelo. Nato me je tako povedel do šanka in je glasno naročil liter in radensko samo za naju.

71.

Severina je malce čez polnoč še enkrat zapela tudi svoj največji hit in zapustila prizorišče. Z mojstrom sva se vrnila k mizi, kjer je Malačiči že spal s čelom naslonjen v razlito vino, Baristuta pa se je še zmeraj prijemal za koleno in se stokajoč opravičeval Gajašu, ki da spet ni razumel njegovega humanističnega poslanstva. Kmalu se nam je pridružil še Lepec, ki je s Severininim odhodom v hotel zaključil nocojšnji menežerski posel in si zaželel zdrave družbe. Pili smo torej zopet na veselje in hvalili boga, da se je vendarle vse dobro končalo.

Videl si jo tam zadaj od blizu? je zvedavo vprašal mojster.

Posedela sva v bifeju in popila kavo, je prikimal menežer. Veš, delal sem že z mnogimi takimi nogicami, a ta punca je res normalna, je potem še dodal. Pogovarjaš se lahko z njo, kot bi ti bila že deset let sosedka.

Misliš, da bi se mi podpisala tule, če bi jo šel prosit? je čez čas spet načel Gajaš in je pokazal na rokav svoje bele srajce.

Tule? se je začudil Lepec. Zakaj ravo tule?

Če bi se mi podpisala na kak papirček, bi se to zagotovo prej ali slej izgubilo, pa bi se potem žrl, je povsem zresnjen pojasnil mojster. Srajco pa bi obesil v omaro in je ne bi nikoli več pral.

Lepec si je pogrizljal ustnico in umolknil.

Čudil se je pač potihem, kot smo se čudili vsi: Gajaš je bil resnično zagrizen Severinin fan. Tepel se je bil zanjo in bi pred njo gotovo spustil tudi na kolena — on, ki ni po Titovi smrti pred nikomer snel niti kape.

Uredil bom to zate, ko zopet pride, je nato le dejal menežer.

Kušnil te bom na rit, mu je ves ozarjen nazdravil mojster.

Kušni ti raje njo, mu je pomežiknil.

72.

Ko smo proti jutru zavili pred delavnico in pririnjili iz Malačičijeve škripave katre, je mojster Gajaš s srhljivim nečloveškim glasom zatulil v noč, da je odmevnilo daleč iz slepe ulice. Nato se je spustil na kolena in je dvignil v naročje Lajko, ki je krvava ležala pred pragom. Kot otročička jo je bil stiskal k sebi, jo pozibal v pijanem naročju in nagovarjal z glasovi, kakršne je lahko spravila iz sebe le ona, ko je bila seveda še živa. Prizor je bil samotni in ganljiv, da se mi je ježila dlaka in me je tiščalo v očeh; čutil sem, kako me pomalem napenja bes, ki me je nato nezadržno sprožil, da sem kresnil v zid in se sesedel preklan z bolečino.

Pizda mu materina! je iztisnil Malačiči.

Pizda mu materina! je pritrdil Batistuta.

Ne da bi izgovorili ime, smo seveda vedeli: bil je to Pavlica.

A mojster tokrat začuda ni pobesnel. Previdno in nežno je položil psičko v samokolnico, s katero sva v delavnico privažala stare rezervne dele in si s palcem in kazalcem utrujen ožel oči. Nato je iz ropotarnice prinesel capin in lopato in mi pomignil, naj mu sledim. Zapeljala

sva Lajko pod češnjo v vrtu, h kateri jo je privezoval, ko se je bil sporekel z njo, in začela kopati. Topi udarci so slutljivo odmevkali v mrtvo predmestno noč, svetile so nama le iskre, ki jih je orodnje najdevalo v kamnu. Tiščalo me je zaradi Lajke, ki ni bila pes, temveč zmeraj samo velik pasji otrok, še bolj pa me je tiščalo zaradi Gajša, saj sem morda edini vedel, kako nadvse jo je imel pravzaprav rad.

Ne zameri mi, ji je šepnil, ko sva jo zvrnila v grob. Včasih sem bil tudi gnoj. A lačna nisi bila nikoli... je vrigel dve tri lopete, nato pa mi je prepustil, da sem zakopal.

Videti je bilo zdaj v temi, da se je zgrbal, kot bi mu scela pošle moči. In še na cigareto je zdaj pozabil, ki jo je zmeraj držal v rokah.

Tega mu nikdar ne odpustim, sem iztisnil, ko sem zakopal, kolikor sem pač lahko v temi.

Tega mu ne odpusti niti hudič, je prikimal. Čeravno bi mu bilo najverjetneje treba odpustiti, ker je eno navadno brezglavo pezde, je potem čez čas dodal.

Vrnila sva se pod napušč, kjer sta pomomljavala profesor in muzikant, in si natočila žganja. Minevala je spet ena noč, ki je bila tako polna vsega, da nam vtisi tako in tako ne bi pustili zaspiti, zato smo raje budni čakali dan. Nihče razen mene sicer tu najverjetnje ni niti upal, da jim bo prinesel kaj lepega; moje misli so lahko poto-

vale vsaj k Bronji, in tudi zato sem jo imel samo še bolj rad. O psu ji seveda nisem upal povedati: bila je to prva zgodba v mojem življenju, ki me je je bilo resnično strah. Saj, bila je to prilika o mojih tovariših in o klavrnici človeški naravi, ki je ubijala iz nemoči.

Mojster pa, kot da bi mi bral misli.

Zavihtel se je iznenada v notranjost in se je vrnil z listkom, na katerem je bilo z okorno pisavo zapisano: Jaz, Pavel Ščavničar, imenovan tudi Pavlica, izjavljam, da sem se dne 5. 9. 1997 v strahu pred gospodom mojstrom avtomehanikom Pištijem Gjašem posral v hlače. Pri tem sta bila navzoča še gospod vajenec Adi Slavinec, imenovan tudi Dj, in gospod profesor Jure Cikuta, imenovan tudi Batistuta, ki to tudi potrjujeta s svojim podpisom.

Zapeljala sva se nato s katrcio, ker je bila pač ravno prva na dvorišču, v boljšo mestno četrt in sva listek pribila na vhodna vrata velike in urejene stanovanjske hiše. V njej je seveda stanoval šintar Pavlica, ki ni po tistem dolgo več upal na Gajaševo dvorišče. Upam pa, da mu je v zdolgočasene malomeščanske sanje kdaj prihajala najina Lajka in ga pomalem grizljala.

73.

Ob prvem svitu, ko sva se nekako vendarle olajšana in pomirjena vrnila, sva sredi dvorišča zopet zasačena zastala. Veriga, na kateri je bila doslej privezana Lajka, je zarožljala in se zapeljala po žici.

Ali vidiš? me je slutljivo ošinil mojster.

Seveda vidim, sem odvrnil, zagotovo nič manj začuden.

Tedaj je izza napušča po vseh štirih pricapljal Malačiči, ki si je bil nadel pasjo ovratnico okoli vratu, in je z visokim glasom zalajal.

No, je uplahnil Gajaš. Zdaj vidim, da se je danes svet res postavil na glavo.

Pijani muzikant pa se ni zmenil za njegovo nejevoljo. Znova je napel verigo, polajal je še bolj proseče in milo, se s sklonjeno glavo priplazil bliže in se počohal ob mojstrovo nogo. Nato pa se je vzpel kot je imela to v navedi Lajka in je nagnil glavo. Pazil bom na hišo in bom zmeraj pravočasno lajal, je dejal s tresočim glasom. Samo enkrat dnevno naj dobivam hrano, pa se ne bom niti malo kujal, je spustil jezik in je nekaj časa pasje dihal.

Meša se ti! ga je z enim samim sunkom dvignil mojster in mu je snel ovratnico. Tudi tebi se že pomalem meša!

Prosim, lepo prosim! se je Malačiči spet spustil na vse štiri. Že ves mesec spim v avtu, je potožil. Nobene kosti nimam več, ki je ne bi skoz in skoz premrazilo, pojo-
kal. Ti pa sam dobro veš, da prava zima šele prihaja.

No! je spet vzdihnil Gajaš. Pa zakaj potem lepo ne poveš? ga je dvignil in ga ni več izpustil. Saj smo vendar tovariši, ali nismo!?

Malačiči mu je naslonil glavo na ramo in je glasno zahlipal.

Z Batistuto pa sva tako dobila cimra.

74.

Občutek imam, da naju je res odneslo predaleč, je iznenada dejala Bronja in se zazrla v prazno.

Občutek imaš? sem v mislih slutljivo ponovil vprašanje in ga skušal znova prevdariti.

Ne vem? je šepnila, ne da bi trenila. Vse je tako čudno. Dopovedujem ti že ves čas, kako da sem močna in kako se lahko zaneseš name, v resnici pa je edino res, da iz dneva v dan vse bolj izgubljam tla pod nogami, je nato dvignila pogled, ki je bil prepoln nekake meni nedojemljive skesanosti. Čutim, kako mu vse manj pripadam in se zato počutim kriva, mi je skušala pojasniti. A če se skušam vsaj za trenutek vrniti k njemu, se potem počutim kriva pred tabo.

Nočem, da se počutiš kriva pred mano, sem šepnil, čeravno nisem bil docela prepričan. Če bi izrekel res po resnici, bi najverjetneje rekel: želim si, da si samo moja in naj te on sploh več ne zadeva.

Vem, da ti to težko razumeš, me je pobožala po dlani. A igra postaja zame zdaj res že naporna, se je medlo nasmehnila. Včasih me popade, da bi mu o vsem zabrusila v obraz in ga pustila samega z resnico. Drugič

spet si želim, da bi mu lahko oporekala s čistostjo, ki sem jo s tabo zazmeraj izgubila.

Vsekakor pa mu želiš predvsem oporekati? sem ugotovil.

Odzmeraj je bilo med nama tako, da sem mu morala nekaj dokazovati, pa sem se najverjetneje navadila, je pritrdila.

Kaj pa ljubezen? se je zganilo v meni, da sem moral izreči, čeravno je najverjetneje zvenelo otročje.

Saj, je prikimala. Saj samo ta je na najini strani, mi je stisnila vrhove prstov, da me je zbolelo. Samo ljubezen in gospa Olja, se je potem spet skušala nasmehniti.

Pa mojster, sem nehote dodal.

Gajaš? se je nadvse začudila.

Ja, sem zatrdil in se komajda še zadržal, da ji nisem rekel o ponujeni pištoli. Na nek svoj način naju ima rad, sem nato dodal. Na nek tak način, ki mi samo še potrjuje, da imava prav.

Čeprav je zopet potihnila, sem čutil, da tudi njej to veliko pomeni. Imela sva torej vsaj vsak svojega angela, ki ni razsojal po neprizanesljivih človeških zakonih. Za vse druge pa — bila sva neprimeren par, taka dva čudna potuhnjenca, tu, na robu mesta, na koncu leta tisoč devetsto sedemindesetega, ki se v zgodovino ni zapisovalno s prav nikako presežno medčloveško ljubečnostjo, zato najverjetneje tudi ni zmoglo dopustiti

niti prenesti te drobcene kresničke, ki je, neoziraje se na vse, letela med nama.

Jokala bi, je dejala.

Ne smeš, sem ji ukazal.

Predolgo že nosim to s sabo, je prosila.

Res ne smeš, sem bil še trši. Vsaj o tem te zanesljivo lahko poučim, kako zelo pomembno je, da ne jokaš, ko si želijo videti solze, sem jo objel — tu, za šankom v Albancu, pred vsemi. Veliko šolo o takih solzah imam za sabo, verjemi, sem ji zašepetal v uho, ki je rdeče gorelo. Začela se je, ko je šla babica in traja vse do danes, se me je zopet lotevalo, kar sicer prav tako nisem maral. Po taki šoli pa si človek res več ne sme dopustiti napake.

Če bi jaz to kaj razumela? je zmignila.

Vem, da ne razumeš! sem neukročeno vzkliknil. A to zdaj sploh ni pomembno, sem jo stisnil, da ji je pobralo sapo. Rada se imava. Tudi če bova zaradi tega res za-jebala, ne bova nikdar nikogar prosila odpuščanja.

75.

Mesto so komunalci deloma že razsvetlili z novoletnim okrasjem. Obarvana svetloba je skrila sivino na vogalih in štukaturah, ni pa zmogla oživeti nočnih ulic, na katerih sva bila tudi tokrat skorajda edina sprehajalca. Božični in novoletni čas je bil sicer v mojem spominu zapisan kot poneumljajoče obredje množic, ki jim nisem pripadal. Tako je bilo seveda tudi zaradi tega, ker sem veliko večino obdaritvenih svečanosti doživel v domovih in sem že v zgodnjem otroštvu začel razumevati, da so bila naša darila povsem neosebno pobrana z velikanskega socialnega kupa. Vse tiste dobrikave in morda kdaj res tudi iskrene govorance in voščila pa sem doživljal kot nekako sprenevedavo nadomestilo za čezletno robotost in hojo po duši, ki je bila tako zelo lastna mnogim vzgojiteljem in drugemu osebju.

Razmrazeni vetrovi, ki so šušljali v smeteh in dvigovali papirčke, so naju zmeraj znova presenetili za vogali in naju primorali, da sva se še tesneje zatipala drug v drugega. Čeravno naju je že pošteno zazebló, sva potem zopet nekako zavila v ulico, ki ni vodila proti domu. In ko sva se tako spet vrnila na začetek te vegaste krožni-

ce, je Bronja na lepem predlagala: Kaj, če bi pozvonila pri Olji?

Gospa, ki nama je tako velikodušno posojala stanovanje, je bila povsem drugačna, kot sem si jo bil zamišljal. Namesto priletne in osivele ženice z meščansko maniro, ki je ves ta čas živela v moji predstavi, naju je na vratih pričakala ženska, ki je bila kvečjemu kakih ducat let starejša od Bronje. Kratki in najverjetneje naravno rdkavi lasje so se ji ob ušesih zalizovali k drobnemu obrazu, ki ni zlahka razkrival čustev. Le izrazito ugreznjene temne oči so naju pogledovale in tipale z nekako hodumušno, če ne celo nagajivo slutljivostjo, češ, le kaj sta si spet zakuhala.

Samo ne sprašuj naju prosim, kaj naju je trčilo! jo je v smejavi zadregi nagovorila Bronja.

To pač že vem, je navidez prostodušno odvrnila Olja.

Stiskala sva se tam pod napuščem kakor vrabčka in kmalu ugotovila, da nam, majhnim pticam, letošnja zima ne bo prizanašala, ji je vendarle pojasnila in ji s premraženimi prsti objela dlan.

Vesela sem, da si se spomnila, jo je privila k sebi in jo pomirjajoče potrapljala po hrbtu. Pa tudi gospoda bi rada že končno videla, je nato dvignila pogled in se mi zazrla naravnost v oči. Zanimalo me je, ali je res tako lep, kot si pravila? se mi je blago nasmehnila. Zdaj pa,

ko ga takole gledam, sem, moram reči, samo še bolj zaskrbljena zate, mi je ponudila dlan in mi pomežiknila.

Segel sem ji v roko in sem raje molčal.

Bil sem nekako celo ganjen: morali sta si biti res nad vse blizu, da sta se lahko ob poznem in nepričakovanem obisku takole zabavali. Skrivnost, ki sva jo negotova in zmedena tihotapila skozi mesto, je bila tu zanesljivo na varnem.

Pili smo liker iz ginsengovega korena, grizljali doma pripravljene vanilijeve napolitanke in poslušali staro stensko uro s kembli in velikim nihalom, ki je odbila natanko dvanajstkrat. Nato je Bronja nejeverna zavzdihnila: Si lahko ti to sploh zamisliš?

Veš da tokrat nisem dovolj pametna, je Olja skomignila in nam v drobcena porcelanasta šilca znova natočila. Vem, da so velikim čustvom skoraj praviloma usojene velike ovire, se je nenadoma zresnila. V dobrih romanih se tak spopad skoraj praviloma konča tragično. V ameriških filmih imajo junaki le nekaj več upanja. Ampak, vidva sta seveda tu iz krvi in mesa, je pomenljivo premolknila. Še zmeraj lahko sama izbirata.

Daj! je kar vzkliknila Bronja. Kaj pa lahko midva sploh spocava? se je grenko nasmehnila. Nama je jasno edino, da ne moreva več drug brez drugega, je za hip značilno jokavo našobila ustnice. Ali pa nama niti to ni povsem

jasno, temveč naju potem zmeraj znova zasači in prese-
neti — kot, recimo, to danes.

Poslušaj! je zdaj povzdignila glas tudi Olja. Ne pre-
pričaj me tu kar naprej, da sta otroka, jo je prijela za
dlan in je ni izpustila. Predvsem pa se seveda nehaj
sama slepiti s tem in si priznaj, da prihaja čas, ko bosta
morala biti še kako odgovorna za svoja dejanja.

Bronja ji je mlahavo pustila dlan in se ji vprašujoča
zazrla v obraz. Bile so to očitno besede, ki so jo še kako
najdevale in zaskrbele. Napotile so jo bile k robu, ki sem
ga sam že zdavnaj občutil, a ji nisem želel poreči o brez-
nu, ki je zijalo na oni strani. Tudi, če bi se res lahko ne-
kako znebila Lepca, ne bi imela veliko možnosti: ona
brez vsakih dohodkov in jaz z Gajaševo žepnino. Ob
tem pa je bil tu še Ingo.

Sovražim prihodnost, je končno spregovorila Bronja.
Zmeraj sem se samo žrtvovala zanjo, pa mi ni nikoli
prinesla tistega, kar je obetala, je po moško zvrnila iz
šilca. A zato zdaj vsaj vem, da moram živeti danes. Pa
tudi želim živeti, razumeš, četudi bom že jutri jokala in
bo potem vsega konec.

Saj, je popustila rdečelasa gospa in nam znova natoči-
la. Morda imaš navsezadnje res prav? je po zatopljenem
premisleku zmignila.

Poiskal sem Bronjino dlan in se božajoč zatipal v nje-
no svilen mehkobo. Bila je to noč, ko sem ostal brez

besed in ona je to gotovo čutila. Dotikala sva se samo še v želji, da bi lahko prestopila mejo in se sprehodila v nekem drugem svetu. Najinim stišjem je bilo ime hrepenje. Vse drugo so bile le besede, ki so ga zgolj skušale izrekati. Doživljala sva jih kot jecljavost. Zdele so se nama nezadostne in klavrne. Za gospo Oljo je bila to najverjetneje romantika, primerna zgolj za vse te debele knjige, ki so bile razložene po stanovanju, koder si le pogledal. Ampak: ali je knjige res pisala samo domišljija? So bile piscem le nadomestek in tolažilo? Saj bralcem so potem to zanesljivo bile. Vsaj tako se mi je zdaj zdelo — meni, ki nisem po zdrsru na višji strojni prebral več nobene knjige.

Kaj bova? sem torej vprašal.

Kaj!? je brezvoljna skomignila — saj sva vendar oba vedela, da mora domov.

Zaradi mene lahko tudi ostaneta, se je milo nasmehnila Olja. Vsaj posteljo vama lahko ponudim, naju je objela čez mizo in nama staknila glavi. Vse drugo pa žal ni v moji moči.

76.

Lepec, ki je očitno zaslužil s Severininim nastopom, se je čez dan v delavnici spet nalival s cenanim viskijem in fantaziral o svojih velikih načrtih. Gospa Angela, ki so jo obdolžili zvodništva in je zato izgubila tudi posel v proslulem Skiniju, se je medtem poročila z nekim upokojenim natakarnjem in je bojda s pomočjo njegovega imena celo odpirala nov lokal. Nova nočna postojanka, ki naj bi se imenovala Babilon, naj bi obsegala več kot petsto kvadratov in bi bila zanesljivo največji tovrstni lokal daleč naokoli. Lepec si ga je že nadvse živo zamišljal s kar tremi ločenimi prizorišči, na katerih bi bile lepotice razvrščene po nacionalni, ali pač rasni pripadnosti. V prvem separeju, ki bi se imenoval Katjuška na rabot, bi bile gostom na voljo samo dekleta iz slovenskih dežel. V drugem, ki bi nosil ime Fekete pina, bi nastopale Madžarke, Romunke in Ciganke. Za v tretjega, ki ga je imenoval Lotosov cvet, pa bi priskrbel samo mladenke iz dalnjih ekzotičnih dežel.

Batistuta in Malačiči, ki bi za palec viskija zdaj gotovo slavila še Luciferja, sta mu pritrjevala in se nadvse zabavala, mojster pa, ki je tokrat začuda pristopal med

delom, saj sva končno zgotavljala bmv, je le pogodrnjal in mu vse bolj zagrizeno oporekal. Dobro jaz vem, zakaj so še sveti trije kralji zašli, je, recimo, načel. Zato, ker so bili modri, premodri — vidiš, Lepec — zato! je po mačje pristopil. Nič bolje pa se ne more zgoditi modrijašu, ki bi rad iz čisto navadnega flodra napravil svetovni cirkus, je nato zadel na žeblijo. Luknja je vendar luknja, pa najsi bo bela, črna ali rumena.

Če pa ni, mojster, ni! je menedžer krčevito branil svojo veliko idejo. Bela se, vidiš, odpira takole, je staknil koščene prste v hruško, mu jih pomolil pod nos, nato pa jih je počasi razširil v široko razprto dlan. Črna, moj Gajaš, je taka in bo taka ostala še tudi po tistem, je plosko staknil dlani in prekrižal palca. Rumena pa, prosim, ki je edina res vredna svojega imena, pa je po želji lahko tudi taka, je sklenil palca in kazalca in mu pomežiknil med njimi, kot bi ga bil fotografiral.

Ja, ja — seveda, seveda, je nejeverno pomomljal mojster in se spet vrnil k avtomobilu. O tem mi bo kajpada tu predaval, ki je še lastni ženi ne more več zamašiti, je dejal zase in me izpod šilta pomenljivo premeril.

Reci kar hočeš, ga je kot nevidno muho odganjal Lepec. Jaz pač sam najbolje vem, kaj sem probal. Imam pa bogme tudi pravico, da iz svoje velike izkušnje končno napravim veliki posel, je udaril s pestjo po mizi in je odpil kar iz steklenice. Potem pa, je odznotraj razžarjen

začel znova. Potem pa seveda, ko bo vse to že industrija, ko bom iz te vukujebine končno napravil Evropo, potem bom pa lepo takole odtipkal na mobitelu, je odtipkal na dlani. In bom poklical predsednika, si je prislonil nevidno slušalko. In ga bom vprašal: Čuj, a se ti spomniš kaj, mali, kdaj in zakaj so v tej državi zapirali Lepca?

Predsednika boš pač pustil lepo pri miru! je tedaj mojster dvignil najtežje kladivo, ki mu je bilo ravno pri roki, in je nasršen stopil okoli avtomobila.

Zakaj pa zdaj njega pri miru? je menedžer odmaknil nevidno slušalko in ga šegavo premeril.

Zato, ker so predsedniki države v tej delavnici še od nekdaj zaščiteni, je povsem zresnjen dejal Gajaš in si preteče udaril s kladivom ob dlan.

No ja, je uvidevno skomignil Lepec. Če je tako — če ti tako praviš, se je zaigrano zresnil. Bom pa pač raje klical ministra, si je nato zopet prislonil slušalko. Saj tudi njega bom takrat rade volje poslal tja, kjer mu je že danes mesto.

Sklanjal sem se za avtomobil in bolj ali manj predel le svoje misli.

Čutil sem, da se ni menedžer mojstrove nenadne vročice niti za las ustrašil. Potihem sem se celo čudil, kako zlahka ga je bil tudi tokrat speljal. Reklo mi je to samo vnovič, da se nisem motil: Lepec se je lahko okre-

nil v sekundi in je zadeval na milimeter. Počel je to s tistim prekaljenim hladom, ki si ga lahko prav zaznal šele v boju, ko je bilo lahko že prepozno. Ampak: ali je bilo to spoštovanje pomešano s strahom? Pomisel me je zdaj kar obsedla in mi ni hotela iz glave. So tekle stvari tako kot so morale, ali je šlo vse tako zelo narobe tudi zato, ker sem bil reva?

Bronja je prihajala k meni vse bolj nemirna in negotova.

V njenem potemnelem pogledu je dozorevala solza. Solza za naju.

Jaz pa sem tu kretenu popravljaj avto in upal, da se bo z njim za prvim vogalom raztreščil. Namesto, da bi lepo stopil tja predenj in mu zabrusil: Ne seri!

Ne smeš zdaj izgubljati živcev, me je tedaj dregnil mojster, ki mi je očitno zopet bral misli. Ujel se bo ta modrijaš prej ko slej v past, ki si jo bo sam nastavil, je šepnil. Boš videl, me je prijel za nadlaht in me do bolečine ušcipnil. Saj drugače to sploh ne more več biti.

77.

Ne zameri, tovariš, a tokrat bova morala res poračunati, je naslednji dan, ko je Lepec ves mačkast prišel po bmveja, dejal mojster. Veliko dolgujem za dele, barva je šla vsa na moj račun, nabrale pa so se bogmeda tudi ure, saj sva bila z malim več kot pol meseca samo zaradi tebe v delavnici, je z nožičem ošilil kratki leseni svinčnik, nato pa je jel na robu starega časopisa zapisovati številke, ki so seveda pomenile terjatve.

Se razume, seveda, je mrzovoljno dejal Lepec. Bila je to nora nesreča, lahko bi me stala glave, se je popraskal po vratu in se je nato še kar praskal. Bil bi že nemara pod kamnom, če bi sedel v kakem drugem avtu, je vse bolj škilil k številkam, ki so se kakor klobasa nizale po časopisu. Zato si seveda mislim, da se mi vsekakor splača za račun tega popravila dati mercedes.

Mercedes? je vprašal mojster, ne da bi dvignil glavo, in je še kar nizal številke.

Lahko ti ga tudi samo zastavim, dokler se ne najdem z denarjem, je s tihim prosečim glasom dejal oni. To pa bo pravzaprav lahko čisto kmalu, saj nam dobro gre z Babilonom, je zatrdil zaupljivo.

Mercedes? je ponovil Gajaš in je zdaj končno dvignil glavo. Dobro ti vendar veš, da mercedes zame ni avto? ga je pokaral tudi s pogledom. Prosim lepo, saj se mi bodo smejali!? je spet prijel svinčnik in je začel končno seštevati.

Lepec, ki se je zdaj že praskal z obema rokama, je sklonil glavo in je nekaj časa zabuljeno tuhtal, nato pa je spet predlagal: Kaj pa mercedes in dosmrtna brezplačna karta v Babilonu?

Eh! je odmahnil mojster, ki se je zmotil v računanju. Ne grem se več teh tvojih ciganskih kupčij, pa četudi mi daš Severino!

Prav, se je kot prerojen dvignil oni. Pa Severino.

Kaj — Severino!? je zinil Gajaš.

Pripeljem ti jo lepo po nastopu, je dejal Lepec. Najverjetneje bo to lahko že v soboto, se je ves olajšan nasmehnil. Prišla bo ženska lepo k tebi, je razširil roke, kot bi ga želel objeti. Lahko jo samo gledaš, lahko ji pripraviš večerjo, lahko jo zaradi mene skušaš tudi nagovoriti.

Mojster je ves mesečev odrinil papir po mizi in je kot začaran strmел v menedžerja, ki zdaj več ni niti trenil. Tekli so dolgi nemi trenutki, ko bi sam najraje zatulil, saj sem bil prepričan, da kupčija ni niti malo poštena, a Gajaševe velike lačne oči so me tudi tokrat ustavile. Vedel sem, da ob tem silnem vznemirjenju ne bi prinesel

niti pomisleka in mi tudi ne bi nikoli odpustil, če bi se mu le malce zazdelo, da je zaradi mene zapravlil priložnost.

Torej: mercedes in Severina? je končno šepnil mojster.

Torej: mercedes ali Sverina? je bil mešetar že povsem v svoji koži. Kdo pa ti prosim lahko ta hip pripelje največjo zvezdo na Hrvaškem in širše? Komu, razen tebi, se lahko to sploh še posreči letos, da bo na štiri oči sedel v taki družbi? Razen tega pa: ko bi ti samo vedel, koliko so za tako čast pripravljeni ta hip odšteti največji milijonarji!

Torej: dogovorjeno, je kakor iz žolce vstal Gajaš in je ponudil roko.

Torej: Severina? je vstal tudi Lepec in mu je zviška udaril v dlan.

Severina, se je široko nasmehnil mojster. Le da bo bmv seveda ostal pri meni, dokler se ne bo to tudi zares zgodilo.

A avto? se je sprenevedavo povprašal oni. Avto naj potem pač ta čas ostane, če tu niti tovariš tovarišu več ne verjame na besedo.

Nato sta se nora trgovca celo objela in glasno poljubila. Jaz pa, ki bi najverjetneje moral ta dogovor presekat, sem zdrsel za vogal in ostro kresnil s čelom, da me je bolečina nekako le umirila. Od denarja za popravilo

bmveja sem si seveda ves ta čas obetal prvo pravo plačo, zdaj pa je od vsega ostalo samo še vnovno spoznanje, da se ob Gajašu ne bom nikoli zares postavil na noge.

78.

Bronja je brez pozdrava stopila v recepcijo in je molče potisnila osebno izkaznico po pultu. Postaran receptor naju je poznavalsko ošinil preko naočnikov, pobral dokument in drseč s pisalom po razporedu s sobami poiskal prazno okence. Pribeležil je le njeno ime, nato se je stegnil nazaj in ji položil v dlan ključ z velikanskim medeninastim obeskom v obliki srca. Njegov zelo stari, a negovani obraz, je ostal ob tem miren in nekako dostojen, kakor bi nama bil odprl vrata v svetišče.

Sledil sem ji v dvigalo in nato po hodniku ter le s pogledom pivnal zarjo te njene nenadne odločitve, ki ji je še pomladila obraz in ga napravila lepšega, kot mi je bil kdajkoli. Čutil sem, kako nadvse vseeno ji je bilo zdaj za poglede in kako daleč vstran je odrinila misel na nevarnost, ki naju je sicer te dni vse bolj oklepala. Občudoval sem to njeno moč, se ji radostil in se zahvaljeval darežljivi usodi, ki mi jo je naklonila tako.

Butnila sva v sobo in se zavrtela v objemu, ki ga ni bilo več mogoče razkleniti. Kakor bi naju spirala divja deroča voda, so med nama polzela oblačila in se vozla-la pod nogami, dokler se nisva končno povsem gola

dotikala, kakor sva se zmeraj želela. Rada sva se tako iskala in se odpirala v pregibih, ki da morda le še niso dovolj občutili, kako vse si lahko ustreževa. Dotik za dotikom sva se počasi a nezadržno bližala zdrs, ko se je začelo v najini peščeni uri presipati in se ni več dalo nazaj.

Dvignil sem jo, takole, scela na sebi, in jo zanesel k oknu, za katerim je začel naletavati sneg. Ali pa se nama je le prizdelo in je bil to še en pogled, ki ga je nebo namenilo samo nama? Saj bele so bile tudi pokrajine v katerih sva se zmeraj do onemoglosti iskala in najdevala — tako zelo bele, res, da jih sicer ni bilo mogoče popisati, še manj pa je lahko tej popolni belini potem kdo verjel. Pa vendar: je bila lahko barva take ljubezni sploh drugačna? Jo je lahko kakorkoli umazalo mnenje vseh, ki je niso odobravali, ki jim je šla na živce, ki se jim je zdela zgolj razvrat, se jim upirala in celo gabila?

Vem, da si lahko grob, me je ugriznila in si zaželela k tlom.

Spustila sva se med ostre robove škripavega hotelskega pohištva in se ljubila na stari ščetinasti preprogi, ki je neprizanesljivo bodla in odnašala kožo. Lomila sva se drug v drugem in trla oreh pod trebuhom, ki se je le pomalem luščil in se razpiral v novega, kakor manjšajoči se niz ruskih babuš, ki so pritajene in skrivnostne bivale druga v drugi. Res: jemala sva se in dajala tokrat, kot da

je zadnjič in kot da lahko tudi umreva. Potem pa sva dolgo dolgo molče poležavala, prisluškala dihanju, si tipala odrgnine in zrla v šipe, za katerimi so čisto zares poletavale prve letošnje snežinke.

Bil je to dan, ko sva se bala besed.

79.

V četrtek je pripeljal mojster velikansko tablo, na kateri je bil napis: GAJAŠ & CO. SERVIS DOBRIH AVTOMOBILOV. Zaman smo ga potem združno prepričevali, da mu pač, Batistuta, Malačiči in jaz, nismo nikakršna taka kompanija, da bi nas lahko dal na tablo, še manj pa, da je seveda umestno, tisto o dobrih avtomobilih, ko pa je na dvorišču le ropotija. A mojster nas je gladko odpravil, da bo napis tako in tako stal samo eno noč, in bilo je seveda na dlani, da ga je dal izdelati le zaradi Severine. Nato pa nam je za nameček zaukazal čiščenje, kakršnega ta hiša zanesljivo ni doživela, odkar ga je zapustila zadnja žena.

Strugali smo nekajletno umazanijo s tal, umivali stene, polirali vrata, glancali kljuge, loščili šipe, menjavali lestence, prali zavese, stepali žimnice in premeščali pohištvo, pa gospodar ni bil še niti malo zadovoljen, temveč je za naslednji dan zaukazal beljenje. Malačiči, ki je ves dan pomalem srkal žganje, ki ga je sicer uporabljal kot čistilo za šipe, se je upehan in obupan sesedel v kot in zavzdihnil: Preklet bodi dan, ko sem mu prinesel to bedarijo na uho. Batistuta, ki je zaradi mojstrove obse-

denosti in terorja v službi že zopet usekal plavega, se je sredi kuhinje slekel do pasu in me roteč prepričal, da sem ga zmasiral po ramenih in hrbtu. Od dela, ki ga seveda ni bil vaju, se je že ves skrivenčil, za povrh pa ga je potem še usekalo v križu, da se je lahko premikal le še kot raca. A mojster je bil tokrat res trd in neizprosni. Zaležali ste se tu pri meni kot v deluks hotelu, je roban-til. Zastonj vam strežem hrano in pijačo in vam po potrebi še tudi rit obrišem, je kar in kar ponavljal. Ko pa je samo enkrat treba s prstom obrniti zame, je pa takoj ogenj v strehi, nam je oponašal. Zato se bomo tokrat kar lepo zmenili: ki me bo tokrat pustil na cedilu, naj si niti ne zamišlja, da mu bo še kdaj teklo Gajaševo mleko!

Pa smo torej kljub utrujenosti in silni nejevolji zopet lezli s cunjami in škafi kakor komunalci.

Kot da ne bi bila tudi Severina samo ženska? je spet začenal Malačiči. Kdo pa je bolj navajen pajzlov kot mi estradniki? naju je prepričeval, čeravno sva menila enako. Navsezadnje pa je s tem celo tako, da ima človek po vseh tistih rakcih in šampanjcih, potem raje kaj domačega. Zato bi bilo — če bi se seveda mene kaj vprašalo — še najbolje, če bi pustili vse tako kot je. Ali pa bi mogoče še malo dodelali s sajami in mastjo. Povem vam: ženska bi se celo vrnila. Še leta in leta bi se govorilo po Zagrebu, kako je Severina tam nekje posedela z normalnimi ljudmi in se imela lepo, kot še nikoli.

Kako si lahko tako pahnjen? se mu je posmehoval Batistuta. Baba ne bo tu sedela z nami, temveč z Gajašem, mu je pojasnjeval. Mi smo pač tu samo najemni delavci. Ko se bo začelo slavlje, nas bodo gladko odstranili.

Ne vem, res, če bo tako prav? je zmajeval muzikant. Kako se bo pa lahko Gajaš z njo sploh pogovarjal o muziki?

Pa saj se ne bo pogovarjal o muziki.

O čem pa potem, lepo prosim — ? — saj Severina vendar ni voznik relijev.

Pogovarjala se bosta, kar se pač bosta, je pomalem izgubljal živce profesor. Kar se pač pogovarjata tak moški in taka ženska, ko se tako srečata, mu je razlagal kakor otrokom v šoli. Najprej bo ona vprašala, kako gre v delavnici? On bo trdil da odlično. Potem pa bo on vprašal, kako gre na estradi? Ona bo rekla da le za silo, ali celo da slabo. Take drobne laži se bodo potem pomalem množile, saj moški in ženska, se pač ne moreta drugače res razumeti, kot da si lažeta.

Daj, daj! se je zdaj smejal Malačiči. Tako se morda res pogovarjajo filozofi, a se na koncu potem zmeraj sporečejo, ga je zbodel. Severina in Gajaš pa le nista tako komplicirana, ju je branil. Dovolj jima je bila navsezadnje samo ena lepa pesem, da sta se našla. Zato sem pre-

pričan, da bi morala v soboto s pesmijo tudi nadaljevati.

Seveda — takole! se je Batistuta, kolikor mu je le dopuščala bolečina, razkoračil v pozi opernega pevca. Ona bo torej začela: Dober večer, mojster! je zapel z drgetavim sopranom. On bo odpel: Dober večer, Severina, in dobrodošla! je zabrnel z basom. Potem pa spet ona: Kaaaaa ste kaaaaaaj, primadooooooooona? In on: Haaaaaala, doooooobroooo...

Veš kaj — !? je tiho dejal muzikant in ga je nekaj časa navidez potrpežljivo poslušal. Veš kaj mi umetniki delamo s takimi brez posluha — !? mu je povsem nepričakovano poveznil svoj lavor z lugasto vodo na glavo, da se je vsulo po njem kakor iz škafo in ga do kože premočilo.

Ponoči je potem profesor dobil celo otipljivo vročino, a tudi to tokrat pri gospodarju še zdaleč ni pomenilo bolniške. Že navsezgodaj smo začeli beliti prostore, v katere bi Severina med obiskom utegnila zaiti, vsa druga vrata pa je zaklenil in spravil ključne neznano kam. Le spalnica je začuda ostala odprta, čeprav ni nihče niti pomislil, da bi jo bilo treba obeliti in očediti.

Ne misliš vendar — ? je končno le vprašal Batistuta in je pokazal s palcem preko rame.

Kaj veš? je zmignil mojster, ki ni želel razumeti namiga. Mogoče bo ženska zmatrana in bo želela prespati?

Prišla bo s šoferjem, ki bo že pravi čas poskrbel zanjo, je ugovarjal Malačiči.

Kaj veš? se ni dal Gajaš. Morda pa bo tudi šofer ravno to noč utrujen?

80.

Zgodilo se je potem v soboto še pred večerom, kakor je Batistuta predvidel: ko smo pospravili še delavnico in pometli dvorišče, nas je mojster kratko malo odslovil in nam zagrozil, naj se niti slučajno ne vračamo do nedelje opoldne. Razkropili smo se molče in brezvoljno kakor bi bili odhajali zazmeraj. Malačiči je dolgo zaganjal motor svoje razpadajoče katrce, ki se tokrat kot da zanalašč ni in ni želel prav zavrteti, in je vmes še zmeraj z upanjem pogledoval, ali si bo Gajaš morda le premislil. Batistuta si je v plastično vrečko že nadeval kruh, salamo, glaž kislih kumaric in plastenko rdečega vina, a je potem še zmeraj brkljal in iskal s pogledom, ali je še kje kaj, kar bi mu v tej samotni noči morda lahko prišlo prav, dokler ga ni mojster neizprosno potisnil čez prag. Sam sem se bil seveda namenil k Bronji, saj je bil Lepec tokrat zanesljivo na koncertu.

Ne vem, kaj bom z njima? je zmajal Gajaš, ko sva potem na vogalu skupaj pokadila cigareto. Obljubil sem jima za čez zimo in to se seveda razume, je dejal neka-ko res zaskrbljeno, kot bi imel slabo vest, ali bi se pač

bal, da se jima bo čez noč kaj zgodilo. Čisto sta že kot otroka, je vzdihnil. Filozof je že začel videvati tudi pajke, s pevcem pa ni kaj dosti bolje.

Pajke? sem presenečen vprašal.

Pajke in to pijansko golezen, je zlovoljen odmahnil. Ni meni treba v zdravstveni dom po diagnozo, preveč sem se jaz tega že nagledal. A včasih je za take vsaj poskrbela država, zdaj pa nikogar več nič ne biriga.

Čudil sem se tem njegovim zresnjenim besedam in sem raje molčal. Že kar nekaj časa sem z njima delil sobo, zato sem še kako poznal njune nočne more in neozdravljivo žalost, ki je pojecljavala v temi in ječala v prsih. A sprejemal sem to kot dejstvo. Privadil sem se bil že zdavnaj v nekih drugih sobah, ki so bile prav tako polne izgubljenega upanja.

Misliš, da bo res prišla? sem zato raje zasukal pogovor.

Prišla bo, je bil prepričan. Ker če ne bo, mu bom jebal mater, je nato le dodal. Dobro on ve, da se ne sme igrati z mojimi živci, je izsesal čik in ga zalučal daleč z osnaženega dvorišča.

Zakorakal sem v večerni mrak in si zažvižgljal tisto njegovo:

*Raste trava zelena,
zelena, zelena.*

*Ti si ljubav jedina,
jedina, jedina.*

Zazdelo se mi je zdaj, da je pesem namenjena bolj meni kot njemu, saj sem imel Bronjo, on pa je bil ves ta čas sam. Pomisel me je presenetila in me zmedla. Skušal sem razumeti čustvo, ki ga je zaljubilo v to preprosto popevko in ga naredilo tako neprištevnega, da je namesto mercedesa izbral večer s Severino. Mu je bilo za srečo potrebno res tako malo, ali pa so verzi govorili o nečem, kar mi ni bilo znano, ali pa mi ni bilo dano dojeti? Je bila ta ljubezen edina morda samo želja, ki se mu ni nikdar uresničila, in je tako v resnici narical za njo? Ali pa je bila vse le igra s tovariši in samim seboj, pri kateri ni niti sam več razložil, kdaj se le spreneveda in kdaj gre zares?

Gajaš je bil pač Gajaš.

Ljubil je ves ta svet in ga obenem sovražil.

81.

Bronja je prišla k Albancu šele ob desetih. Bil sem nadvse nestrpen in tudi užaljen, ker me je tako dolgo pustila čakati. A že, ko je vstopila, sem na njenem obrazu zaznal, da ni zamujala po svoji krivdi. Ne vem, ali je sploh prav, da sem šla, je šepnila, takoj ko je prisedla. Prepričana sem, da mi niti malo več ne verjame in da je zdaj res pripravljen na vse, mi je pod mizo položila premraženo dlan na koleno in me pobožala.

Tako hudo pa spet ni, sem z dlanema objel njene tanke prstke in jih skušal pogreti. Severina ravno ta čas začčenja z nastopom in to bo zdaj še kar trajalo.

Si moraš sploh misliti: hotel je, da grem nocoj z njim, mi je komaj prisluhnila. Poslušaj: po tolikih letih se je ravno zdaj spomnil, da bi nekomu pokazal ženo, je zabrnila z očmi. Ko sem pa rekla ne, se je seveda začelo: da komaj še spim z njim, se mu izmikam, govorim v snu neumnosti, se potikam okoli, zanemarjam otroka, da niti več z občutkom ne skuham, se je usulo iz nje in se zaredilo v ogorčenje, ki jo je vso zardelo. Res: vse drugo sem bila danes, samo ne več ženska in mati, pa če-

ravno me je prav on dal na verigo in me spremenil v gospodinjo.

Božkal sem jo in iskal besed, ki bi jo vsaj malo tolažile.

Sovražil sem z njo Lepca, ki sem ga pri Gajašu spoznal do obisti, zato sem še kako vedel o njegovih ožinah in samopaštvu. Ni in ni mi šlo v glavo, da je bil lahko tip, ki je trgoval z razvratom in se hvalil z uslužnostjo svojih suženj, potem doma taka svinja. Bil sem kratkoma lo prepričan, da nima pravice, obenem pa kajpada nisem niti približno vedel, kako bi mu jo bilo mogoče odvzeti. Namesto bojevitosti, ki jo je potrebovala in najverjetneje tudi potihem pričakovala, se me je za povrh lotevala tista moja nema žalobnost, ki me je ponavadi primorala, da sem naročil kaj žganega in se ugreznil vase.

Ne vem, če ima vse še kak smisel? je tedaj dahnila. Taka družina: obtožujemo se in si lažemo, je zavzdihnila. Ko le ne bi bilo Inga? je čez čas z grenokobo pomislila. Sama bi se že kako skrila.

In ga ne moreš pustiti, sem šepnil, čeravno sem vedel, da ga niti ne kani.

Kaj pa sploh smem? se je nekako nasršila in nama je potem sama naročila štok, ki sem si ga prej le potihem zaželel.

Srkala sva grenkobo in sva bila ta večer res vse bolj drugačna kot druge dni. Potlačile so naju skrbi, ki sva jih

doslej še nekako odrivala, zdaj pa je bila očitno njihova ura. Ljubezen, ta nenasitna riba, ki sva jo sprva še lahko hranila z drobtinami, je bila že velikanka in je terjala svoje. A tudi ona je bila seveda najin otrok, ki ga ni sva želela niti zmogla pustiti, zato sva bila samo še bolj zmedena. Pomislil sem celo, da bi nama pomagal s krajo. Če sva hotela kam daleč, sva namreč razen poguma potrebovala predvsem veliko denarja. Zdelo se mi je, da bi zlahka obral kako blagajno ali menjalnico, saj se je to v tem času pogosto dogajalo, roparji pa, vsaj tako je trdil ljudski glas, so imeli v deželi več sreče kot policija. Razen tega pa sem imel seveda pištolo in osem nabojev...

Bojim se, je šepnila.

Nekaj bo treba napraviti, sem pokimal.

Nekaj bo treba, je pritrdila.

Potem sva zopet dolgo molčala in tuhtala zase.

Že leta in leta sem bil sam in nikogršnji, moji edini zaupniki in spovedniki so bili nemi grobovi, vsem drugim nisem nikoli polagal računov, zdaj pa je bila tu ona, ki je lahko le slutila, kako zelo sem se bal zanjo in kako nadvse sem ji želel dobro. Storil bi zanjo vse, v resnici pa si nisem upal napraviti ničesar, kar bi ji lahko škodovalo. Ujet sem bil v to zakleto dvojnost, preobčutljiv za sleherni lastni egoizem, ki mi je seveda narekoval, naj jo kratkomalo ugrabim, preplašen in ukročen z mislijo, da bo Lepec uresničil grožnje in šel do konca.

Naj se zgodi karkoli, me je poljubila, ki mi je brala misli.

Naj se zgodi karkoli, sem ji vrnil poljubil, ki sem bil končno povsem prepričan, da se je odločila zame.

82.

Gajaša, Batistuto in Malačičija sem že dopoldne našel v bifeju. Obstopili so bili šank in si raztakali buteljčno vino. To je seveda lahko pomenilo le, da so slavili srečni nočni dogodek, ali pač, da je Lepec res držal obljubo in je pripeljal Severino. Sicer pa se je o tem mojstru bralo že na obrazu: bil je prepričljivi junak tega nedeljskega dopoldneva, ki se je prsil po prostoru, kakor bi bil snedel kuhalnico in slehernega pogledoval zviška, kakor bi bil le polovička.

Za petelinji zajtrk! mi je Batistuta ponudil tanki peceljast kozarec, mi pokazal, kako naj ga pravilno primem in z njim nazdravim mojstru.

Petelinji zajtrk? sem vprašal, ker nisem razumel, kaj naj bi pomenilo.

Nazdravili so in se glasno smejali, češ, že spet eden, ki o tem nima pojma. Pritegnili so tudi gostje v lokalu, ki so po vsem sodeč pili na slavljenčev račun, in so očitno že vedeli. Nato mi je Batistuta pokazal s kazalcem med sklenjeni palec in kazalec in mi pojasnil: Petelinji zajtrk, veš, je tole namesto zajtrka. Sicer pa lahko vprašaš mojstra, kako je bilo in kako mu je teknilo.

Čakaj? sem se samo še zmedel, ker mi le ni šlo v račun, da bi lahko počel to s takim obiskom. Ne boš vendar rekel? sem bil prepričan, da me le vlečejo.

Gajaš se je le še izprsil, se vzpel na prste, kakor bi bil pogledoval čezme, in je iz notranjega naprstnega žepa počasi izvlekel črne svilene ženske hlačke. Pameten pač dokaze hrani, mi je z njimi zmagoslavno pomahljal pred očmi, nato pa si jih je spet pomečkal v pest, si jih zanesel k nosu in jih slastno povohal. Ob tem je za hip trepetavo priprl oči, ustnice pa so se mu razpotegnile v tak otročje neobvladljivi smehljaj, ki ga najverjetneje ni bilo moč zaigrati. Zato sem raje pogoltnil dvom in mu končno nazdravil.

Če je tako, sem zmignil. Potem je to res dogodek.

Dogodek, se mi je privzdignjenih obrvi in sijočih oči s kozarcem približal. Svetovni dogodek, fant! mi je pijano zadihal v obraz. O tem se bo govorilo še, ko tebe in mene tu več ne bo, je z roko v žepu že zopet stopljal po prstih in je prepričeval tudi druge. Vsak bo tu še potem vedel, kdo je bil mojster Gajaš in kaj je imel v hlačah.

Nato me je seveda primoral, da smo naročili buteljko tudi na moj račun. Bila je to kajpada spet kupčija, ki sem je bil v tem bifeju že vajen: natarica je pribeležila v razpadajoč šolski zveščič, mojster pa ji bo koncem meseca plačal in mi odštél od žepnine. A tokrat sem mu vendarle nekako privoščil: zdel se mi je kot deček, ki so

se mu uresničile največje sanje. Ali celo še več: bilo je to duškanje najverjetneje res lahko nadomestilo za vse, kar mu je v življenju spodletelo in mu spolzelo med prsti.

83.

Tovarišija je slavila še tudi v ponedeljek.

Tedaj mi je Bronja zaupala, da Lepec k mojstru v resnici ni pripeljal Severine, temveč neko dekle iz nočnega lokala pri Krapini, ki je bilo slavnih hrvaških pevki samo zelo podobno. Novica me je osupnila in me prestrelila kakor z rafalom. Menedžer, ki se je seveda medtem že prevažal s popravljenim in tudi prenovljenim bmvejem, je torej popravilo v resnici plačal z lažjo. Dekle, ki je tudi sicer počepalo za denar, je seveda zlahka bilo za petelinji zajtrk in je na koncu veselo odšlo brez hlačk. Mojstrova jutranja zgodba je bila tako kajpada več kot verjetna, le da je s tem v hipu izgubila vso ceno in tudi smisel. O okrutni resnici mu skorajda nisem upal niti namigniti, a kaj, ko sem bil obenem prepričan, da tako zahrbtna in pritlehna zvijača ne sme in tudi ne more ostati nekaznovana. Saj navsezadnje sem tudi sam veliko postoril na razbitini, za popravilo katere potem nisem dobil niti ficka, lisjak pa je odštél zanjo kvečjemu par sto hrvaških kun, ki jih je morda terjala cipica.

Mojster je izbuljil oči in si z obema rokama, kakor bi si bil skušal sneti nevidno zanko, grabljivo razpel ovrat-

nik na srajci. Ves zadihan in piskav, kakor bi bil nekajkrat tekel okoli hiše, se je počasi sesedel na klopcu v kuhinjskem kotu, tipaje po žepih izvlekel cigareto, odlomil filter in si prižgal ostanek, ki je prvi hip zaplame- nel, kakor bi bil v njem smodnik namesto tobaka. Nato je z dimom v ustih rekel: Ponovi, če si upaš!

Vem, da je sranje, sem zmignil. A ne bi si kar izmisлил? sem čutil, da mi še ne verjame. Ne bi ti niti povedal, če bi to sranje lahko pregriznil, sem pljunil na tla in razma- zal s podplatom. Vendar pa oba veva, kaj je tovarišija. Veva pa bogmeda tudi, kaj vse sva vložila v ta ušivi avto.

Kako si izvedel? je klonil.

Bronja mi je povedala, sem priznal.

Potem je že res, se je jokavo spačil in si šel z dlanjo čez obraz.

Seveda je res, sem iztisnil. Razkrinkala bova to ciga- nijo in ga prisilila, da nama pošteno plača.

Plačal bo on to meni z obrestmi! se je pognal po pro- storu, kakor bi ga opikal mrčes. Zapomnil si bo on dan, kako ga je skušal vtakniti Gajašu! je odvr gel gorečo ci- gareto v kot. Pravil bo on o tem lahko samo tam gori v peklu, si je oblekel usnjeno jakno, ki je visela v kotu za vrati. Pa še tam se takemu štosu ne bodo smejali, je zbezljal po hodniku in se nato vrnil med vrata. Ker tega še hudič hudiču ne bi napravil! me je ustrelil s kazalcem.

Ker to se ne dela pa basta! je z vso močjo zaloputnil vrata.

Stal sem sredi kuhinje in poslušal, kako je besnel po stanovanju in prevračal, v kar je pač zadeval. Čutil sem, kako zelo je bil ranjen in sem potihem obžaloval, da sem stegnil jezik. Čeravno sem bil skorajda prepričan, da pri poravnavi računov z Lepcem ne bo omenjal Bronjinega priznanja, me je zdaj tudi zaradi tega zazeblo. Napotil sem se za njim, a ko sem stopil na plano, je jugo že cvileč zbezljal z dvorišča.

Kaj sta imela tam spodaj? je zateglo dejal Batistuta, ki ga je hrup predramil iz popoldanske dremavice in ga privabil iz sobe.

Kaj bi imela? sem zmignil. Počil se je bil z nekom po telefonu, zdaj pa ga je kar odneslo.

Ne vem, če se bo to lahko dobro končalo? je zapel Malačiči, ki se je za profesorjem ves mlahav in v samih gatah spustil po stopnicah. Preklel je nekemu mater in vzel je pihalnik.

Pištolo!? sem ga odrinil in se pognal na podstreho.

Za tramom, kjer sem jo bil pred časom skrivaj spravil, je bila samo krpa. Le čudil sem se še lahko, kako jo je sploh našel, in upal, da ne bo napravil prevelike neumnosti.

84.

Mojster Gajaš je nekaj minut pred dvajseto uro našel Lepca v gostilni Pri Babiču in je preko mize izstrelil vanj samo en naboj. Krogla ga je zadela nad levim ušesom in rana je bila smrtna. Novico nam je še zvečer prvi sporočil Pavlica, ki je o umoru slišal na neki občinski proslavi in je nato preko telefona preveril še pri znancu na policiji. Kmalu za tem je s policijske postaje poklicala tudi Bronja, ki me je z neubogljivim in pojemačim glasom spraševala le, ali lahko kakorkoli pridem čimprej do nje.

Malačiči je sedel na klopici v kuhinjskem kotu, prav na mestu, kjer je Gajaš pred morilskim pohodom pokadil cigareto, in si ni niti več brisal solz, ki so mu kakor iz težkega oblaka polzele po licu in se mu zatekale pod brado. Batistuta ga je nekako na daleč in okorno objemal preko rame in ga je gdaj pa gdaj le molče potrepal s trepetavo koščeno dlanjo, češ, zdaj vendar že je kot je in kaj mi tu moremo. Veke so se mu ob tem spuščale, kakor bi zmeraj znova skušal zaspati in se prebuditi v tistem času, ko se še vse to ni zgrnilo nad hišo. A tudi profesor žal ni zmogel nocoj mimo dejstev.

Pavlica se je presedal na robu, vmes vstajal in sedal, kakor da sam ne ve, ali naj gre, ali ostane, in je, čeravno ga ni nihče tu poslušal, ves čas našteval, kaj vse bi bilo treba Gajašu že jutri odnesti v zapor, kaj vse postoriti, da hišo in delavnico ne bi pokradli, in kaj potem zagotoviti, da bi imel storilec kolikor tolikor ustrezno obrambo. Šel mi je že pošteno na živce, saj mu nisem odpustil za Lajko in tudi nisem bil sčista prepričan, ali se vendarle ni potihem sladil nad nesrečo, a sem ga kljub vsemu prosil, naj kolikor zmore popazi, da se ne bosta profesor in muzikant to noč do smrti zalila.

Nato sem pognal katro in se napotil k Bronji.

Brzel sem skozi večerno mesto, ki je za zidovi prisluškalo in šušljalo o sveži krvi, ne da bi razumelo, kaj jo je sploh priklicalo in kaj je pritisnilo na sprožilec. Zgodba, ki je pomalem nastajala, je bila najverjetneje spet neka tretja in smešno naivna. Avtomehanik umoril kompagnjona pri delitvi dobička v zavarovalniški goljufiji. Ali: kompanjon umoril zvodnika pri delitvi dobička v trgovini z belim blagom. A saj tudi to zdaj v resnici sploh ni bilo več pomembno. Lepec je bil mrtev in mu je bilo že vseeno. Gajaš je bil skregan s takim svetom in se je požvižgal na njegovo mnenje. Zakoni tovarišije, ki je še v takih malenkostih prisegala do krvi in tako tudi kaznovala, niso bili več v modi. V času vsesplošne restavraci-

je lastninskih odnosov in drugih medčloveških razlik so se večini zdeli celo arhaični in grešni.

Razen tega pa: nisem se mogel znebiti občutka, da je tovariš tokrat streljal tudi namesto mene.

85.

Povedal si mu o Severini? je tiho vprašala Bronja, ko sem pristopil.

Ker nisem niti pomislil, da bi lahko napravil kaj takega, sem priznal in se ji strahoma zazrl v od joka utrujene oči.

Povesila je pogled in z vrhovi prstov nekako skrivoma poiskala mojo dlan. Dotikala se me je sprva le toliko, da sem čutil hlad, ki jo je stresal tudi po telesu in jo grbal v hrbtu, nato je iznenada segla, da sva se dotaknila vse do palcev in je med krčevitim stiskom rekla: Počutim se, kot da bi ga jaz ubila. Razumeš, tako zelo se počutim kriva.

Objel sem jo in se z licem dotaknil njenega.

Bili so to občutki, ki sva jih seveda zdaj še kako delila. A vendar: boljše kot iskanje izgovorov in lažna tolažba je bilo upanje, da jih bova nekoč le potlačila. Ali pa jih bo pogoltnila ljubezen, ta najina velika nenasitna riba?

www.omnibus.se/beseda

ISBN 91-7301-145-2